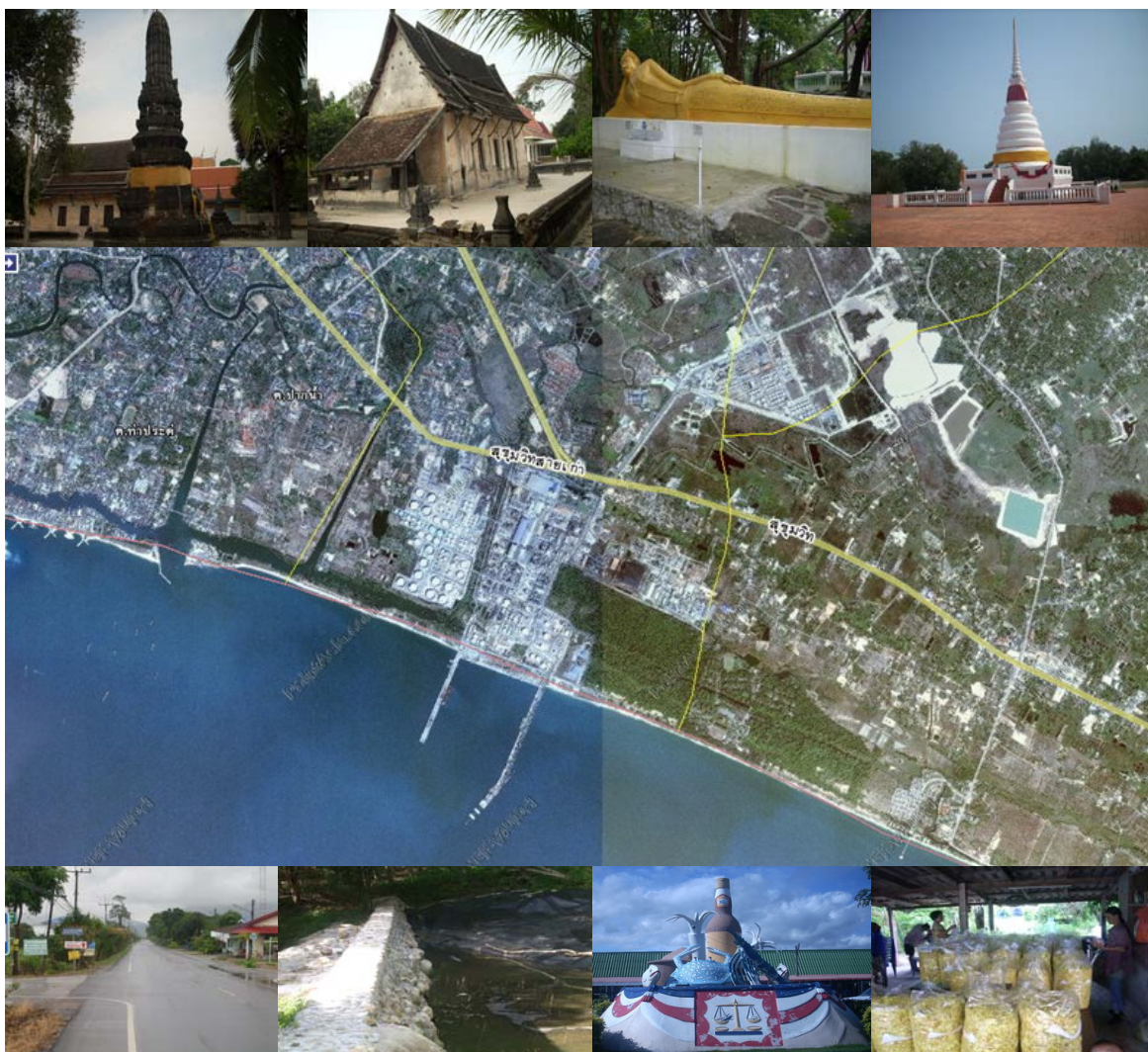

รายงาน

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานชุมชนรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)

โดย

บริษัท อิมเมจ พลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด

4 สิงหาคม 2551

สารบัญ

บทที่ 1. บทนำ

1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 พื้นที่ศึกษา	1
1.4 หัวข้อที่จะศึกษา	2
1.5 วิธีการศึกษา	2
1.6 ขอบเขตในการศึกษา	3
1.7 การวิเคราะห์ประมวผล	4
1.8 ระยะเวลา	6

การศึกษาส่วนที่หนึ่ง

บทที่ 2. การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ / โครงสร้างทางสังคม

2.1 เทศบาลนครระยอง	7
2.2 ข้อมูลพื้นฐานตำบลเชิงเนิน	12
2.3 ข้อมูลพื้นฐานตำบลบ้านแลง	18
2.4 ข้อมูลพื้นฐานตำบลนาตาขวัญ	22
2.5 ข้อมูลพื้นฐานตำบลตะพง	26

บทที่ 3. เ็นใจเือกกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

3.1 ระบบการเมืองกระแสรอง	33
3.2 กลุ่ม องค์กรและงานนักพัฒนาองค์กรเอกชนในพื้นที่ระยอง	36
3.3 การเคลื่อนไหวภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยอง	40
3.4 การดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ / ซีเอสอาร์	44

บทที่ 4. การเมืองในพื้นที่จังหวัดระยอง	
4.1 ปุ่มหลัง	46
4.2 อิทธิพลและบทบาททางการเมือง	47
4.3 ความสัมพันธ์การเมืองท้องถิ่นกับการเมือง	50
4.4 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดระยอง (2551)	51
การศึกษาส่วนที่สอง	
บทที่ 5. การสืบสภาพข้อมูล	
5.1 บุคคลเป้าหมายสำหรับการรวบรวมข้อมูลและทัศนคติ	53
5.2 ภาพรวมประเด็นสืบสภาพ (Guideline Interview) ผู้นำในเขตเทศบาล	56
บทที่ 6. วิเคราะห์สภาพชุมชน	
6.1 สภาพโดยทั่วไป	66
6.2 วิเคราะห์ชุมชนตามแบบ SWOT analysis	69
บทที่ 7. ข้อเสนอแนะ	
7.1 ความเหมาะสมต่อการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (do it)	71
7.2 ความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะคัดค้านโครงการของรัฐและเอกชน (decide)	72
7.3 ความเป็นไปได้ที่ชุมชนต้องยอมรับในข้อจำกัดและยินยอมให้หน่วยงาน อื่นรับไปดำเนินการแทน (delegate)	72
7.4 ความเหมาะสมที่จะออกจากกรอบเดิม (delete)	73
ภาคผนวก	
1.แนวคิดการจัดกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Public Participation)	77
2.แนวคิดสำหรับการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)	78
3.ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดระยอง	82
4.ทะเบียน โรงเรียนประถม-มัธยม-อาชีวศึกษา ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี	106
5.ทะเบียน สถาบันและองค์กรทางศาสนา ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี	107
6.ทะเบียน สาธารณสุข สถานีนามัย ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี	108
7.ทะเบียน รายชื่อผู้นำชุมชน ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี	109

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด(มหาชน) ได้จัดตั้งแผนกมลชนสัมพันธ์และกิจกรรมสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) ขึ้นเมื่อปี 2549 เพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมความสัมพันธ์กับชุมชนโดยรอบพื้นที่ตั้งโรงงาน ไออาร์พีซี (เขตประกอบการอุตสาหกรรม) รวมทั้งสร้างสรรค์งานต่างๆที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคมตามแนวความคิดว่าด้วย corporate social responsibility งานดังกล่าวได้ดำเนินการไปพร้อมๆกับการปรับกระบวนการทำงานร่วมกันกับงานประชาสัมพันธ์ งานสิ่งแวดล้อม (การประชุมชาวบ้านเพื่อรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม / EIA)

การดำเนินงานของงานด้านนี้ในรอบปีที่ผ่านมา ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม รวมถึงปัญหาความต้องการของชุมชน ศักยภาพของชุมชน และทัศนคติที่มีต่อ “ไออาร์พีซี” เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องทั้งการกำหนดกรอบของงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนก / ฝ่าย การวางแผน โครงการ / การสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมทางสังคม จึงได้มอบหมายให้ บริษัท อิมเมจ พลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด รับไปดำเนินการในโครงการนี้

1.2 วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อเป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในด้านสังคม เศรษฐกิจ และ วิถีชุมชน
- (2) เพื่อเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของชุมชน กลุ่มการเมือง รวมทั้งการเคลื่อนไหวของกลุ่มเอ็นจีโอด้านพลังงาน/ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่มีผลต่อการดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์และซีเอสอาร์
- (3) เพื่อกำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการด้านชุมชนสัมพันธ์ / ด้านกิจการสัมพันธ์ สำหรับ การพัฒนางานด้านชุมชน/สังคมและในโครงการสร้างโรงไฟฟ้าใหม่ (ถ้ามีการดำเนินการต่อ/ไอพีพี)

1.3 พื้นที่ศึกษา

- (1) พื้นที่โดยรอบที่ตั้งโรงงาน / ไออาร์พีซี หมายถึง พื้นที่ของเทศบาลนครระยอง(26 ชุมชน)และพื้นที่ของตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล)อีก 4 แห่งคือ เชิงเนิน /นาตาขวัญ /บ้านแลง / และ ตะพง
- (2) พื้นที่ของจังหวัดระยองโดยรวม ทั้งในฐานะที่เป็นส่วนบริหารราชการภูมิภาค และเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม (มาบตาพุด)หลักของประเทศ

1.4 หัวข้อที่จะศึกษา

- (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตชุมชนโดยรอบที่ตั้งโรงงาน / ไออาร์พีซี ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลด้านสังคม เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่การปกครองระดับตำบล / อำเภอ และองค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรธุรกิจเอกชน / บริษัทขนาดใหญ่ / ผู้มีอิทธิพล / การเมืองในท้องถิ่น การรวมกลุ่มของภาคประชาชน / สมาคมและการรวมกลุ่มอาชีพ / สาธารณสุข – สังคม ปัญหาด้านเศรษฐกิจ / สังคม และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
- (2) ศึกษาความสัมพันธ์ของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น และกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ และประเมินท่าทีการเคลื่อนไหวของกลุ่มเอ็นจีโอท้องถิ่น และส่วนกลาง / สากล ต่อปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมและชุมชนของจังหวัดระยอง
- (3) การกำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ / รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ / และสร้างความรู้ความเข้าใจกับชุมชน ตลอดจนการบริหารสถานการณ์ (Issue Management)

1.5 วิธีการศึกษา

(1) การสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการรวบรวมข้อมูลและสถิติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษาเบื้องต้น จากการศึกษาที่มีอยู่แล้วของส่วนราชการ สถาบันการศึกษา วิทยานิพนธ์ บทความ รายงานข่าว จากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ รวมทั้งบทพจนานุกรมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่

(2) การสำรวจข้อมูลแบบสืบสภาพข้อมูล(guideline interview)

เพื่อให้การศึกษางานด้านชุมชนในครั้งนี้ มีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับสถานการณ์ จึงได้นำเอาวิธีการสืบสภาพข้อมูลมาใช้เป็นเครื่องมือในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งเป็นการใช้วิธีการแบบผสมผสานระหว่างการสืบสวนข้อมูลแบบเจ้าหน้าที่สายสืบของตำรวจ กับการแลกเปลี่ยนพูดคุยตามแบบของโครงสร้าง หัวข้อ หรือประเด็นที่มีการกำหนดไว้แล้ว และการบันทึกเหตุการณ์โดยการจดจำ การสังเกตในภายหลัง (วิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการณ์)

ในระหว่างการพูดคุย จะไม่มีการบันทึกข้อมูล จะกลับมาบันทึกหลังจากพูดคุยไปแล้ว ในทางปฏิบัติจึงมักจะใช้พนักงานเก็บข้อมูลโดยวิธีนี้ 2 คนเพื่อช่วยทวนความจำเหตุการณ์และความแม่นยำ

1.6 ขอบเขตในการศึกษา

1.6.1 นิยาม

(1) ผู้นำชุมชน

หมายถึง ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการและผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ในการปกครองดูแลชุมชนในพื้นที่ตามลักษณะการบริหารราชการตามกฎหมายปกครองท้องที่ สำหรับผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนในบทบาทต่างๆ ตามวิชาชีพ ตามผลงาน ตามวิธีการประพฤติปฏิบัติ เช่น ครู หมอ / หมออนามัย เจ้าอาวาส (ผู้นำทางศาสนา) ราษฎรชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญบางสาขาอาชีพหรือความชำนาญ ความสามารถเฉพาะตัว ตลอดจนผู้มีบารมีในชุมชน ฯลฯ

ในความหมายของผู้นำชุมชน(แบบไม่เป็นทางการ) ยังจะหมายความรวมถึง ผู้นำชุมชนที่เกิดการรวมตัวของชุมชนเป็น กลุ่ม / สหกรณ์ / เครือข่าย / ชมรม อีกนัยหนึ่งด้วย

(2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล / เทศบาล / องค์การบริหารส่วนจังหวัด พร้อมด้วยผู้บริหารที่เป็นฝ่ายข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ นอกจากนี้ยังจะหมายความรวมถึงสมาชิกสภาจังหวัด

(3) ผู้บริหารภาครัฐในท้องถิ่น

หมายถึง เจ้าหน้าที่บริหารของส่วนราชการ ที่มีหน้าที่ในการบริหารราชการที่ เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดระยอง เช่น จังหวัดระยอง(มหาดไทย) อุตสาหกรรมจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด / สิ่งแวดล้อมจังหวัด / พลังงานจังหวัด ฯลฯ

1.6.2 จำนวนตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้นำชุมชนทั้ง 2 พื้นที่ คือ ในพื้นที่ของเทศบาลนครระยอง จะใช้พื้นที่ของชุมชนในเทศบาลจำนวน 26 ชุมชน และในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอีก 4 แห่งโดยรอบโรงงาน/ไอรพีซี จำนวนรวม 36 ชุมชน เป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งข้อมูล (cluster) โดยค่าทางสถิติไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของชุมชน และแบ่งเป็นผู้นำทางการและไม่เป็นทางการในสัดส่วนจำนวนละเท่ากัน ดังนี้

พื้นที่	จำนวนประชากร (Population)	กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50	ผู้นำ ทางการ	ผู้นำไม่เป็น ทางการ	กลุ่มตัวอย่างที่ เก็บ (รวม)
1.เทศบาลนคร ระยอง	26 ชุมชน	13 ชุมชน	13 คน	13 คน	26 คน
2. พื้นที่ อบต. 4 แห่ง	36 ชุมชน	18 ชุมชน	18 คน	18 คน	36 คน
รวม	62 ชุมชน	31 ชุมชน	31 คน	31 คน	62 คน

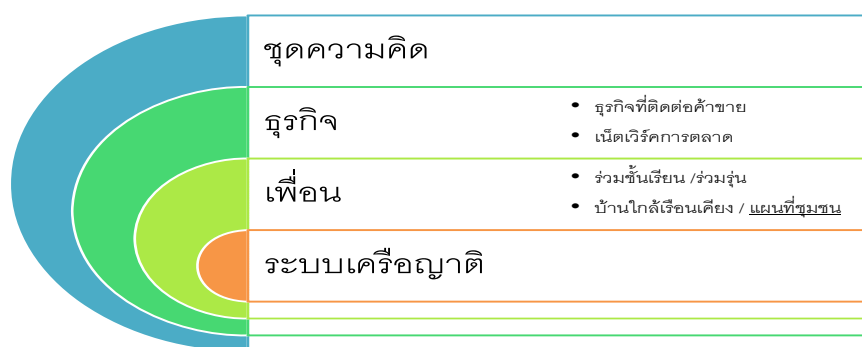
นอกจากนี้ ในการคัดเลือกชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังจะใช้หลักการกระจายการคัดเลือกจำนวนตัวอย่าง ตามระยะใกล้ไกลจากที่ตั้งโรงงาน /ไฮอาร์พีซี โดยกำหนดเป็นรัศมีที่ 1 ในระยะ 5 กิโลเมตร รัศมีที่ 2 ในระหว่าง 5-10 กิโลเมตร รัศมีที่ 3 ตั้งแต่ 10 กิโลเมตรขึ้นไป

1.7 การวิเคราะห์ประมวผล

(1) จะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชน ในมิติต่างๆทั้งความสัมพันธ์ที่มีต่อชาวชุมชนด้วยกันระหว่างผู้นำ การเป็นเครือญาติ การเป็นเพื่อน การร่วมธุรกิจ รวมทั้งบทบาทในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและท่าทีต่างๆในการบริหารจัดการปัญหาต่างๆในชุมชน / พื้นที่โดยรอบโรงงาน /ไฮอาร์พีซี (รวมทั้งปัญหาต่างๆในพื้นที่จังหวัดระยอง) เพื่อตรวจสอบระดับความลึกซึ้ง แน่นแฟ้นของความสัมพันธ์ที่มีต่อกันของชุมชนและของผู้นำกับชุมชน รวมทั้งชุดความคิดของผู้นำ หรือแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อชุมชน เป็นต้น

Social Factor Analysis : SF Model # 1

ความสัมพันธ์พื้นฐานของชุมชน

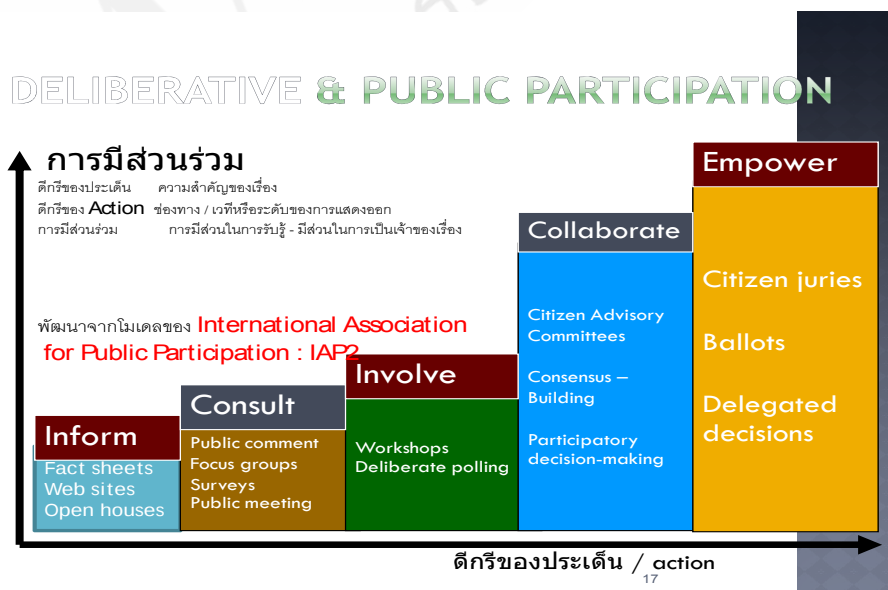
(2) จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของโรงงาน / ไออาร์พีซี กับจุดแข็ง จุดอ่อนของชุมชน ฯ เพื่อประเมินท่าทีบวก – ลบ ของผู้นำชุมชน (ชุมชน) ที่จะมีต่อการบริหารกิจการของโรงงาน / ไออาร์พีซี โดยเฉพาะอย่างแนวความคิดของการเมืองนอกระบบ / Anti – Globalization เช่นบางประเด็นที่มีการนำเสนอต่อการคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้า (ถ่านหิน) และปัญหาการจัดการมลภาวะของจังหวัดระยอง โดยเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

Social Factor Analysis : SF Model # 2

ประเมินความคิดเห็นและท่าทีของชุมชน(ผู้นำ-ผู้บริหาร) ต่อกรณีปัญหาต่างๆ

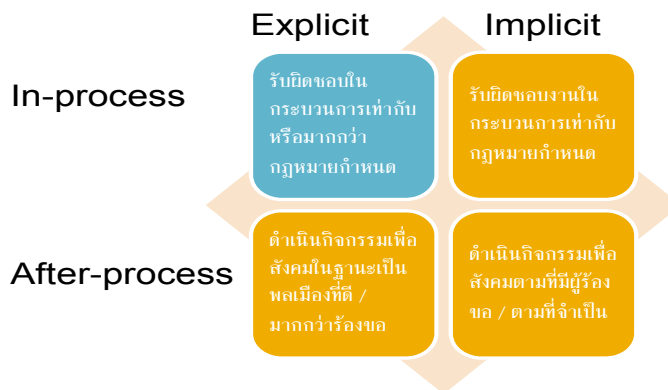

(3) นอกจากจะให้ความสำคัญต่อลักษณะความสัมพันธ์ของข้อมูลที่จะได้รับการศึกษาข้างต้นแล้ว ในรายงานนี้ยังจะให้ความสำคัญต่อคำว่า “มีส่วนร่วม / public participation” และแนวความคิดว่าด้วยการบริหารจัดการตามความรับผิดชอบต่อสังคม (corporate social responsibility / csr) ที่แตกต่างไปจากนิยามโดยทั่วไป โดยคำว่ามีส่วนร่วมนี้จะให้ความหมายที่มีน้ำหนักไปยัง ความเป็นกระบวนการ (process) และการให้ความสำคัญต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถกเถียง ปรีกษาหารือ (deliberative)

สำหรับ csr นั้น ก็จะเน้นไปยังการจัดหมวดหมู่ของค่านิยมแบบที่ให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อที่มีต่อการดำเนินงานในธุรกิจของตนเอง เป็นที่ตั้งโดยต้องมีความรับผิดชอบต่อทั้งตามกรอบที่กฎหมายกำหนด (implicit csr) และที่มากกว่ากฎหมายกำหนด (explicit csr) ในขณะเดียวกันก็ ยังให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมทั้งตามบทบาทที่ควรจะได้รับผิดชอบต่อชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของชุมชน ในฐานะที่เป็น stakeholder และส่วนที่เป็นสังคมโดยทั่วไป

EXPLICIT / IMPLICIT & IN-PROCESS / AFTER-PROCESS

รายละเอียดของข้อมูลว่าด้วยการมีส่วนร่วม ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเอกสารของ International Association for Public Participation : IAP2 ในภาคผนวก 1 และคำอธิบายว่าด้วยแนวคิด csr ในภาคผนวก 2

1.8 ระยะเวลา

ระยะ 3 เดือน (เมษายน – มิถุนายน 2551)

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ

ในรายงานนี้ จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปูมหลังลักษณะโครงสร้างทางสังคมของจังหวัดระยอง ซึ่งได้พัฒนาจากการเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวชายทะเล พื้นที่เกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ซึ่งมีลักษณะเชื่อมโยงต่อกันอยู่เป็นนัยยะ แต่เมื่อรัฐบาลได้ตัดสินใจที่พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก หรือโครงการที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า Eastern Seaboard โดยเลือกพื้นที่มาบตาพุด ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต่อเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติที่พบในอ่าวไทย ประมาณปี 2524 โดยจะเห็นได้จากการเกิดขึ้นของโรงแยกก๊าซธรรมชาติ / โรงกลั่นน้ำมัน / อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อันเป็นลักษณะของการเกิดอุตสาหกรรมที่ไม่มีความเชื่อมโยงกับภาคการเกษตรและสังคมแบบชุมชน

จากลักษณะการก่อเกิดอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ไม่เชื่อมโยงกับสภาพปูมหลังของสังคมในจังหวัดระยอง ที่เป็นพื้นฐานที่มาของลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความขัดแย้ง ไม่ไปในทางเดียวกัน และพัฒนาเป็นปัญหาของสังคมชุมชน และการจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ดังนั้นในการศึกษานี้จึงขอรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่เป็นปูมหลังของสังคมในจังหวัดระยอง ในพื้นที่ที่ตั้งโดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เทศบาลนครระยอง

2.1.1 ปูมหลัง

เทศบาลนครระยองได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลเมืองระยอง จังหวัดระยอง โดยมีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ. 2542 ให้ไว้ ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 110 ก. ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2542 และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2542 เป็นต้นมา เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วย พื้นที่ตำบลท่าประดู่ ตำบลปากน้ำ ตำบลเนินพระ (บางส่วน) และ ตำบลเชิงเนิน (บางส่วน) มีจำนวนพื้นที่ 16.95 ตารางกิโลเมตร

เทศบาลนครระยอง มีอาณาเขต ติดกับ อบต.ทับมา อบต.น้ำคอก และ อบต.เชิงเนิน (ด้านทิศเหนือ) ติดกับอ่าวไทย (ด้านทิศใต้) และติดกับ อบต.เชิงเนิน และ อบต.เนินพระ (ด้านทิศตะวันออกและตะวันตก ตามลำดับ)

2.1.2 ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลนครระยองมีทั้งสิ้น 55,897 คน โดยแบ่งเป็นชาย 27,032 คน หญิง 28,865 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 27,584 ครัวเรือน

2.1.3 การปกครอง

เทศบาลนครระยองมีนายวรวิทย์ ศุภโชคชัย เป็นนายกเทศมนตรี (การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อ วันที่ 9 มีนาคม 2551) เป็นการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีสมัยที่สอง มีคณะผู้บริหารและสมาชิกสภา ประกอบด้วย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายวรวิทย์ ศุภโชคชัย	นายกเทศมนตรีนครระยอง	
2.	นายมานพ วาจาสิทธิ์	รองนายกเทศมนตรี 1	
3.	นายวิฑิต ศรีขลา	รองนายกเทศมนตรี 2	
4.	นายธนิต อังควินิจวงศ์	รองนายกเทศมนตรี 3	
5.	นายเสรี สุวรรณวิจิตร	รองนายกเทศมนตรี 4	
6.	นายประกอบ อังควินิจวงศ์	เลขานุการนายกเทศมนตรี	
7.	นางอำไพ วงเวียน	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.

8.	นายอวบ วงศ์มหา	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.
9.	นายณรินทร์ เจนจิรวัดณ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.
10.	นายวิโรจน์ มโนพรศิริกุล	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.
11.	นายประเสริฐ ฟ้าประทานชัย	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.
12.	นายสิวลี อรัญนารถ	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 1.
13.	นายไพฑูรย์ รัตนพรวารีสกุล	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
14.	นายประกิต ปฐวีศรีสุธา	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
15.	นายจิโรจน์ เกษตรศิริศิษฐ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
16.	นายปกรณ์ แสงสุข	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
17.	นายชลัษฏ์ รุจพัฒน์พงศ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
18.	นายประนัย นัยพงศ์ประสิทธิ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 2.
19.	นายสมชาย แสงสุखा	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
20.	นางกมล ปิ่นปลื้มจิตต์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
21.	นายณัฐพัฒน์ เขตชัน	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
22.	นายเฉลิมพร กล่อมแก้ว	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
23.	นายพฤกษ์ พลายเวช	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
24.	นายมานะ กีก้องสวัสดิ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 3.
25.	นายรักเร่ สำราญวีน	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.
26.	นายนิพนธ์ เตชโชควารี	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.
27.	นายอนุสรณ์ สุรนารถ	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.
28.	นายบุญปลุก ธีวงษ์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.
29.	นายสุพรรณ นุญอนันต์	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.
30.	นายบรรหาญ สุคนธาวารี	สมาชิกสภาเทศบาล	เขตที่ 4.

2.1.4 การแบ่งพื้นที่ชุมชน

เทศบาลนครระยองได้จัดแบ่งพื้นที่ชุมชนการปกครองทั้งหมด 26 ชุมชน ดังนี้

ลำดับ	ชื่อชุมชน	ชื่อ-สกุล	เบอร์โทร
1.	ชุมชนปากน้ำ 1	นายรักเร่ ลำราญรื่น	086-3753807
2.	ชุมชนปากน้ำ 2	นายวิฑิต สุขสำราญ	081-3514525,038-613561
3.	ชุมชนสมุทรเจดีย์	นายณรงค์ หนูนดี	089-8003500,038-804632
4.	ชุมชนสนามเป้า	นายวีระ ยัญญะจันทร์	083-7699459,038-871263
5.	ชุมชนสวนวัดโขดฯ	นายอานูภาพ หล้าวรรณะ	086-3440081
6.	ชุมชนหลังวัดโขดฯ	นายภิญโญ เขยชม	089-5361722
7.	ชุมชนทุ่งไตนด	นายสมชาย แสงสุखा	081-3774539 ,038-622049
8.	ชุมชนเนินพระ	นายเจริญ ไกรลพ	086-7944111,038-616397
9.	ชุมชนเรือนจำ	นายเทวินทร์ ศิริเลิศ	086-8444548
10.	ชุมชนสองพี่น้อง	นายสมาน มากศิริ	081-8657910 ,038-617807
11.	ชุมชนพูนไฉ่	นายศุภการ จิรเสาวภาคย์	089-8347541
12.	ชุมชนชายกระบือ	นายเววัฒน์ สุขภิรมย์	089-0936515
13.	ชุมชนหลังวัดป่าประดู่ 1	นายสวรรณ กิจประสงค์โชค	086-8212944
14.	ชุมชนวัดป่าประดู่ 2	นายบรรเลง บรรเร่งเสนาะ	089-8333554
15.	ชุมชนเกาะกลอย	นายอวบ วงศ์มหา	038-873925,081-3770024
16.	ชุมชนสัมฤทธิ์	นายอนุสรณ์ สุรนารภ	081-6394175
17.	ชุมชนกันปึก-ปากคลอง	นายอดิศักดิ์ สารพิทักษ์	089-9344694,038-613337
18.	ชุมชนสะพานราษฎร์	นางวรรณมล ปิ่นปลื้มจิตต์	038-876191 ,081-0039766
19.	ชุมชนข้างอำเภอ-ทางไฟ	นายโกศล ประสพเนตร	038-613240
20.	ชุมชนตากสินมหาราช	นายชัชวาล ฐิพัฒน์พงศ์	081-3445514,038-611710
21.	ชุมชนมุสลิม-ปากคลอง	นายสายัณ จิตต์เรืองรอง	089-2496512
22.	ชุมชนบ้านปากคลอง	นายพิเชษฐ วาริรัตน์โรจน์	081-9911415
23.	ชุมชนแหลมรุ่งเรือง	นายสมหมาย ศรีวิชัย	087-0617338
24.	ชุมชนศูนย์การค้า	นายสมชาย ขมแสนยาธรรม	081-8140677
25.	ชุมชนบางจาก	นายชวลิต เลิศพันธ์	089-4033551
26.	ชุมชนเกาะหวาย-ตีนเนิน	นายภักดี ทับทิมทอง	038-614685

2.1.5 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ในพื้นที่ของเทศบาลนครระยอง มีลักษณะเด่นทางด้านการท่องเที่ยวและการประมงอาชีพที่สำคัญ ได้แก่ การพาณิชย์กรรม การบริการ การทำประมง และอุตสาหกรรมต่อเนื่องรายได้เฉลี่ยของประชากร 419,741 บาท / คน / ปี

(1) สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

- สถานีบริการน้ำมัน	15	แห่ง
- ศูนย์การค้า / ห้างสรรพสินค้า	3	แห่ง
- ตลาดสด	3	แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป	309	แห่ง

(2) สถานประกอบการเกษตรพาณิชย์

- สถานธนาภิบาล	2	แห่ง
- ท่าเทียบเรือ	1	แห่ง
- โรงฆ่าสัตว์	1	แห่ง

(3) สถานประกอบการด้านบริการ

- โรงแรม	27	แห่ง
- ธนาคาร	12	แห่ง
- โรงภาพยนตร์	2	แห่ง
- สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข 128		แห่ง

(4) การอุตสาหกรรม

- โรงผลิตน้ำปลา	30	แห่ง
- โรงผลิตเส้นก๊วยเตี๋ยว	4	แห่ง
- กิจกรรมห้องเย็น	4	แห่ง

(5) ศาสนา

- วัด	8	แห่ง
- มัสยิด	1	แห่ง
- โบสถ์คริสต์	1	แห่ง

(6) วัฒนธรรม

- ประเพณีงานห่มผ้าองค์พระเจดีย์กลางน้ำ
- ประเพณีงานวันรำลึกถึงวีรกรรมอันกล้าหาญของสมเด็จพระเจ้าตากสิน

มหาวิทยาลัย

- ประเพณีงานก่อพระเจดีย์ทรายชายหาดระยอง

(7) การศึกษา

- โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง	4	แห่ง
- โรงเรียนสังกัด สปช.	3	แห่ง
- โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา	3	แห่ง
- โรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา	1	แห่ง

(8) สาธารณสุข

- โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข	1	แห่ง
- โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเอกชน	1	แห่ง
- ศูนย์บริการสาธารณสุข	4	แห่ง
- คลินิกเยาวชน	14	แห่ง

2.2 ข้อมูลพื้นฐานตำบลเชิงเนิน

2.2.1 สภาพทั่วไปที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงเนิน ตั้งอยู่เลขที่ 116/4 หมู่ที่ 1 ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง (ถนนสายบายพาส สาย 36) อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดระยอง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองระยองประมาณ 6 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 10 นาที ในการเดินทางจากอำเภอเมืองระยอง

พื้นที่ตำบลเชิงเนินมีเนื้อที่ประมาณ 17.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 10,989 ไร่ สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลเชิงเนิน โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะดินเป็นดินทรายไม่เหมาะกับการทำการเกษตร

มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลนาตาขวัญ และตำบลตาขัน (ด้านทิศเหนือ) ติดต่อกับปากน้ำระยอง เทศบาลนครระยอง (ด้านทิศใต้) ตำบลตะพง และตำบลบ้านแลง (ด้านทิศตะวันออก) และตำบลน้ำคอก และตำบลทับมา(ด้านทิศตะวันตก)

แผนที่ตำบล เริงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง

2.2.2 การปกครอง

ตำบลเริงเนินแบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน และมีคณะผู้บริหาร (การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2551) ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายประเทีย เห่งยี่	นายก อบต.	
2.	นายสมนึก ศรีนัคเรศ	รองนายก อบต. 1	
3.	นายอรุณ โพธิ์แก้ว	รองนายก อบต. 2	

ในการปกครองท้องถิ่นที่มีผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ คือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อ-สกุล	หมายเหตุ
1	หนองจอก	นางสีกัญญา ไชยพินิจ	
2	เกาะหวาย	นายประมินทร์ วิบูลมานิตย์	

3	หนองบัวแฝง	นายสัมฤทธิ์ เห่งยี่	กำนัน
4	บ้านดอน	นายไฉน ออมศิริ	
5	ปลวกเกิด-เนินพุทรา	นายจรินทร์ พึ่งขจร	
6	ซากใหญ่	นายณัฐพล เหมวงศ์	
7	หนองบัว	นายสัจด์ กาญจนสุข	

2.2.3 ประชากร

ในพื้นที่ตำบลเชิงเนิน มีประชากรทั้งสิ้น 21,569 คน แยกเป็นชาย 11,037 คน หญิง 10,532 คน จำนวน 11,462 ครัวเรือน มีรายละเอียดที่แสดงถึงขนาด /ความหนาแน่น ของแต่ละพื้นที่ (การมีบทบาทของผู้นำในพื้นที่)

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านหนองจอก	1,960	1,419	3,379	1,669
2	บ้านเกาะหวาย	1,294	1,350	2,644	1,499
3	บ้านหนองบัวแฝง	1,469	1,567	3,855	1,854
4	บ้านดอน	1,288	1,275	2,563	1,411
5	บ้านปลวกเกิด - เนินพุทรา	2,216	2,155	4,371	2,478
6	บ้านซากใหญ่	1,977	1,943	3,920	1,944
7	บ้านหนองบัว	833	823	1,656	607
รวม		11,037	10,532	21,569	11,462

(ที่มา: สำนักบริหารทะเบียน อำเภอเมืองระยอง ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2551)

2.2.4 สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจและสังคม

(1) อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลเชิงเนินประกอบอาชีพรับจ้าง (พนักงานโรงงาน) อาชีพรองลงมาคือค้าขาย, เลี้ยงสัตว์, รับราชการ โดยประมาณดังนี้

- รับจ้าง 65 %
- ค้าขาย 15 %
- เลี้ยงสัตว์ 12 %

- รับราชการ 3 %
- อื่นๆ 5 %

(2) หน่วยธุรกิจ

- โรงแรม 2 แห่ง
- สถานีบริการน้ำมัน 6 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม 4 แห่ง
- โรงสี 4 แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป 350 แห่ง
- บ้านเช่า 150 แห่ง

(3) การศึกษา

- ระดับประถมศึกษา ได้แก่
 - โรงเรียนบ้านหนองจอก
 - โรงเรียนวัดปลวกเหตุ
 - โรงเรียนวัดบ้านดอน
- ระดับอาชีวศึกษา ได้แก่
 - โรงเรียนโปลีเทคนิคระยอง
 - โรงเรียนเทคโนโลยีทีพีไอ
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในมัสยิด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านดอน
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน 1 แห่ง
- ห้องสมุดประจำตำบล 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง
- ศูนย์ข้อมูลตำบล 1 แห่ง
- สถาบันทางศาสนา

(1) วัด/สำนักสงฆ์ ได้แก่

- วัดบ้านดอน
- วัดปลวกเหตุ
- วัดเนินพุทรา
- วัดน้ำคอกเก่า

(2) มัสยิด ได้แก่

มัสยิดนุรุลอิสลาม
มัสยิดนุรุลอิบาดะห์

(3) โบสถ์	1	แห่ง
(4) ศาลเจ้า	1	แห่ง
(5) สถานธรรม	1	แห่ง

(4)สาธารณสุข

สถานีนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน ได้แก่

- สถานีนามัยบ้านหนองจอก		
- สถานีนามัยบ้านดอน		
- สถานแพทย์แผนไทยวัดบ้านดอน	1	แห่ง
- สถานแพทย์แผนไทย สถานีนามัยบ้านดอน	1	แห่ง

(5)สิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่

- ลำน้ำ,ลำห้วย	4	สาย
- บึง , หนองน้ำและอื่น ๆ	2	สาย

(6)การเลี้ยงสัตว์

เป็นการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เช่น โคเนื้อ , ไก่พื้นบ้าน การเลี้ยงมีกระจายอยู่ทั่วตำบลส่วนการเลี้ยงตะพาบในปัจจุบันประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากการลงทุนสูงและดูแลรักษายากทำให้ไม่เป็นที่นิยมเลี้ยงจึงมีบ้างเพียงไม่กี่หมู่บ้าน

(7) การรวมกลุ่มอาชีพ /สังคม (การจัดตั้งมวลชน)

- ลูกเสือชาวบ้าน	120	คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ	86	คน
- อปพร.	165	คน
- กลุ่มยุวเกษตร	68	คน
- กลุ่มสตรีอาสา	125	คน
- กลุ่มดอกไม้ใบยางพารา	38	คน
- กลุ่มอาชีพสตรี กะปิ น้ำปลา	40	คน
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	29	คน
- กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	76	คน
- กลุ่มตำรวจบ้าน	300	คน
- อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน (อปม.)	6	คน

(8) ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

ก.กลุ่มสตรีผลิตขนมแห้ง

สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 06 ตำบลเชิงเนิน อ. เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางเกษร ประยูรกรรณ
คุณสมบัติสมาชิก	เฉพาะสตรี
ลักษณะกิจกรรม	การแปรรูปอาหาร,จำหน่าย
จำนวนสมาชิก	20 คน
การจัดตั้งเริ่มแรก	เป็นกลุ่มที่รัฐเข้ามาจัดตั้ง
หน่วยงานที่สนับสนุน	กรมการพัฒนาชุมชน
ทุนในการจัดตั้ง	10,000 บาท
ทุนในปัจจุบัน	50,000 บาท
การทำงานปัจจุบัน	มีคณะกรรมการบริหารและดำเนินงาน

ข.กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลเชิงเนิน

สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 06 ตำบลเชิงเนิน อ. เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางนงนุช พฤกษา
คุณสมบัติสมาชิก	ทั่วไปไม่จำกัด
ลักษณะกิจกรรม	ออมทรัพย์, สะสมและให้กู้ยืมเป็นทุน
จำนวนสมาชิก	41 คน
การจัดตั้งเริ่มแรก	เป็นกลุ่มที่รัฐเข้ามาจัดตั้ง
หน่วยงานที่สนับสนุน	กรมการพัฒนาชุมชน
ทุนในการจัดตั้ง	5,500 บาท
ทุนในปัจจุบัน	37,650 บาท
การทำงานปัจจุบัน	มีคณะกรรมการบริหารและดำเนินงาน

ค.กลุ่มเลี้ยงไก่สวยงาม

ประเภทกิจการ	เลี้ยงไก่สวยงาม
สถานที่ตั้ง	หมู่ที่ 4 ตำบลเชิงเนิน อ. เมือง จ.ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	จำเริญวัลลภ ขาติสุวรรณ
โทรศัพท์	038-870720

ง.กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาบ้านซากใหญ่

ประเภทกิจการ ข้าวเม่าทรงเครื่อง

สถานที่ตั้ง 90/49 หมู่ 6 บ้านซากใหญ่ ต.เชิงเนิน อ. เมือง
จ. ระยอง

ผู้นำกลุ่ม นางเกษร ประยูรกรรณ

โทรศัพท์ 038- 802078

2.3 ข้อมูลพื้นฐานตำบลบ้านแลง

2.3.1 สภาพทั่วไป

บ้านแลง เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ตั้งอยู่ห่างเทศบาลเมืองระยอง ประมาณ 6 กิโลเมตร เล่ากันสืบต่อกันว่า ตำบลบ้านแลงเมื่อสมัยก่อนนั้นในหมู่บ้านมีหินศิลาแลง เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกว่า "บ้านแลง" และเมื่อยกฐานะเป็นตำบลจึงตั้งชื่อว่า "ตำบลบ้านแลง" ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ตำบลบ้านแลงมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 19,170 ไร่ หรือ 30.67 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดกับพื้นที่ปกครองใกล้เคียง คือ ทิศเหนือติดต่อกับตำบลนาตาขวัญ ทิศใต้ติดต่อกับตำบลตะพง ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลกะเจ็ด และ ทิศใต้ติดต่อกับตำบลเชิงเนิน

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านแลง มีที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศตะวันตก และมีเทือกเขาอยู่ทางทิศตะวันออก ส่วนบริเวณตอนกลางระหว่างที่ราบลุ่มและภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนลูกฟูกมีที่ราบสลับอยู่บ้าง ตำบลบ้านแลงมีลำคลองหลายสายซึ่งต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาทางด้านทิศตะวันออกไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของตำบล ในแนวตะวันออกไปตะวันตก คลองสำคัญได้แก่ คลองขวากลิง และคลองบ้านแลง เป็นต้น

[illegible]

ตำบลบ้านแลง มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน และคณะผู้บริหาร (การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2547)ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	จำเอนบำรุง จันทรพิทักษ์	นายก อบต.	
2	นายอนิรุทธิ์ ประทุมยศ	รองนายก อบต. 1	
3	นายสายันต์ ศรีเผือก	รองนายก อบต. 2	

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
---------	--------------	-----------------------	----------

1	บ้านแลง	นายภักดี ดาวบริบูรณ์	
2	กันหนอง	นายสุวิทย์ สุนทรเวช พงษ์	
3	หนองพญา	นางมาลัย มัชฌิมะ	
4	ขวากลิง	นายอานันท์ วงศ์เสงี่ยม	
5	หนองหว่า	นายสมควร ศิริภักดี	ฅญบ.รางวัลที่ 2 ปี45
6	ตระเกราทอง	นายประสาน บุญยังยืน	กำนัน
7	หนองหิน	นายบุญรอด รสศิริ	

2.3.3 ประชากร

ประชากรในตำบลบ้านแลง มีจำนวน 6,670 คน แบ่งเป็น ชาย 3,212 คน หญิง 3,458 คน จำนวนครัวเรือนในตำบลบ้านแลง มีทั้งสิ้น 2,027 ครัวเรือน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		รวม
			ชาย	หญิง	
1	บ้านแลง	399	547	636	1,183
2	บ้านกันหนอง	207	337	368	705
3	บ้านหนองพญา	137	194	234	428
4	บ้านขวากลิง	381	621	630	1,251
5	บ้านหนองหว่า	284	453	507	960
6	บ้านตะเกราทอง	388	641	677	1,318
7	บ้านหนองหิน	261	419	406	825
(รวม)		2,057	3,212	3,458	6,670

ที่

ที่มา: สำนักบริหารทะเบียน อำเภอเมืองระยอง ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2551)

2.3.4 สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจและสังคม

(1) อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด เป็นต้น รองลงไปได้แก่ อาชีพรับจ้างและค้าขาย

(2) หน่วยธุรกิจ

- กลุ่มประชาคมหมู่บ้าน	จำนวน	7	กลุ่ม
- กลุ่มประชาคมตำบล	จำนวน	1	กลุ่ม

(7) ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

ก.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแลง หมู่ที่ 1

ประเภทกิจการ	ทุเรียนหมอนทองทอดกรอบ
สถานที่ตั้ง	17 หมู่ 1 ต.บ้านแลง อ. เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางสำรวย ดาวบริบูรณ์
โทรศัพท์	038-890368

ข.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกันหนองพัฒนา

ประเภทกิจการ	ทุเรียนหมอนทองทอดกรอบ
สถานที่ตั้ง	30/1 หมู่ 2 บ้านกันหนอง ต.ตะพง อ. เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางสอิ่ง ศิริจัน
โทรศัพท์	038 -914459 , 086 -8204974

ค.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแลงพัฒนา

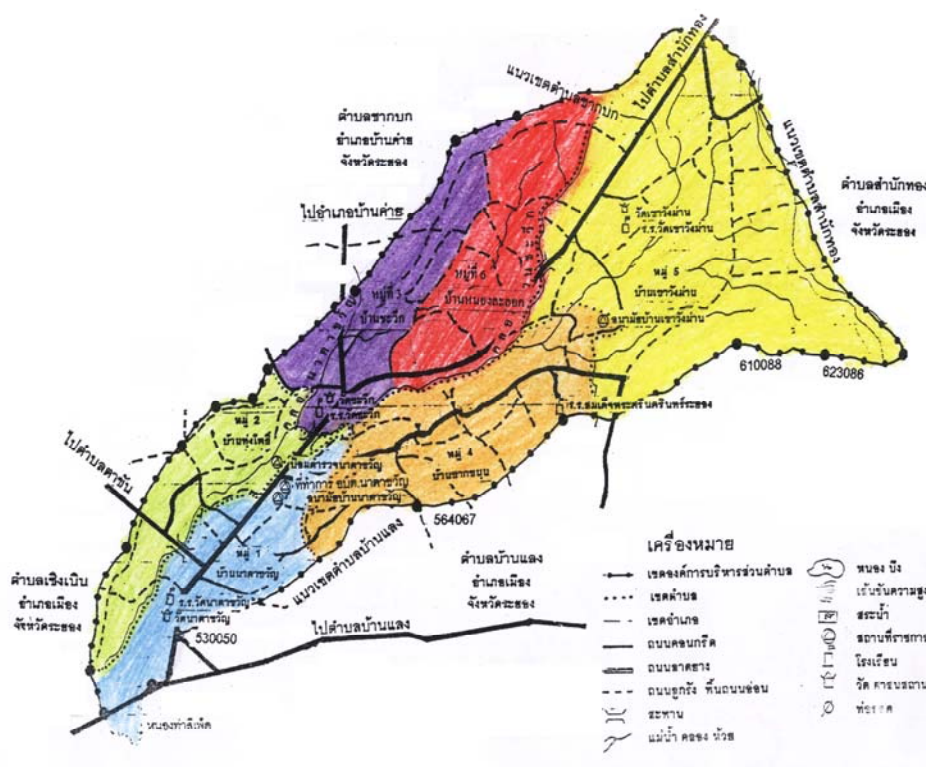
ประเภทกิจการ	ทำข้าวเกรียบ
สถานที่ตั้ง	8 หมู่ 5 บ้านหนองหว้า ต.ตะพง อ.เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	คุณสมควร ศิริภักดี
โทรศัพท์	038- 914086 , 081-761 9497

2.4 ข้อมูลพื้นฐานตำบลนาตาขวัญ

2.4.1 สภาพทั่วไป / ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามประกาศราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2539 โดยที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ ตั้งอยู่ เลขที่ 59 ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3139 หมู่ที่ 1 ตำบลนาตาขวัญอำเภอเมือง จังหวัดระยอง 21000 โดยตั้งอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองระยอง ห่างจากอำเภอเมือง ประมาณ 7 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 33.8 ตารางกิโลเมตร หรือ 21,178 ไร่ โดยแบ่งเป็น

พื้นที่ต่างๆ ดังนี้

แผนที่ ตำบลนาตาขวัญ อ.เมือง จ.ระยอง

พื้นที่ของตำบลนาตาขวัญ มีอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.ซากบก อ.บ้านค่าย และ ต.สำนักทอง อำเภอเมือง ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมือง ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.ตาขัน อ.บ้านค่ายและต.เชิงเนิน อำเภอเมือง

พื้นที่นาตาขวัญ เป็นที่ราบเชิงเขา มีพื้นที่สูงต่ำสลับเป็นลูกคลื่น ประกอบกับเป็นที่ราบริมทะเล พื้นดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ คลองนาตาขวัญ ภูเขาที่สำคัญมี 4 แห่ง คือ เขาท่าซุด, เขาไม้แดง, เขาปลิก และเขาวังม่าน

2.4.2 การปกครอง

ตำบลนาตาขวัญแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน และมีคณะผู้บริหาร
(การเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2547)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	นายจำลอง ธรรมยิ่ง	นายก อบต.	
2	นายมานพ คงคารวารี	รองนายก อบต. 1	
3	นายอุทิศ ชื่อประเสริฐ	รองนายก อบต. 2	ได้รับเลือกเป็น สจ.ไปแล้ว
4	นายนิพัฒน์ นาควิเวก	เลขาฯนายก อบต.	

ในการปกครองท้องถิ่น มีผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ คือ กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
1	นาตาขวัญ	นายวิบูลย์ ภิษณุโย่ง	
2	ทุ่งโพธิ์	นายพจน์ นวลศรี	
3	ชะวีก	นายสุจินต์ เพ็ชรฉกรรณ	(กำนัน)
4	ซากขนุน	นายโกมล ราชวัฒน์	
5	เขาวังม่าน	นายประจวบ พูลศิริคช	
6	หนองละลอก	นายขวัญเมือง รณชิต	

2.4.3 ประชากร

ประชากรรวมทั้งสิ้น จำนวน 5,780 คน แยกเป็นชาย 2,826 คน หญิง 2,954 คน
จำนวนหลังคาเรือนในเขตรับผิดชอบของ อบต. 1,932 หลังคาเรือน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		จำนวน ประชากร (รวม)
			ชาย	หญิง	
1	นาตาขวัญ	464	666	724	1,390
2	ทุ่งโพธิ์	459	705	725	1,430
3	ชะวีก	349	459	467	926
4	ซากขนุน	203	309	281	590

5	เขาวังม่าน	341	473	520	993
6	หนองละลอก	116	214	237	451
รวม		1,932	2,826	2,954	5,780

(ที่มา: สำนักบริหารทะเบียน อำเภอเมืองระยอง ณ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2551)

2.4.4 การศึกษา

(1) โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง

โรงเรียนวัดนาตาขวัญ

โรงเรียนบ้านชะวีก

โรงเรียนบ้านเขาวังม่าน

(2) โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง

(3) ห้องสมุดประชาชน/ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 5 แห่ง

2.4.5 สถาบันทางศาสนา

(1) วัด/สำนักสงฆ์ 3 แห่ง

วัดนาตาขวัญ

วัดชะวีก

วัดเขาวังม่าน

(2) ศาลเจ้า 1 แห่ง

หมู่ที่ 1 บ้านนาตาขวัญ

2.4.6 การรวมกลุ่มอาชีพ /สังคม (การจัดตั้งมวลชน)

ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น 80 คน

ไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น 100 คน

กลุ่มอาสาสมัครควบคุมไฟฟ้า 1 รุ่น 35 คน

อปพร. 101 คน

อสม. 60 คน

กลุ่มสตรี 45 คน

กลุ่มเยาวชน 30 คน

กลุ่มเกษตร 70 คน

กลุ่มผู้ใช้น้ำ 120 คน

กลุ่มออมทรัพย์	74	คน
กลุ่มสหกรณ์แม่บ้าน	70	คน
กลุ่มตามธรรมชาติ ในตำบลนาตาขวัญ	14	กลุ่ม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มสตรีอาสา 6 กลุ่ม	85	คน
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพมังคุด 1 กลุ่ม	37	คน
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพทุเรียน 1 กลุ่ม	35	คน
กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 1 กลุ่ม	32	คน
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ 1 กลุ่ม	110	คน
กลุ่มผู้ใช้น้ำ 1 กลุ่ม	114	คน
กลุ่มป้องกันกำจัดศัตรูพืชผสมผสาน 1 กลุ่ม	35	คน
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข 1 กลุ่ม	118	คน
กลุ่มปรับปรุงคุณภาพเงาะ 1 กลุ่ม	30	คน

2.4.6 ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผลผลิตทางการเกษตร

สถานที่ตั้ง	ม.1 ต.นาตาขวัญ อ. เมืองระยอง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นายประวิทย์ ธรรมเจริญ
โทรศัพท์	038-629312

2.5 ข้อมูลพื้นฐานตำบลตะพง

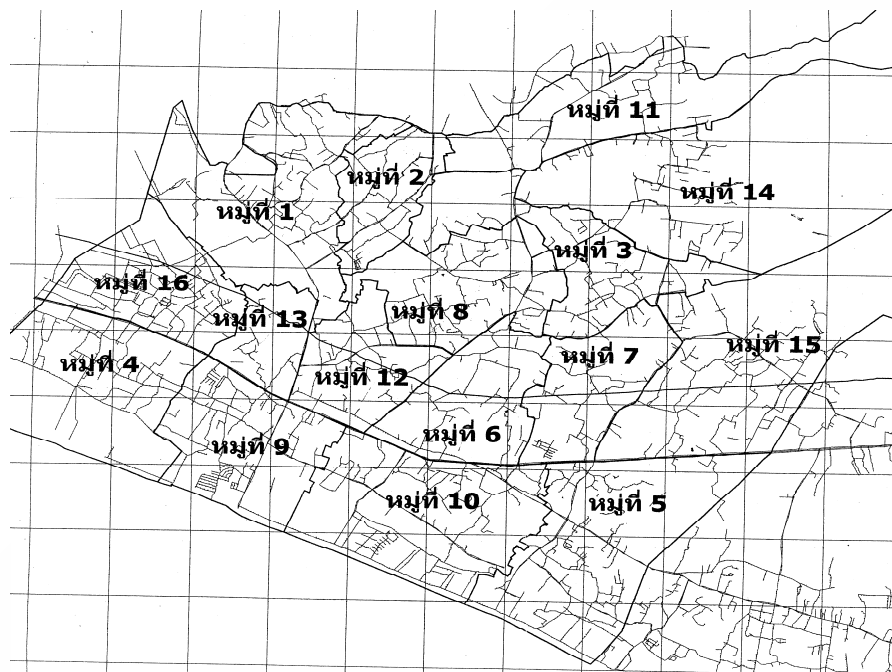
2.5.1 สภาพทั่วไป / ที่ตั้ง

นานมาแล้วมีเรือสำเภาของพ่อค้าคนจีน ได้เดินทางมาค้าขายได้ผ่านมาทางนี้เรือสำเภาของพ่อค้าได้เกิดอุบัติเหตุล่มลง บางแห่งเรียกว่าเขาสำเภาคว่ำ ส่วนคำว่า “ตะพง” นั้นก็มาจากท้องเรือ ที่เรียกกันว่า กะโพงเรือมีกะโพงน่อง กะโพงในนานๆเข้าคนเรียกเป็น “ตะพงน่อง” และได้ตั้งคำว่า “ตะพง” เป็นชื่อตำบลมาจนถึงทุกวันนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลตะพง ตั้งอยู่เลขที่ 153/29 หมู่ที่ 12 ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง อยู่ทางทิศ ตะวันออกของจังหวัดระยอง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองระยอง 12 กิโลเมตร

ตำบลตะพงมีเนื้อที่ประมาณ 55.93 ตารางกิโลเมตร ด้านทิศเหนือ ติดกับ ต.บ้านเลง ทิศใต้ ติดกับ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันออกติดกับ ต.เพ , ต.กระเจ็ด ทิศตะวันตกติดกับ ต.เชิงเนิน ตำบลตะพงมีเนื้อที่ประมาณ 55.93 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 34,955 ไร่

แผนที่ ตำบลตะพง อ.เมือง จ.ระยอง

สภาพพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศของตำบลตะพง โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ดอนลูกฟูกมีภูเขาอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตำบลมีชื่อเรียกว่าเขายายดาและเขาพระบาทซึ่งเป็นต้นกำเนิดของคลองหลายสาย อาทิเช่น คลองตะพง, คลองยายดา, คลองตะเคียน เป็นต้น

2.5.2 การปกครอง

ตำบลตะพงมีการแบ่งการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน และมีคณะผู้บริหาร (การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2550)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
-------	-----------	---------	----------

1.	นายทวีป แสงกระจ่าง	นายก อบต.	
2.	นายฉกรรณ คุชรินทร์	รองนายก อบต. 1	
3.	นายสุชาติ เรียมทอง	รองนายก อบต. 2	

ในการปกครองท้องถิ่น มีผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ คือ กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ชื่อกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หมายเหตุ
1	ตะพงใน	นายถวิล แสงกระจ่าง	
2	เนินชัน	นายปรีชา ธรรมสุนทร	
3	ยายดา	นายมานัด โพธิ์แก้ว	
4	ตะพง	นายรังสรรค์ กุลนิล	
5	บ้านชัน	นายฉลอง ปั่นทอง	
6	เนินเสาธง	นายกำจัด ปั่นทอง	กำนัน
7	ชากลาว	นายมนัส พูลศิริข	
8	บ้านนา	นายอุดม โพธิ์แก้ว	
9	ตะพงนอก	นายสมบุญ แสงเมฆ	
10	ป่าคัน	นางจางวาง ทวีสัตย์	
11	ศาลเจ้า	นายเสวตร บุญฤทธิ์	
12	หนองตารส	นายศิลปชัย แยมกลิน	
13	ในบ้าน	นายสุทน โพธิ์แก้ว	
14	บ่อหิน	นายสนธิ กาหลง	
15	ห้วยมะเฟือง	นายละออง วงษ์พิทักษ์	
16	ตะกาด	นายวินัย สุขคุ้ม	แยกมาจาก ม.4

2.5.3 ประชากร

ตำบลตะพงมีประชากรทั้งหมด 17,745 คน แบ่งเป็นชาย 8,872 คน หญิง 8,873 คน
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 8,038 ครัวเรือน

จำนวนประชากร ต. ตะพง อ. เมือง จ.ระยอง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	ตะพงใน	426	487	913	247
2	เนินชัน	430	480	910	266
3	ยายดา	313	290	603	206
4	ตะพง	1,132	768	1,900	826
5	บ้านชัน	852	932	1,784	1,490
6	เนินเสาธง	533	569	1,102	371
7	ชากลาว	685	627	1,312	588
8	บ้านนา	412	468	880	245
9	ตะพงนอก	957	1,033	1,990	1,463
10	ปากัน	636	675	1,311	545
11	ศาลเจ้า	421	468	889	239
12	หนองตารส	644	632	1,276	613
13	โนบ้าน	300	324	624	301
14	บ่อหิน	336	358	694	202
15	ห้วยมะเฟือง	505	514	1,019	306
16	ตะกาด	290	248	538	130
รวม		8,872	8,873	17,745	8,038

(ที่มา: สำนักบริหารทะเบียน อำเภอเมืองระยอง ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2551)

2.5.4 สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจและสังคม

(1) อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลตะพงประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมาคือค้าขาย, รับราชการ, พนักงานโรงงาน โดยประมาณดังนี้

ทำสวน	47 %
ค้าขาย	30 %
การประมง	13 %
รับราชการ	3 %
ทำนา	1 %
ทำไร่	1%
อื่นๆ	5%

(2) หน่วยธุรกิจ

โรงแรม	4	แห่ง
บังกะโล	10	แห่ง
สถานบริการน้ำมัน	7	แห่ง
โรงงานอุตสาหกรรม	5	แห่ง
บริษัท/ห้างหุ้นส่วน จำกัด	34	แห่ง
โรงสี	5	แห่ง
ร้านค้าทั่วไป	92	แห่ง
บ้านเช่า	85	แห่ง

(3) การศึกษา

-โรงเรียนประถมศึกษา	4	แห่ง
โรงเรียนบ้านเนินเสาธง		
โรงเรียนวัดตะพงนอก		
โรงเรียนวัดยายดา		
โรงเรียนวัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง		
-โรงเรียนมัธยมศึกษา	1	แห่ง
โรงเรียนวัดตะพงนอก		
-ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	3	แห่ง
-ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	2	แห่ง
-ห้องสมุดประจำตำบล	1	แห่ง
-ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	5	แห่ง

(4) สถาบันทางศาสนา

-วัด/สำนักสงฆ์ 4 แห่ง

วัดตะพงนอก

วัดตะพงใน

วัดวัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง

วัดยายดา

-ศาลเจ้า 4 แห่ง

(5) สาธารณสุข

-สถานีนอนามัยประจำตำบล/หมู่บ้าน 2 แห่ง

สถานีนอนามัยตะพง

สถานีนอนามัยยายดา

-แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำ , ลำห้วย 11 สาย

-บึง , หนองน้ำและอื่น ๆ 14 สาย

(6) การรวมกลุ่มอาชีพ / สังคม (การจัดตั้งมวลชน)

ลูกเสือชาวบ้าน 500 คน

ไทยอาสาป้องกันชาติ 300 คน

อปพร. 200 คน

กลุ่มเยาวชน 95 คน

กลุ่มสตรีอาสา 300 คน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 100 คน

กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์ 50 คน

กลุ่มอาชีพ 300 คน

(7) ข้อมูลกลุ่มอาชีพ

ก. กลุ่มชนมจีนข้าวกล้อง

สถานที่ตั้ง 131/2 หมู่ 11 บ้านศาลเจ้า ตำบลตะพง

อ. เมืองระยอง จ. ระยอง

ผู้นำกลุ่ม คุณเสวตร บุญฤทธิ์

โทรศัพท์ 038- 898372

ข. กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหนองตารส

สถานที่ตั้ง	154 หมู่ที่ 12 บ้านหนองตารส ตำบล ตะพง อ. เมืองระยอง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	คุณเสนาะ จันทรีบัว
โทรศัพท์	038 664441,081-437 9042
ค. กลุ่มขวัญเรือน	
สถานที่ตั้ง	หมู่ 12 ตลาดกะพง ตำบลตะพง อ. เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	คุณขวัญเรือน ยิ้มเจริญ
โทรศัพท์	081- 653 5459
ง.กลุ่มทุเรียนทอดเจ้าใจ	
ประเภทกิจการ	ทุเรียนทอดอบกรอบ
สถานที่ตั้ง	73/9 ม.13 บ้านตะพง ต.ตะพง อ.เมือง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางสุลักขณา ทิพย์วงษ์
โทรศัพท์	086- 0088147
จ.กลุ่มร้านคุณพิมพ์	
ประเภทกิจการ	ผลิตภัณฑ์ทุเรียนหมอนทองทอดกรอบ
สถานที่ตั้ง	142/3 ม.11บ้านศาลเจ้า ต.ตะพง อ. เมืองระยอง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นางพิมพ์ชนก อัครฉาย
โทรศัพท์	081-9496494 , 089- 9364524
ฉ. ร้านแบ่งค์ปลากรอบปรุงรส	
ประเภทกิจการ	ผลิตภัณฑ์ปลากรอบปรุงรส
สถานที่ตั้ง	19/1 หมู่ที่ 14 บ้านบ่อ ต.ตะพง อ.เมือง ระยอง จ. ระยอง
ผู้นำกลุ่ม	นายธนพัฒน์ บุญหลง
โทรศัพท์	038- 664544

บทที่ 3

เอ็นจีโอ กับ การเคลื่อนไหวทางสังคม

3.1 ระบบการเมืองกระแสรอง

3.1.1 ของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ก่อนที่จะทำความเข้าใจกับบทบาทของนักพัฒนาเอกชน หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เอ็นจีโอ นั้น ในรายงานนี้จะอธิบายถึงปมหลังของความเป็นมาทั้งแนวความคิดและพัฒนาการของการทำงานในภาคส่วนนี้ว่า ระบบประชาธิปไตยทางตรง หรือระบบการเมือง /ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) นั้น มิใช่เรื่องใหม่ ไม่ใช่เรื่องตรงกันข้ามกับกระบวนการทางการเมืองกระแสหลัก / ระบบประชาธิปไตยในระบบตัวแทน (Representative Democracy) ที่ประชาชนได้มอบอำนาจอธิปไตยของตนไปให้ผู้แทนของตนเองใช้แทนโดยมีระบบเลือกตั้ง เป็นกลไกสำคัญ เพียงแต่ระบบการเมือง / ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ไม่เชื่อมั่นในระบบหรือกลไกของระบบตัวแทนว่าจะทำหน้าที่ของผู้นับมอบอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจโดยรวมที่ได้รับมอบจากประชาชน โดยไม่บิดพลิ้ว บิดเบือนในเจตนารมณ์ (abuse of power) และโดยทั่วไปของสกุลความคิด (school of thought) นี้มักจะมีแนวโน้มไปในลักษณะที่ว่า โดยทั่วไป / โดยปกติของระบบตัวแทนนี้ จะสัมพันธ์กับครรลองของระบบอื่นๆของเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละประเทศ เช่น หากประเทศใดมีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยสูง – มีกระบวนการมีส่วนร่วม การตรวจสอบ / ความโปร่งใส การใช้อำนาจของระบบตัวแทนก็มีโอกาสที่จะเกิดการบิดพลิ้ว บิดเบือนของการใช้อำนาจต่ำ แต่หากประเทศใดมีลักษณะตรงกันข้าม ก็จะมีการบิดพลิ้ว บิดเบือนของการใช้อำนาจสูง และนำไปสู่การทุจริต คอร์รัปชันทางการเมือง และหลายครั้งสภาพเหล่านี้ คือปัจจัยพื้นฐาน หรือลักษณะเฉพาะของประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ

การเคลื่อนไหวยื่นข้อเรียกร้องต่างๆ ของกลุ่มทางสังคม เอ็นจีโอ และกลุ่มชาวบ้านในหลายพื้นที่ ในหลายกรณีของไทยในระยะ 15 ปีที่ผ่านมา ดูจะเป็นไปตามแนวทางของแนวความคิดแบบการเมืองแบบมีส่วนร่วม / ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

โดยในรายงานนี้ มีแนวความคิดที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ประเด็นตามข้อเสนอ หรือข้อเรียกร้อง หรือ issue ต่างๆ ก็คือว่า ระบบประชาธิปไตยทางตรง หรือระบบการเมือง /ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) นั้นเป็นกระบวนการส่วนเพิ่มของระบบการเมืองกระแสหลัก /ระบบประชาธิปไตยในระบบตัวแทน (Representative Democracy)

3.1.2 นักพัฒนาเอกชน /เอ็นจีโอ

นักพัฒนาเอกชนที่ทำงานอยู่องค์กรพัฒนาเอกชน (non government organization) หรือ ที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เอ็นจีโอ /ngo นั้น โดยปกติจะหมายถึงองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ /องค์การของรัฐบาล ที่มีสถานภาพเป็นนิติบุคคลและที่ไม่เป็นนิติบุคคล เป็นสมาคม เป็นมูลนิธิ เป็นสหกรณ์ เป็นกลุ่ม เป็นชมรม หรือเป็นองค์กรในลักษณะการประสานงาน (แนวร่วม หรือเครือข่าย) มีจุดหมายที่จะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารนโยบายสาธารณะ (โดยที่มีพื้นฐานในความเชื่อว่า องค์กรที่ไม่ใช่รัฐนี้จะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน /สาธารณะได้มากกว่า) และมีเป้าหมายของการดำเนินกิจการแบบไม่แสวงหากำไร (non profitable organization) เช่น สมาคมพัฒนาชุมชนและประชากร (ผู้ดำเนินการคือ มีชัย วีระไวทยะ) สำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

การดำเนินงานขององค์กรด้านพัฒนาเอกชน ยังมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายองค์กรที่ทำงานในด้านเดียวกัน เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสตรี ด้านเอดส์ ด้านสิทธิมนุษยชน ฯลฯ และท้ายที่สุดในระดับประเทศก็อยู่ภายใต้การประสานงานองค์กรรวมของ “คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.)” (รายละเอียดของพัฒนาการขององค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทย ดูเพิ่มเติมได้จาก “ทำเนียบรัฐบาลองค์กรพัฒนาเอกชน 2546 / จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา)

การจัดตั้งกลุ่มงานพัฒนาเอกชนในประเทศไทย ในลักษณะที่เป็นเครือข่าย นั้นเข้าใจว่ามีพัฒนาการมาจากการดำเนินงานของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า คอส. หรือ มอส. ตามชื่อย่อของโครงการอาสาสมัครเพื่อสังคม และต่อมาพัฒนาเป็นมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม เครือข่ายนี้ได้มีนักเคลื่อนไหวทางการเมืองยุค 14 ตุลา เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดการ ที่รู้จักกันโดยทั่วไป ก็คือ ภูมิธรรม เวชยชัย อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการคมนาคม (รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร) และมีบทบาทต่อการทำงานในภาคองค์กรเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงหลังวิกฤตศรัทธาของฝ่ายซ้ายไทย (ประมาณ 2523 – 2530) จนถึงช่วงพฤษภาทมิฬ (พฤษภาคม 2535)

สังคมไทย ได้รู้จักและยอมรับการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนอย่างแพร่หลาย และยอมรับเอา รูปแบบ และการทำงานแบบเชิงกระบวนการ ในที่นี้ขอยึดถือการที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ได้นำเอารูปแบบกิจกรรมเชิงกระบวนการดังกล่าว ไปใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลความต้องการของประชาชนทั่วประเทศ ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 โดยการประสานงานกับมูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนาและองค์กรเครือข่าย (กลุ่มอาจารย์ประจำ วะสี / อาจารย์ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรม) (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน / มูลนิธิกองทุนไทย) และต่อมาเครือข่ายงานในส่วนนี้ ได้พัฒนา

และมีบทบาทต่อการบริหารจัดการประเทศของไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะยิ่ง การจัดตั้งเครือข่ายร่วมกับ ภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ประชาสังคม หรือ civil society” ซึ่งเป็นการจัดประชุม ลักษณะปรึกษาหารือร่วมกับหลายฝ่ายมากขึ้นกว่าแต่เดิม ที่แต่เดิมมักเป็นเรื่องเฉพาะฝ่ายราชการในจังหวัด และเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง (ในรูปแบบของที่ประชุมภาครัฐและเอกชน)

การทำงานของโดยใช้แหล่งเงินทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และการเข้าไปเป็น กลไกหลักในการบริหารเงินช่วยเหลือ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) หลังการประสบภาวะวิกฤติของไทย ในปี 2540 ภายใต้ชื่อกองทุนเพื่อสังคม หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า กองทุน SIF บุคคลที่เป็นกำลังสำคัญของ สายงานนี้ ที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เช่น อาจารย์เอนก นาคะบุตร / อาจารย์พลเดช ปิ่นประทีป

นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มงานอาสาสมัครอีกด้านหนึ่งที่น่าสนใจ คือ กลุ่มนักกฎหมายที่ให้ความสนใจต่อการติดตามการใช้อำนาจของรัฐที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ซึ่งในกลุ่มนี้จะให้นิยามที่กว้างออกไปเป็นเรื่องของ สิทธิมนุษยชน (จะเป็นคนไทย คนลาว คนท้องถิ่นติดแผ่นดินไทย ชนชาติใดก็ตามเมื่อเกิดในแผ่นดินไทย ย่อม ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไทยโดยเท่าเทียมกัน ฯลฯ) และการเคลื่อนไหวในการช่วยเหลือทางกฎหมาย เหล่านี้ แต่เดิม (ประมาณ 2519) ได้ดำเนินงานในนาม “สมาคมสิทธิเพื่อเสรีภาพของประชาชน (สสส.)” ซึ่งเป็นกลุ่มทนายความที่เป็นแกนหลักในการเป็นทนายความให้กับกลุ่มนักศึกษาในคดี 6 ตุลา 2519 และใน ปัจจุบัน ยังมีบทบาทอยู่ในสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย (ในสายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน) และชมรมนักกฎหมายสิ่งแวดล้อมฯ และล่าสุดในการเป็นทนายความให้กับคดีศาลปกครอง ในกรณีของ หน่วยงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และ บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) เครือข่ายในกลุ่มนี้ อยู่ภายใต้การบุกเบิกของ นายสมชาย หอมละออ ล่าสุดได้รับรางวัลนักสิทธิมนุษยชนดีเด่นปี 2551 จาก ประกาศของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

3.1.3 กลุ่มเคลื่อนไหวภาคประชาชน

เป็นพัฒนาการของนักพัฒนาองค์กรเอกชนที่ไม่เชื่อมั่นต่อกลไกรัฐ / ต่อต้านรัฐ ต่อต้านการใช้อำนาจ และต่อต้านการขยายตัวของระบบทุนนิยม ตลอดจนต่อต้านการขยายตัว / การรุกรานของระบบทุนตามกระแสโลกาภิวัตน์ (Anti- Globalization) ในทางตรงกันข้ามกลุ่มนี้สนับสนุนให้มีการพึ่งพาตนเองของระบบเศรษฐกิจ ภายในประเทศ เพื่อเพื่อเกื้อหนุน เกื้ออาทร โดยระบบของชุมชนดั้งเดิมเป็นตัวชูโรง

ลักษณะประการสำคัญของการทำงานของนักพัฒนาองค์กรเอกชน ตามแนวทางนี้ คือ มักจะใช้นักพัฒนาเอกชน จำนวน 1 - 2 คน สละตำแหน่งในงานที่ทำประจำอยู่ อาจจะเป็นสถาบันการศึกษา มูลนิธิ สมาคม แล้วจัดตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรเฉพาะกิจ เพื่อการเคลื่อนไหวโดยตรง (จะไม่ทำงานในนามองค์กรที่มีความเป็นทางการ) และในอีกด้านหนึ่งก็จะจัดให้มีการรวมตัวกันขึ้น (Organize) เป็นกลุ่มของชาวบ้าน ชุมชน ที่ได้รับผลกระทบต่อเรื่องนั้นๆ

การเคลื่อนไหวภาคประชาชน ข้างต้น ไม่ใช่พันธกิจขององค์กรพัฒนาเอกชน แต่เป็นการรวมตัวกันของนักปฏิบัติงานที่เชื่อมั่นในแนวทางการสร้างบทบาททางตรงของประชาชนที่มีต่อผลต่อการสร้าง

กระบวนการทางนโยบายสาธารณะ (Public Policy Maker) การเคลื่อนไหว การรวมตัวข้างต้น ไม่ใช่มาจากผู้ปฏิบัติงานขององค์กรพัฒนาเอกชน แต่เพียงด้านเดียว จะมีการประสาน – กระตุ้นกระแสความสนใจของชุมชน ชาวบ้าน หรือผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder) ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐ หรือการดำเนินงานของเอกชนในโครงการโครงการหนึ่ง เช่น กรณีการรวมตัวกันของชาวบ้านเป็น “กลุ่มอนุรักษ์กาญจนบุรี” / กลุ่มรักษ์บ่อนอก – หินกรูด / การรวมตัวของชาวบ้านที่ จะนะ สงขลา (โครงการทอส่งก๊าซไทย-มาเลเซีย) ฯลฯ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากความคิดที่เป็นพื้นฐานที่ว่า นโยบายรัฐ / นโยบายสาธารณะนั้น จะมีผลต่อการกำหนดกลไกทั้งปวงของรัฐ จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างกระบวนการที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อผลประโยชน์ที่จะเกิดต่อประชาชน / สาธารณะ (ไม่ใช่ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ)

แนวทางการเคลื่อนไหวภาคประชาชน นี้ จะใกล้เคียงกับนิยามศัพท์ที่ว่า “ขบวนการสังคมใหม่” (new social movement : ดูรายละเอียดในเรื่องนี้ได้จากหนังสือชื่อเดียวกันนี้ของอาจารย์ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร และหนังสือเรื่องขบวนการภาคประชาชน / คนจน ของอาจารย์ประภาส ปิ่นตบแต่ง)

กลุ่มเอ็นจีโอ นักเคลื่อนไหว และการเมืองภาคประชาชน

3.2 กลุ่ม/ องค์กรและงานนักพัฒนาองค์กรเอกชนในพื้นที่ระยอง

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และการประมวลข้อมูลจากการสืบสภาพ (guideline interview) ในพื้นที่จังหวัดระยองนั้น ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับกระทบจากปัญหามลภาวะและปัญหาด้านสังคม ต่อเนื่องมาจากการมีโรงงานอุตสาหกรรม / นิคมอุตสาหกรรมมาตาพูดและ ประกอบกับการขยายงานของกองทุน SIF (Social

Investment Fund) ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านการพัฒนาองค์กรเอกชนที่ขยายงานอย่างแพร่หลายหลังภาวะวิกฤติของระบบเศรษฐกิจ 2540 และเท่าที่ได้ตรวจสอบงานโดยคร่าวๆ พบว่า ในจังหวัดระยองมีองค์กรพัฒนาเอกชน เข้ามาทำงานในด้านต่างๆ ดังนี้

3.2.1 องค์กรและโครงการของกลุ่มเอ็นจีโอ

ลำดับ	องค์กร	พันธกิจ	ผู้ประสานงาน
1.	เครือข่ายลุ่มน้ำประแสร์	ปลูกป่าโกงกาง อนุรักษ์แม่น้ำและทรัพยากรธรรมชาติ ทำนํ้าหมัก จุลินทรีย์ อาสาสมัครปลูกป่า และรณรงค์อนุรักษ์แม่น้ำและทรัพยากรธรรมชาติ บริจาคเงินสำหรับกิจกรรม	นายสอชิง ประสงค์ศิลป์ 71 ม. 3 ต.ปากน้ำกระแสะ อ.แกลง จ.ระยอง 21170
2.	คาเมลเลียน โซเชียลเซนเตอร์ ระยอง <u>แหล่งทุน</u> มูลนิธิกนกบุณยคาเมลโล แห่ง ประเทศไทย	ให้การศึกษาอบรมแก่สาธารณชนเกี่ยวกับเอดส์ ดูแลช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ HIV/เอดส์ อาสาให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์ ดูแลผู้ป่วย บริจาคเงินหรือสิ่งของ สำหรับการดูแล	บาทหลวงโจวันนีคอนดาร์ริน 1/1 ซ.ศิริ ถ.สุขุมวิท ต.ห้วยโป่ง อ.เมือง จ.ระยอง 21150 038-685480 (F) 038-687480 www.camillian-rayong.org
3.	องค์กรเพื่อการพัฒนาชุมชน ระยอง <u>แหล่งทุน</u> มูลนิธิคุ้มครองผู้บริโภค และ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	- พัฒนาให้องค์ความรู้การพัฒนาชุมชน สุขภาวะ การจัดทำสื่อสาธารณประโยชน์ - อาสาให้ความรู้ด้านการพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมบทบาทชุมชน	นายสุภรัฐ ขวัญเมือง 3/32 ม. 2 ถ.เชิงเนินอนุสรณ์ ต. เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000 โทร 038-617368 (F) 038-874354
4.	เครือข่ายองค์กรชุมชนบ้านจำ รุง <u>แหล่งทุน</u> สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน	ส่งเสริมการเรียนรู้ / ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ระดับตำบลอาสาให้องค์ความรู้ การจัดตั้งกลุ่มของชุมชน / การบริจาคเงินและสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภค	นายชาติชาย เหลืองเจริญ 9/1 ม. 7 ต.เนินสอ อ.แกลง จ. ระยอง โทร 087-8178030

5.	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน	การให้องค์ความรู้ เรียนรู้การพึ่งตนเอง การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ การเลี้ยงหมู หลุม ผักปลอดสารพิษ อาสาให้ องค์ความรู้ด้านการเกษตร	นายสมศักดิ์ เครือวัลย์ 322/1 ม. 8 ต.สองสลึง อ.แกลง จ.ระยอง 081-9822404
6.	เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติเขาขุนอินทร์	การอนุรักษ์สมุนไพรรักษาทำน้าหมักชีวภาพ ปลูกผักปลอดสารพิษ ทำไร่นาสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อาสาให้ความรู้ การรักษาโรคด้วยสมุนไพรรักษา	นายดำรงศักดิ์ ชุมแสงพันธ์ 99 ม.1 ต.ป่ายูบใน อ.วังจันทร์ จ.ระยอง 21210 081-9838189
7.	เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อชุมชนเข้มแข็งเขตมาบตาพุดและบ้านฉาง	-แผนแม่บทชุมชน - การส่งเสริมอาชีพ - การผลิตผลิตภัณฑ์ทดแทนในการอุปโภคบริโภค /ลดรายจ่าย - การทำน้ำจุลินทรีย์/น้ำส้มควันไม้/น้ำมันสมุนไพรต่างๆ -ธนาคารเศรษฐกิจพอเพียงและกลุ่มออมทรัพย์ชุมชน	ผู้ส่งเสริม อ.ดุสิต รัชทอง มูลนิธิ สถาบันพัฒนาทรัพยากรชุมชน สนับสนุนโดย บ.ปตท จำกัด (มหาชน)

3.2.2 องค์การและโครงการในเครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรเอกชน(พอช.)

เครือข่ายของสถาบันพัฒนาองค์กรเอกชน (พอช.) ซึ่งเป็นกำลังหลักของนักพัฒนาเอกชน (แนวประชาสังคม) ซึ่งมีพัฒนาการมาจากการงานของกองทุนเพื่อสังคม SIF และเป็นกำลังสำคัญในพื้นที่จังหวัดระยองและจังหวัดใกล้เคียง

(1) การประสานงานประชาคม

ผู้ประสานงาน นายสุทธิธรรม เลขวิวัฒน์

นายสุรรัตน์ ขวัญเมือง

เครือข่าย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน พอช. องค์การมหาชนในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แนวทาง / โครงการ สนับสนุนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ชุมชน การสร้างภาคีความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน / จัดทำแผนชุมชน / ตัวชี้วัดการพัฒนาในระดับตำบล และการใช้ฐานองค์กรการเงิน / กลุ่มออมทรัพย์

(2) สถาบันองค์กรพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช)

ผู้ประสานงาน นายสุทธิธรรม เลขวิวัฒน์ /นายสุรรัตน์ ขวัญเมือง

สำนักงานหน่วยปฏิบัติการพื้นที่ภาคตะวันออก

แนวทาง จัดกลุ่มงานพัฒนา สํารวจข้อมูล และศึกษาปัญหา จัดกลุ่มชาวบ้านในพื้นที่ เพื่อทำความเข้าใจ เฝาระวัง นำเสนอทางแก้ไขต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยจัดกลุ่มงาน ดังนี้

- (1) ผืนป่าตะวันออก
- (2) ลุ่มน้ำปราจีน – โตนเลสาป
- (3) ลุ่มน้ำนครนายก
- (4) ลุ่มน้ำประแสร์
- (5) ชายฝั่ง ป่าชายเลน ภาคตะวันออก
- (6) มลพิษจากการประกอบกิจการ อุตสาหกรรม (เน้นพื้นที่มาบตาพุดและเมืองระยอง)

(3) โครงการ / พื้นที่นําร่อง

ก. พื้นที่จังหวัดระยอง

- (1) งานอนุรักษ์ป่าชายเลน ของเครือข่ายชุมชนะ / มุสลิม
- (2) กิจกรรมฟื้นฟูป่าชายเลน และประมงชายฝั่ง ของเครือข่าย แหลมรุ่งเรือง
- (3) เครือข่ายโครงการบ้านปลา หาดแม่รำพึง
- (4) เครือข่ายอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเนินพะยอม ต.ท่าเรือ อ.แก่ง
- (5) เครือข่ายเรือประมงพื้นบ้าน ต.เนินซ้อ อ.แก่ง
- (6) เครือข่ายลุ่มน้ำประแส (ดูแลชายฝั่ง อนุรักษ์ป่าชายเลน เลี้ยงปลาในกระชัง อนุบาลพันธุ์สัตว์น้ำ)
- (7) การจัดตั้งเครือข่ายลุ่มน้ำระยอง
- (8) การจัดตั้งเครือข่ายลุ่มน้ำประแสร์

ข. พื้นที่จังหวัดชลบุรี

- (1) เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชายเลน คลองตำหนุ
- (2) เครือข่ายประมงชายฝั่ง อ่างศิลา
- (3) เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ แหลมแพน

ค. พื้นที่จังหวัดจันทบุรี

- เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชายเลน ต.บางสระเก้า
- เครือข่ายเรือประมงเล็ก บ้านคลองกอย ต.ปากน้ำแหลมสิงห์
- เครือข่ายเรือประมงเล็ก เกาะแมว ต.ปากน้ำแหลมสิงห์

- เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชายเลน บ้านเขาตะหนุ่ย อ.แหลมสิงห์
- เครือข่ายประมงพื้นบ้าน หาดจ้าวหลาว อ.ท่าใหม่
- เครือข่ายอนุรักษ์ป่าชายเลน ลุ่มแม่น้ำเวฬุ

ง.พื้นที่จังหวัดตราด

- เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรฯ สิ่งแวดล้อมอ่าวใหญ่
- เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรฯ สิ่งแวดล้อม บ้านเปร็ดโน
- เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรฯ สิ่งแวดล้อม อ่างกระป๋อง
- เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรฯ สิ่งแวดล้อม ต.คลองใหญ่
- เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรฯ สิ่งแวดล้อม ต.หนองเตียน

3.3 การเคลื่อนไหวภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยอง

จากการรวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลทุติยภูมิ และการสืบสภาพข้อมูลแบบ guideline interview พบ การเคลื่อนไหวของภาคประชาชน ที่เป็นการทำงานร่วมกันของเอ็นจีโอและการรวมตัวของชาวบ้าน เพื่อคัดค้านโครงการของรัฐและการดำเนินงานของภาคเอกชนในพื้นที่จังหวัดระยอง พบว่า

3.3.1 ปุ่มหลัง

ก่อนหน้านี้ เคยมีการรวมตัวกันของชุมชน และเคลื่อนไหวต่อต้านการก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะ ตามโครงการร่วมทุน ของกรมโรงงานอุตสาหกรรมและเอกชน ในระหว่างปี 2536 – 2538 ระยะเวลาที่สอง ก็เป็นการรวมตัวกันของชุมชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จนต้องย้ายโรงเรียนออกไปจากพื้นที่เดิม และปัจจุบัน ที่มีการจัดตั้งเป็นเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น เครือข่ายชาวระยองรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนแผ่นดินมาตุภูมิ (ดังตาราง) ดังนี้

ที่	องค์กร / กลุ่ม / ผู้นำ	ประเด็นข้อเรียกร้อง	Result
1.	(ประมาณปี 2536) นายธีรวัจน์ นามดวง	ประท้วงการจัดตั้งโรงงานกำจัดขยะพิษของ บริษัท จัดการและพัฒนา เพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม จำกัด หรือเรียกโดยย่อว่า เจนโก้ ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนระหว่าง กนอ.กับเอกชน และมีนโยบายที่จะไปก่อสร้างที่ อ.ปลวกแดง จ.ระยอง และได้รับการต่อต้านจากชาวบ้านในละแวกนั้น / กลัวจะมีสารพิษรั่วไหลลงอ่างเก็บน้ำซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปา	บริษัทฯ ย้ายสถานที่ ไปตั้งในพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม และต่อมาในปี 18 มกราคม 2539 นายทองอินทร์ แก้ววัดตา หนึ่งในแกนนำของการรวมตัวของชาวบ้านถูกลอบยิงเสียชีวิต
2.	(2540) กลุ่มอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมมาบตาพุด นำโดยผู้นำชุมชนโดยรอบที่ตั้ง	ปัญหาผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินงานของ กนอ.และโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยการประสานของคุณ	(2540) กลุ่มอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมมาบตาพุด นำโดยผู้นำชุมชนโดยรอบที่ตั้งนิคม

	นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นำโดยนายรัชยุทธ / นายเจริญ เดชคุ้ม / นายอิทธิพล แจ่มแจ้ง	เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง	อุตสาหกรรมมาบตาพุด นำโดยนายรัชยุทธ / นายเจริญ เดชคุ้ม / นายอิทธิพล แจ่มแจ้ง
3	(2548) เครือข่ายประชาชนคนระยอง 8 อำเภอ	การจัดสรรน้ำโดยคำนึงทุกการใช้ประโยชน์จากทุกภาคส่วน อุตสาหกรรม โรงแรม เมือง การเกษตร การอุปโภค และบริโภค	รัฐโดยคณะรัฐมนตรี ให้เงื่อนไขจากปัญหา ไปสร้างโครงการผันน้ำโดยระบบท่อจากแม่น้ำ บางปะกง
4	(2549) เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก โดย นายธีรวัจน์ นามดวง และ นายสุทธิ อัสผาศัย ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน	การปล่อยมลภาวะจนล้นเกินในพื้นที่และเรียกร้องให้ประกาศเขตจังหวัดระยอง เป็นพื้นที่ที่จะต้องควบคุมมลพิษโดยความเข้มงวด	รัฐโดยคณะรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรฯ แรงที่จะดำเนินการแก้ไขมลภาวะในด้านต่างๆโดยเข้มงวดแทนการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ
5	(2550) เครือข่ายภาคประชาชนภาคตะวันออก โดยนายสุทธิ อัสผาศัย	คัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ของไออาร์พีซี	ไออาร์พีซี ยอมที่จะไม่ร่วมประมูลโครงการโรงไฟฟ้าไอพีพี และประกาศจัดตั้งเครือข่ายใหม่ เป็น เครือข่ายชาวระยอง รักษาสีแกดล้อม เพื่อฟื้นแผ่นดินมาตุภูมิ
6	(2550) เครือข่ายภาคประชาชนภาคตะวันออก โดยนายสุทธิ อัสผาศัย	ประกาศ – ยื่นหนังสือต่อกระทรวงพลังงาน การนิคมฯ ให้ยุติการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินและหยุดการขยายพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม	ต่อมาได้ยื่นฟ้องคดี ต่อศาลปกครองระยอง
7	(2550) เครือข่ายภาคประชาชนภาคตะวันออก โดยนายสุทธิ อัสผาศัย	คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน ของ โกลว์พลังงานและการผลักดันให้ประกาศเขตควบคุมมลพิษในระยอง	อยู่ระหว่างดำเนินการ

3.3.2 เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

a. กำเนิดและพัฒนาการ

เท่าที่ค้นคว้าข้อมูลจากสื่อมวลชนพบว่า เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก นี้ ก่อกำเนิดขึ้นในสถานการณ์เคลื่อนไหวเปิดประเด็นการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรม น้ำเพื่อการบริโภค และการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตรของภาคตะวันออก (ชลบุรี และระยอง) เมื่อปี 2548 โดยประกาศจัดตั้งเป็นการรวมกลุ่มของชุมชน ในนาม **เครือข่ายประชาชนคนระยอง 8 อำเภอ** โดยมีนายสุทธิ อัสผาศัย ซึ่งเป็นคนที่มีพื้นเพอยู่ที่ ต.บ้านแลง อ.เมือง จ.

ระยอง และมีประสบการณ์ทำงานพัฒนาในด้านชุมชน ที่อยู่อาศัย การจัดการด้านทรัพยากรและธรรมชาติ มา กับสมาคม และมูลนิธิที่ทำงานในด้านนี้ เช่น มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย / มูลนิธิกองทุนไทย / สถาบันพัฒนา องค์การชุมชน (พอช.)

b. บทบาทต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม/ ปัจจุบัน

เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ได้เปิดประเด็นปัญหาในเชิงนโยบายต่อการจัดการมลภาวะ ใน พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เมื่อปลายปี 2549 ต่อนับรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ และรัฐบาลโดย คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษและ กำหนดการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยมี นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ เป็นประธาน เพื่อกำหนด แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ ตลอดจนกำหนดระดับการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ศักยภาพการรองรับของพื้นที่จังหวัดระยอง

ต่อมา คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้นำเสนอร่างแผนปฏิบัติการฯ และกลไกการบริหารจัดการต่อ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2550 และที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2550 เพื่อขออนุมัติเงิน 1,000 ล้านบาท เพื่อไปดำเนินการตามกรอบแผนงาน / โครงการภายใต้ แผนปฏิบัติการฯ ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการฯ และคณะรัฐมนตรี ก็ได้อนุมัติตามข้อเสนอ พร้อมแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ 3 ชุด ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษและกำหนดการ พัฒนาในพื้นที่จังหวัดระยอง (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน) คณะอนุกรรมการ พหุภาคีเพื่อกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. 2550 - 2554 (ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน คณะอนุกรรมการด้านเทคนิคเพื่อกำกับดูแลและตรวจสอบการแก้ไข ปัญหามลพิษของอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง (รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน)

การดำเนินงานของคณะกรรมการ / คณะอนุกรรมการการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบกิจการ ต่างๆ ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมทั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรมที่อยู่นอกพื้นที่การนิคมฯ ล้วน แล้วแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวภาคสังคมที่ดำเนินโดยเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก (สุทธิ อัสมาชัย) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดประเด็นต่อรัฐบาลทั้งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน ซึ่งมักจะได้รับการตอบรับจากฝ่ายรัฐบาล และได้รับการ ขยายผลโดยสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ที่มีการจัดทำสัปดาห์ในเรื่องเหล่านี้ เป็นตอนๆ ติดต่อกันหลายวัน แต่งานด้านมวลชนในพื้นที่ เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกไม่สามารถนำพา มวลชน สร้างมวลชนได้อย่างเป็นปึกแผ่นมากนัก การเคลื่อนไหวด้านมวลชนของเครือข่ายประชาชนภาค ตะวันออก มาประสบความสำเร็จ ในคราวที่เคลื่อนไหวต่อต้านโครงการโรงไฟฟ้าไออาร์พีซี ที่ได้รับการ ประสานจากเครือข่ายของกลุ่มทีพีไอ (เครือข่ายของนายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ – มัชฌิมาธิปไตย) และกลุ่ม ผู้นำชุมชนและผู้บริหารในองค์กรปกครองท้องถิ่นโดยรอบที่ตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี (ตะพง / นาตาขวัญ / บ้านแดง) แม้ว่าไออาร์พีซี จะประกาศถอนจากการประมูลในโครงการดังกล่าวไปแล้ว

ก็ตาม แต่เครือข่ายฯ ก็ยังขยายแนวการเคลื่อนไหวไปยังโรงไฟฟ้าถ่านหิน และการขยายอุตสาหกรรมในพื้นที่
ระยอง โดยประกาศจัดตั้งเป็นเครือข่ายใหม่ ชื่อ เครือข่ายชาวระยองรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนแผ่นดินมาตุภูมิ
พร้อมกับเปิดแนวทางการขยายผลโดยสร้างสื่อขึ้นใหม่โดยสร้างเว็บไซต์ในโอเคเนชั่น
www.okanation.net/blog/kanis (คุณกนิษฐ เป็นหนึ่งในแกนนำของเครือข่ายฯ)

กรณีของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการทำงานของนักพัฒนาฯ ที่
นิยมการเคลื่อนไหว สร้างเป็นประเด็นสาธารณะ เพื่อแก้ไขปัญหาของสังคมที่กลุ่มตนเห็นว่าสำคัญ จำเป็น
เร่งด่วน โดยอาศัยความเป็นประเด็นสาธารณะกดดันการตัดสินใจของนักการเมือง / รัฐมนตรี ฯลฯ โดย
นายสุทธิ อัสมาชัย เป็นแกนนำ และ มีการประสานเครือข่าย หรือแนวร่วมด้านกำลังคนในพื้นที่
(นอกเหนือจากสื่อมวลชน) ประกอบด้วย เช่น เครือข่ายทีพีไอ ผู้ประสานงานคือ นายอัศวิน (อดีตพนักงาน
ฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ ทีพีไอ / ไออาร์พีซี) และอัศวินเป็นผู้ดูแลงานคลื่นวิทยุชุมชน FM 92.0 MHz (เปลี่ยนเป็น
คลื่น 94.0 MHz ในปัจจุบัน) ที่ตั้งอยู่โรงแรมเวียงวารี ซึ่งยังสัญญาณจาก FM 92.25 MHz และ เครือข่าย
ชุมชน – ผู้นำชุมชนโดยรอบโรงงานไออาร์พีซี (ตะพง / บ้านแลง / นาตาขวัญ / เขิงเนิน) เครือข่ายผู้นำชุมชน
รอบนอก เช่น นายเฉลิมพร กล่อมแก้ว (ชุมชนเนินพระ) เครือข่ายมาบตาพุด จะประสานกำลังและการ
สนับสนุนจากนายเจริญ เดชคุ้ม ชุมชนหนองแตงเม / นายรัชยุทธ ชุมชนชอยร่วมพัฒนา นางพัชรี ดิษฐ์เย็น
ชุมชนชากลูกหญ้า เป็นต้น

เครือข่ายฯ ยังมีสัมพันธ์ที่ดีกับเทศบาลเมืองมาบตาพุด ประสานผ่าน นายนพดล ไสภณ / นายรัชยุทธ
วงศ์ภูษงค์ / นายสุรินทร์ สีนรัตน์ และเทศบาลเมืองบ้านฉาง ผ่าน นายอดิเทพ จริยเวชช์วัฒนา
เครือข่ายงานสื่อมวลชน / เมืองระยอง (คุณสุรพงษ์ ภูธรพิบูลย์)

นอกจากนี้ ยังมีการประสานเครือข่ายของกลุ่มนักพัฒนาเอกชนพื้นที่ซึ่งเป็นหน่วยงานเดิมของคุณ
สุทธิ (พอช.) เช่น กลุ่มของนักพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ที่อยู่ในการประสานของ นายสุทธิธรรม เลขวิวัฒน์
และนายวิชัย สุวรรณโณ ผู้ประสานภาคตะวันออก นายปฏิภาณ จุมผา สำนักงานภาคตั้งที่ เลขที่ /15
ถ.กฤษณจันทร์ ต.ทางเกวียน อ.แกลง จ.ระยอง การประสานกับฝ่ายการเมืองในส่วนกลาง / รวมทั้งประสาน
ฝ่ายทำเนียบรัฐบาลในการผลักดันสร้างประเด็นสาธารณะ ก็จะประสานผ่านเครือข่ายของ พอช. และฝ่าย
เมืองในสายงานของ อาจารย์ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม (รองนายกรัฐมนตรี) และทีมงานของอาจารย์พลเดช ปิ่น
ประทีป(รมช.พัฒนาสังคมฯ)

นอกจากการประสานแนวร่วมที่ดีข้างต้นแล้ว เครือข่ายพลังงาน / แนวร่วมนอกพื้นที่กับกลุ่มต่อต้าน
โรงไฟฟ้าถ่านหินในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (โครงการโรงไฟฟ้าถ่านหิน ป่อนอก หินกรูด ทับสะแก / ยังรวมไป
ถึงการต่อต้านการใช้ถ่านหินในการถลุงเหล็กของเครือสหวิริยาที่บางสะพาน) กลุ่มรณรงค์ด้านพลังงาน –
สิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เช่น มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ / กลุ่มพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต / กลุ่ม
ศึกษาปัญหาผลกระทบอุตสาหกรรม / กรีนพีซ ฯลฯ เครือข่ายผู้ป่วยแม่เกาะ (คุณมลวิทย์ นาคโรจน์)

เครือข่ายคนไม่เอาถ่านหิน ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของนักเคลื่อนไหวและนักพัฒนาองค์กรเอกชนที่ร่วมแสดงออกถึงการไม่เห็นด้วยกับนโยบายการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในกรณีต่างๆ โดยเริ่มเปิดตัวเป็นครั้งแรกในลักษณะเป็นกลุ่มเฉพาะกิจ จัดรวมตัวของผู้คนได้เป็นจำนวนมาก ในการต่อต้านการประชุมถ่านหินโลกที่จังหวัดลำปาง เมื่อ มกราคม 2548 ที่จังหวัดลำปาง

อย่างไรก็ตาม ประเด็นข้อเรียกร้องต่างๆ ที่เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแนวร่วมได้เรียกร้องผลักดันต่อรัฐ นั้น พอจะประมวลได้ ดังนี้

- การกำหนดนโยบายของรัฐทุกนโยบายต้องคำนึงถึงสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย 2550 โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน มาตรา 66 และ 67
- ปรับปรุงกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชน รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ 2550 ทุกกรณี
- ยึดหลัก พรบ.สุขภาพแห่งชาติ 2550 มาเป็นหลักในการดำเนินโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ชูสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนอย่างแท้จริงโดยโดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน
- หยุดการขยายอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดระยอง เร่งประกาศเป็นพื้นที่ควบคุมมลพิษ
- เป็นตัวหลักในการคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ตามแผนพีดีพี 2007 ในพื้นที่จังหวัดระยอง และจังหวัดใกล้เคียง

3.4 การดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ / ซีเอสอาร์

ในขณะเดียวกันในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ก็ได้สำรวจการดำเนินงานด้านกิจกรรมเพื่อสังคม งานด้านชุมชนสัมพันธ์ และงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม (corporate social responsibility) โดยเฉพาะในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อประเมินความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการกับชุมชน ที่สมควรจะต้องอยู่ร่วมกันตามแนวความคิดของการเป็นประชากรที่ดีของสังคม

จากการสำรวจโดยคร่าวๆ พบกิจกรรมต่างของภาคธุรกิจ / บริษัท โดยแยกตามพื้นที่ (มาบตาพุด / เมือง / ลุ่มน้ำประแสร์ – แกลง / บ้านค่าย-ปลวกแดง ดังนี้

โครงการ / พื้นที่	มาบตาพุด	เมือง – ไออาร์พีซี	ลุ่มน้ำประแสร์	บ้านค่าย – ปลวกแดง
ชุมชน	-แผนชุมชน -ส่งเสริมอาชีพ -กองทุน -ภาคี	-มีการจัดการดำเนินงาน แผนชุมชน / งานพัฒนา อยู่บ้าง - ไม่มีงานด้านภาคี	-มีการจัดการดำเนินงาน แผนชุมชน / งาน พัฒนาอยู่บ้าง - ไม่มีงานด้านภาคี	-มีการจัดการดำเนินงาน แผนชุมชน / งาน พัฒนาอยู่บ้าง - ไม่มีงานด้านภาคี
โครงการเด่น	-ธนาคารเศรษฐกิจ พอเพียง -การขมเงิน/เผ่าถ่าน/	-ลุ่มน้ำระยอง (ไออาร์ พีซีร่วมสนับสนุน บางส่วนผ่านคุณ	-การอนุรักษ์ป่าชาย เลนและการอนุบาล สัตว์น้ำ	-การแปรรูปผลิตภัณฑ์ -กลุ่มแม่บ้าน

	น้ำส้มควันไม้/น้ำยาล้าง จาน / นวดแผนโบราณ (อาชีพรายย่อย) -เกษตรอินทรีย์ชีวภาพ -ปลูกผักไร้ดิน -ชาสมุนไพร	ภิญโญ) -ธนาคารขยะ / ไชยรักษ์ เชล / บ้านมั่นคง (แหลม รุ่งเรือง) -ปุ๋ยน้ำจุลินทรีย์(ชุมชน ของเทศบาล)	-กลุ่มออมทรัพย์ -แผนชุมชนบ้านจำรุง	
การเคลื่อนไหว มวลชน	มีการเคลื่อนไหว /NSM (new social movement)	มีการเคลื่อนไหว/NSM (new social movement)	มีการเคลื่อนไหว (ที่คุกรุ่นในพื้นที่)	มีการเคลื่อนไหว (เคยมีเคลื่อนไหว)
เอ็นจีโอ – นักพัฒนาองค์กร เอกชน	วิจิต / ดุสิต	คุณภิญโญ เขยชม พอช.	พอช. ละอิ่ง /ศุภรัฐ/สุทธิ ธรรม/ปฎิภาณ	-การแปรรูปผลิตผล -กลุ่มแม่บ้าน
เจ้าของโครงการ	รัฐ /เอกชน /เอ็นจีโอ	รัฐ /เอกชน /เอ็นจีโอ	เอ็นจีโอ	รัฐ /เอ็นจีโอ

บทที่ 4

การเมืองในพื้นที่ จังหวัดระยอง

4.1 ปุ่มหลัง

พัฒนาการทางสังคมและทิศทางการพัฒนาของจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ กลุ่มผู้มีอำนาจ มีอิทธิพลทางการเมืองท้องถิ่น มีโครงสร้างและพัฒนาการทางการเมือง มีกระบวนการสะสมทุน บารมีและบทบาททางการเมือง ตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของหัวเมืองต่างจังหวัด มีบทบาททางการเมือง โดยผ่านระบบการเลือกตั้ง ในระบบการเมืองกระแสหลักของประเทศ และมีผลประโยชน์ต่อธุรกิจท้องถิ่นโดยอิงการเมืองท้องถิ่นและการขยายตัวของการลงทุนของกลุ่มทุนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการอีสเทิร์น ซีบอร์ด และนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

การเมืองท้องถิ่นของระยอง อยู่ภายใต้บทบาทของกลุ่ม 3 กลุ่มได้แก่กลุ่มน้ำเค็ม กลุ่มน้ำจืด และกลุ่มน้ำกร่อย (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (ดร.) , บทบาททางการเมืองของเจ้าพ่อท้องถิ่นในกระแสโลกาภิวัตน์) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 กลุ่มน้ำเค็ม

เป็นชื่อเรียกกลุ่มตระกูล อรุณเวชชะเศรษฐ์ (สายการเมืองพรรคไทยรักไทย/พลังประชาชนในระยะต่อมา) ที่พัฒนามาจากการประกอบการค้า ดำเนินธุรกิจกับการทำประมงเรือใหญ่ แพลลา ท่าเรือ และธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว ในบริเวณ เมืองระยอง บ้านแพ และ อ. บ้านฉาง รวมถึงน่านน้ำตลอดแนวระยอง และ ใกล้เคียง กลุ่มน้ำเค็ม เข้ามามีบทบาททางการเมืองตั้งแต่ระดับ สส. สจ. เทศบาล และ อบต.โดยมีฐานที่สำคัญ ดังนี้

(1) การเป็นลูกคนจีน ขอบค้าขายและขนัน มีโอกาสจากการค้าปลา ต่อมาเรือประมง (ขนาดใหญ่) ของตนเอง ขยายเป็นร้อยลำ ตามลำดับ ขยายพื้นที่การทำประมง จากน่านน้ำระยองสู่ภาคใต้ อ่าวไทย อินโดนีเซีย และเวียดนาม

(2) การขยายกิจการเกี่ยวกับการประมง การทำโป๊ะเรือ แพปลา ขายนํ้ามัน การทำโรงงานปลาป่น ช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่ได้ขยายธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ บ้านจัดสรร ศูนย์การค้า ตลาดสด การท่องเที่ยว ชื่อ ขายที่ดิน การทำสวน ทำให้ กลุ่มตระกูลนี้มั่งคั่งนับพันล้านบาท

(3) การสะสมทุนทางเศรษฐกิจแบบระบบกงสีในเครือญาติพี่น้องแล้ว ยังมีการสะสมทุนทางสังคม ในการช่วยเหลือเกื้อกูลชาวบ้าน ประชาชน งานบุญ งานกุศล บริจาคเงินช่วยเหลือวัด โรงเรียน จนได้ชื่อว่า เป็น ผู้อารี เป็นแม่พระของคนในอำเภอและจังหวัด

การที่ต้องปกป้องธุรกิจของตนเอง กลุ่มน้ำเค็ม ได้เข้าไปเล่นการเมืองโดยให้บุคคลในตระกูล/ครอบครัวลงสมัครเล่นการเมือง(ซึ่งใช้เงินหลายร้อยล้านบาท)ทำให้น้องๆในครอบครัว ได้เป็นนายกเทศมนตรี ไปจนถึง สส.ของจังหวัดและสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์นักการเมืองท้องถิ่น เล่นการเมือง ระดับ สจ. เทศบาล อบต. อย่างกว้างขวาง

4.1.2. กลุ่มน้ำจืด

เป็นชื่อเรียกของกลุ่มตระกูลปัตเตชะ (สายการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ในระยะต่อมา)กลุ่มน้ำจืด พัฒนาการมาจากผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น และใช้ฐานการสร้าง ความมั่งคั่งจากการบุกเบิกป่าสงวนจนกลายมาเป็นนายทุนท้องถิ่น ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร ธุรกิจต่อเนื่องจากอุตสาหกรรม การค้าที่ดิน ธุรกิจก่อสร้าง ศูนย์การค้า รถประจำทาง มีพื้นที่อิทธิพล ในเมืองระยอง และใกล้เคียง โดยเฉพาะ อ.บ้านค่าย และ อ.ปลวกแดง

กลุ่มน้ำจืด เป็นเครือข่ายอิทธิพล จากรุ่นพ่อที่เป็นกำนันในเขต พื้นที่ ปลวกแดง และบ้านค่ายเป็น นักการเมืองภายใต้การอุปถัมภ์ของนักการเมืองสมัยนั้น เช่น พันเอกณรงค์ กิตติขจร และต่อมารุ่นลูกได้ ขยายตัวเข้ามาเล่นการเมืองผ่านการเลือกตั้ง และเป็นคู่แข่งที่สำคัญของกลุ่มน้ำเค็ม ทั้งการเมืองในท้องถิ่น และระดับชาติ มีข้อมูลที่เป็นลักษณะเฉพาะ ดังนี้

(1) ในช่วงแรก รุ่นพ่อ (กำนันสาคร ปัตเตชะ) สะสมทุนจากการปลูกพืชเศรษฐกิจ การสะสมทุนจากการปลูกมัน ปลูกอ้อย กว่า 3,000 ไร่ ส่วนการสะสมทุนช่วงหลัง ทำธุรกิจดูต๋อราย รับเหมาก่อสร้าง การค้า ขายและการท่องเที่ยว สะสมทุนได้กว่าพันล้านบาท

(2) กลุ่มน้ำจืด เข้าสู่การเมือง หลังการล่มสลายของการปกครองโดยทหารในปี 2521 ทำให้กลุ่มนี้จึง หันมาส่งลูกชายลงเลือกตั้ง เพื่อเข้ามามีตำแหน่งทางการเมืองมาค้ำครองธุรกิจของตนเองแทนที่การอุปถัมภ์ จากผู้นำทหารการเมืองในอดีต โดยเริ่มลงสมัคร สจ. ในปี 2528 และขยายสู่การเมืองท้องถิ่นและระดับชาติ

4.1.3. กลุ่มน้ำกร่อย

เป็นชื่อเรียกกลุ่มตระกูลการุญ ที่เป็นนักการเมืองอาชีพ มีการสะสมทุนทางสังคมมาโดยตลอดและ เริ่มมีการสะสมทุนทางเศรษฐกิจหลังมีบทบาททางการเมืองระดับชาติ ฐานธุรกิจหลังจากพัฒนาเป็นทุน ท้องถิ่นมักเกี่ยวกับการเก็งกำไร เช่น การค้าที่ดินหรือการให้กู้ มีพื้นที่อิทธิพลใน อำเภอแกลง

4.2 อิทธิพลและบทบาททางการเมือง

4.2.1 หลังวิกฤติเศรษฐกิจ (หลังปี 2540 – ปัจจุบัน)

วิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2540 เป็นบริบทรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบเชิงลบมากกว่าเชิงบวกต่อกลุ่มทุน/กลุ่มอิทธิพลที่ 3 กลุ่ม และการก้าวขึ้นมาเป็นรัฐบาลของพรรคไทยรักไทยเป็นบริบทการเมืองที่สำคัญก่อให้เกิดพลวัตรและการปรับตัวของโครงสร้างอำนาจของแต่ละกลุ่มในท้องถิ่น ที่ถือว่าอยู่ในภาวะถดถอยหรือซาลง แม้ว่า ผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ การลดค่าเงินบาท ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจพื้นฐานโดยตรง เพราะกลุ่มทุนดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทุนภายในท้องถิ่นมากกว่าทุนภายนอกประเทศแต่วิกฤติเศรษฐกิจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มน้ำจืดและกลุ่มน้ำเค็มมากขึ้น เพราะรัฐบาลไทยรักไทย (ปี /2544) ใช้ระบบการเลือกตั้งภายใต้ระบบใหม่โดยเลือกตั้งแบบแบ่งเขต (ระยอง แบ่งเป็น 3 เขต) โดยเฉพาะเขต 1 เขตเมืองซึ่งต้องลงแข่งขันกันระหว่างกลุ่มน้ำจืดและกลุ่มน้ำเค็มและผลการเลือกตั้งกลุ่มน้ำจืดสามารถชนะการเลือกตั้ง กลุ่มน้ำเค็มมองว่ากลุ่มน้ำจืดหักหลังเพราะเคยสนับสนุนกลุ่มน้ำจืดในการเลือกตั้งระดับ สจ. มาก่อนหน้านี้

นอกจากนี้ วิกฤติเศรษฐกิจยังมีผลกระทบต่อระบบการสะสมทุนของกลุ่มทุนใน ระยอง ที่ทำให้เกิดการปรับตัวของโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจ ของแต่ละกลุ่ม กล่าวคือ

กลุ่มน้ำเค็ม ที่เคยมั่งคั่ง จากธุรกิจการประมง เนื่องจากราคาน้ำมันสูงขึ้น ประกอบกับจำนวนปลาในทะเลที่ลดลง และปัจจัยแรงงานที่ต้องการแรงงาน ค่าจ้างที่มากขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ ทำให้แรงงานไทยลดลงต้องพึ่งแรงงานต่างชาติ ตลอดจนการรั่วไหลของเงินจากการบริหารนอกระบบงสี ทำให้กลุ่มน้ำเค็มเป็นหนี้ จากการทำประมงเกือบ 100 ล้านบาทและได้ขายเรือไปเป็นจำนวนมาก จนปัจจุบันการประมงไม่ใช่แหล่งที่มาของรายได้กลุ่มน้ำเค็มเหมือนที่ผ่านมา นอกจากนี้ กลุ่มน้ำเค็มยังใช้เงินกับการเล่นการเมืองจำนวนมากต้องเป็นหนี้ธนาคาร กว่า 300 ล้านบาท สำหรับการท่องเที่ยว เรือโดยสารไปเกาะและตลาดขายของที่ระลึก ก็ไม่ได้ทุนเป็นกอบเป็นกำเท่าที่ควร ดังนั้นทางเลือกที่ดีที่สุดในการดำรงชีพปัจจุบันของกลุ่มน้ำเค็ม ก็คือการต้องรักษาพื้นที่ทางการเมืองเอาไว้ให้มากที่สุดเพื่อปกป้องธุรกิจที่มีอยู่แต่กลุ่มน้ำเค็มกลับพ่ายแพ้การเลือกตั้ง ในปี /2544

กลุ่มน้ำจืด ได้รับผลกระทบจากงานรับเหมาก่อสร้างที่ลดลง และต้องแข่งขันกับนายทุนนอกจังหวัดมากขึ้นในขณะที่ต้องลงทุนจากการที่สินค้าเกี่ยวกับการก่อสร้างสูงขึ้นด้วย ทำให้กลุ่มนี้ต้องปรับตัวหันเล่นการเมืองระดับล่างในจังหวัดเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจก่อสร้างของครอบครัว มาเล่นการเมืองในระดับท้องถิ่น ควบคู่กันมากขึ้น โดยประมูลโครงการในระดับ อบต. เทศบาล และ อบจ. ซึ่งเป็นการปรับตัวทางการเมือง สำหรับการทำธุรกิจมีการปรับตัว จากธุรกิจหลักจากการรับเหมาก่อสร้าง หันมาเป็นการทำโรงงานอุตสาหกรรมเกษตร เช่นโรงงานสับปะรดกระป๋อง โรงงานแป้งมัน เป็นต้น และยังสร้างฐานอุปถัมภ์ทางสังคมกับกลุ่มเกษตรกรเป็นฐานการเมืองที่มั่นคงมากขึ้นด้วยโดยเฉพาะ อำเภอบ้านค่าย และปลวกแดง และได้ใช้การบริหารจัดการ เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำธุรกิจ และใช้ฐานตำแหน่งทางการเมืองช่วยให้การ

ตั้งโรงงานสะดวกขึ้นและตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์แห่งประเทศไทย(ธ.ก.ส.) มาปล่อยเงินกู้ให้กับชาวไร่โดยกลุ่มน้ำจืดเป็นผู้ค้ำประกันโดยการเซ็นสัญญาร่วมกัน อาศัย อบต. การสร้างถนนเข้าไร่สับปะรดเป็นต้น สำหรับการปรับตัวในระยะสั้นกลุ่มน้ำจืดหันมาลงทุนในธุรกิจการบันเทิงเนื่องจากเห็นการขายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดทำให้คนทำงานภายใต้โครงการพัฒนาชายทะเลมีกำลังซื้อสูงขึ้น (ผับ/โรงเบียร์ มีรายได้กว่าเดือนละ 6 ล้านบาท) เนื่องจากนี้กลุ่มนี้ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีอิทธิพลเมืองชลบุรี ซึ่งมีการช่วยเหลือเกื้อกูลในธุรกิจการก่อสร้างและอื่นๆ มาอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มน้ำกร่อย มีบทบาทลดลงจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และวิกฤติเศรษฐกิจ และการก้าวไปเล่นการเมืองระดับชาติ ทำให้การรักษาฐานระดับล่างไม่มั่นคงเท่าที่ควร และจากการทำธุรกิจเงินกู้ การเก็งกำไร ทำให้ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์กับฐานประชาชนถดถอยลง

4.2.1 ทิศทางการเมืองในระยะยาว

วิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจพื้นฐานของทั้งกลุ่มน้ำเค็ม กลุ่มน้ำจืด และกลุ่มน้ำกร่อย ผลกระทบดังกล่าวทำให้นายทุนท้องถิ่นในโครงสร้างอำนาจสามชั่วจำเป็นต้องปรับตัวทางธุรกิจและ/หรือการเมือง พบว่า

กลุ่มน้ำเค็ม ยังมีการใช้รูปแบบการจัดตั้งในรูปของเครือข่ายอุปถัมภ์ซึ่งมีลักษณะของความไม่เป็นทางการ ดังนั้นจึงขาดความเข้มแข็งในการเคลื่อนไหวทางการเมือง รวมถึงการไม่ยอมรับของสาธารณะชน นอกจากนี้ การขาดองค์ความรู้ในเชิงกลยุทธ์ทางการเมืองทำให้กลุ่มน้ำเค็มเล่นการเมืองแบบ “มวยวัด” ซึ่งไม่ช่วยทำให้กลุ่มน้ำเค็มเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับเรื่องการสร้างอุดมการณ์ กลุ่มนี้ยังไม่สามารถสร้างอุดมการณ์ให้เป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นได้เนื่องจากวัฒนธรรมแบบกงสีมีขอบเขตจำกัดภายในครอบครัวไม่สามารถขยายความคิดเห็นกับคนภายนอกได้เท่าที่ควร

กลุ่มน้ำจืด รับผลกระทบเช่นเดียวกัน แต่กลุ่มนี้ ซึ่งเป็นมือ “มืออาชีพ” ในการจัดการและมีการวางกลยุทธ์ในการดำเนินงานทางธุรกิจการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มอื่น ดังนั้น สมาชิกในกลุ่มน้ำจืดจึงมีโอกาสปรับตัวเป็นทุนอุตสาหกรรมหรือนักการเมืองอาชีพและใช้กลไกของสื่อมวลชนสนับสนุนการดำเนินงานทางการเมืองอีกด้านหนึ่งได้ดีกลุ่มอื่น

กลุ่มน้ำกร่อย อยู่ในภาวะขาลง จากการหันไปสะสมทุนทางเศรษฐกิจโดยอาศัยพฤติกรรมนายทุนเงินกู้ ดอกเบี้ยสูงและกินเปอร์เซ็นต์ หัวคิวโครงการมากมาย การใช้อิทธิพลของคนในครอบครัวและญาติกดดันทุนทางสังคม ต้อสูญเสียฐานของกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่และกลุ่มย่อยต่างๆ เติบโต เข้มแข็งเข้ามาแทนที่ฐานผู้นำของกลุ่มน้ำกร่อย ซึ่งอยู่ในภาวะขาลง

4.3 ความสัมพันธ์การเมืองท้องถิ่นกับการเมืองระดับประเทศ

สหายการเมือง/ พรรค	เครือข่าย/พันธมิตร/ฐานเสียง	หมายเหตุ
1.พรรค ประชาธิปัตย์	- สส.สาธิต ปิตุเตชะ (สส. เมืองระยอง) - นายก อบจ. ปิยะ ปิตุเตชะ และเครือข่ายตระกูล ปิตุเตชะ เป็น สจ. อบต.ในเขต อ.บ้านค่าย และ อ.ปลวกแดง - นอกจากนี้ ในเขตอำเภอใกล้เคียงเมืองระยอง ที่เป็นสหายประชาธิปัตย์และเป็นพันธมิตรกับตระกูล ปิตุเตชะ ได้แก่ - นายกเทศมนตรีนครระยอง(นายวรวิทย์ ศุภโชคชัย) - นายก เทศมนตรีเทศบาลเมืองมาบตาพุด(นาย สมพงษ์ ไสภณ) - นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบ้านฉาง(ดร.อติเทพ จริยเวชช์วัฒนา) สหายสัมพันธ์ที่ดีกับปิยะ ปิตุเตชะ /พรรคประชาธิปัตย์ - นายก อบต. ทับมา สหายประชาธิปัตย์ - นายก อบต. เนินพระ สหายประชาธิปัตย์ - สำหรับ 4 ตำบลรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี นายก อบต.เชิงเนิน สหายประชาธิปัตย์ - นายก อบต.ตะพง (นายทวีป แสงกระจ่าง) สหายประชาธิปัตย์	- ตระกูลหลักที่มีบทบาททางการเมืองระยอง คือตระกูลปิตุเตชะ (กลุ่มน้ำจืด) - การเลือกตั้งนายก อบจ. ปี 2550 นายปิยะ ปิตุเตชะ ถูกใบแดง (อยู่ระหว่างการพิจารณาและการตัดสินของ กกต.จะทราบผล ประมาณปลายเดือนกรกฎาคม) - สำหรับการเลือกตั้ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด(ล่าสุดเมื่อเดือนพฤษภาคม ปี 2551) ฝ่ายสหายประชาธิปัตย์ ได้ 18 คน และสหายพลังประชาชน ได้ 12 คน สำหรับ - อบต. บ้านแลง /นาตาขวัญ จะหมดวาระประมาณ เดือนกรกฎาคม 2551-สิงหาคม 2551จะมีการเลือกตั้งใหม่ทั้งนายกและสมาชิก อบต. - ปัจจุบัน นายก อบต.เชิงเนินหมดวาระจะเลือกตั้งใหม่ วันที่ 13

	นายก อบต.บ้านแลง(จำเริญบำรุง จันทรีพิทักษ์) สายประชาธิปไตย ต.นาตาขวัญ(นายลำยอง ธรรมยิ่ง) <u>สายพรรคพลังประชาชน</u>	กรกฎาคม 2551 <u>โดยสรุป การเมืองในระบอบฐาน การเมืองส่วนใหญ่เป็นสาย ประชาธิปไตย/ตระกูลปิตุเตชะ มากกว่าพรรคอื่นๆ</u>
2.พรรคพลัง ประชาชน (ไทยรักไทย)	- สายไทยรักไทย หรือพลังประชาชนในปัจจุบัน ในเครือข่ายของ ส.ส.ยงยศ อรุณเวสสะเศรษฐ - นายก อบต.นาตาขวัญ สายพลังประชาชน - (นายชานนท์ ชลศรานนท์) อดีต นายกเทศมนตรี เมืองมาบตาพุด 2 สมัย	
3. พรรคอื่นๆ มัชฌิมาฯ	- อดีตนายกเทศมนตรีเมืองมาบตาพุด และลง สมัคร ส.ส.ระยอง เขต ในนามพรรค มัชฌิมาธิป ไตยที่ผ่านมา(นายปราโมทย์ วีระพันธ์) - กรณีนายอัศวิน สาครจันทร์	มัชฌิมาธิปไตย เชื่อมโยงกับกลุ่ม ทีพีไอ หรือ(ประมวล / ประชัย)

ที่มา: สัมภาษณ์นักการเมืองท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องทางการเมือง

4.4 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดระยอง (2551)

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติเห็นชอบในการแบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองใหม่ โดยได้กำหนดให้วันอาทิตย์ที่ 18 พฤษภาคม 2551 เป็นวันเลือกตั้งและกำหนดเปิดรับสมัครวันที่ 8 – 12 เมษายน 2551 ณ.องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง จังหวัดระยองจะมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองได้ 30 คน มี 30 เขตเลือกตั้ง โดยสรุปผลการเลือกตั้งดังต่อไปนี้

อำเภอ	เขต	ผู้ได้รับการเลือกตั้ง	หมายเหตุ
เมืองระยอง	1	นายทรงศักดิ์ กุลรัตน์	ส.จ เก่า สาย ปชป.มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มของนายกสมพงษ์ (มาบตาพุด)และส.จ นพดล โสภณ
	2	นายสาธิต อรุณเวสสะเศรษฐ	ส.จ เก่า
	3	นายอุทิศ ชื้อประเสริฐ	พนักงานไออาร์พีซี ชน่นายอัศวิน กลุ่มทีพีไอที่ลงแข่งด้วย ด้วยฐานเครือข่ายและความเป็นรองนายก อบต.นาตาขวัญมา

			ก่อน
	4	นายอานนท์ ธิบำรุง	- ส.จ. เก่า
	5	นายณรงค์ เขียมพิทักษ์สกุล	
	6	นายอรรควุฒิ อรรถรุ่งโรจน์	- ส.จ. เก่า
	7	นายวิษณุ เกตุสุริยา	
	8	นายโชคก วิริยะพงษ์	
	9	นายสุจินต์ สาครเสถียร	
	10	นายนิรันทร กล่อมแก้ว	
	11	นายกิตติ เกียรติมนตรี	- ส.จ. เก่า
	12	นายนพดล ไสภณ	- ส.จ. เก่า
แก่ง	1	นางกนกวรรณ เบญจาทิกุล	- ส.จ. เก่า และเลขาประธานสภา
	2	นายอาทร สุวรรณโชติ	- ส.จ. เก่า
	3	นายเสรี เจริญรื่น	- ส.จ. เก่า
	4	นายจรัส ความเพียร	-ส.จ. เก่า / รองประธานสภา
	5	นายสมจิตร ครองสติ	- ส.จ. เก่า
	6	นายณพัรัตน์ เขื่อนตระกูล	-ส.จ. เก่า/ประธานสภา
บ้านค่าย	1	นายเศรษฐา ปิตุเดชะ	- ส.จ. เก่า น้องชายนายกช้าง
	2	นายอดุลย์ นิยมสมาน	- ส.จ. เก่า
	3	สมศักดิ์ สุขสวัสดิ์	
บ้านฉาง	1	นิรันดร์ ปรัชญกุล	-ส.จ. เก่า/รองประธานสภา
	2	นายสุรินทร์ เปาอินทร์	-ส.จ. เก่า
	3	นายสกลยศ ทองย้อย	
ปลวกแดง	1	นายธนรินทร์ สุขใจ	
	2	นายกิตติกร มานะอนันตกุล	
วังจันทร์	1	นายมนัส สมศักดิ์	
นิคมพัฒนา	1	นายเดชากร จันทร์มณี	
	2	นายเดชา บุญธรรม	
เขาชะเมา	1	นายพายุพ ฝ่องใส	

บทที่ 5

การสืบสภาพข้อมูล

ผลจากการสำรวจความคิดเห็น (Guideline Interview) จากผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการ และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ที่ได้ใช้วิธีการพบปะพูดคุย และเก็บข้อมูลแบบสืบสภาพข้อมูลข้อเท็จจริง ให้สอดคล้องพื้นที่เป้าหมายรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี ในชั้นนี้ จึงขอจัดแบ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ เป็น 2 กลุ่มพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่เขตเทศบาลนครระยองซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง และ กลุ่มพื้นที่กิ่งเมืองกีชนบท เขต ต.เชิงเนิน ต.ตะพง ต.นาตาขวัญ และต.บ้านแลง สรุปภาพรวมของข้อมูลได้ ดังนี้

การสำรวจข้อมูลแบบสืบสภาพ (Guideline Interview)

5.1 บุคคลเป้าหมายสำหรับการรวบรวมข้อมูลและทัศนคติ ประกอบด้วย

5.1.1 กลุ่มตัวอย่างผู้นำ ผู้นำทางการ ในพื้นที่เขตเทศบาลนครระยอง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายสมาน มากศิริ	ประธานชุมชนสองพี่น้อง	รัศมีที่ 1
2.	นายอดิศักดิ์ สารพิทักษ์	ประธานชุมชนคลองกันปัก	รัศมีที่ 1
3.	นายจตุรัส เอี่ยมวรนิรันดร์	ประธานชุมชนแหลมรุ่งเรือง	รัศมีที่ 1
4.	นายชลัช รุจิพัฒน์พงศ์	ประธานชุมชนตากสินมหาราช	รัศมีที่ 1
5.	นายบุญเลิศ หนองแขง	รองประธานชุมชนทางไผ่ – ช้างอำเภอ	รัศมีที่ 1
6.	นายอนุสรณ์ สุรนารภ	ประธานชุมชนสัมฤทธิ์	รัศมีที่ 2
7.	นายเรวัฒน์ สุขภิรมย์	ประธานชุมชนชายกระบือ	รัศมีที่ 2
8.	นายวีระ ยัญญะจันทร์	ประธานชุมชนสนามเป้า	รัศมีที่ 2
9.	นายรักเร่ สำราญรัตน์	ประธานชุมชนปากน้ำ 1	รัศมีที่ 2

10.	นายณรงค์ หนูนดี	ประธานชุมชนสมุทรเจดีย์	วัดมีที่ 2
11.	นายจำรัส สุวรรณเขต	ประธานชุมชนทุ่งไตนด	วัดมีที่ 2
12.	นายสมชาย สนธิสวัสดิ์	รักษาการแทนประธานชุมชนเกาะกลอย	วัดมีที่ 2
13.	นายภิญโญ เขยชม	ประธานชุมชนหลังวัดโขด	วัดมีที่ 2

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้นำไม่เป็นทางการ ในพื้นที่เขตเทศบาลนครระยอง

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายคิน นาวงศ์	ประธานคณะกรรมการกลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำระยองและป่าชายเลน	วัดมีที่ 1
2.	นางพุดดี สารพิทักษ์	ประธาน อสม.ชุมชนคลองก้นปึก	วัดมีที่ 1
3.	นางสมศรี เจริญสินธ์	ประธานกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนแหลมรุ่งเรือง	วัดมีที่ 1
4.	นายประสิทธิ์ แก้วไพฑูลย์	ประธาน อสม.ชุมชนตากสินมหาราช	วัดมีที่ 1
5.	นางรานี ถิรเกียรติกุล	ประธาน อสม.ชุมชนทางไผ่ – ช้างอำเภอบ	วัดมีที่ 1
6.	นางลมัยพร สุดสุข	ประธาน อสม.ชุมชนสัมฤทธิ์	วัดมีที่ 2
7.	นางประเทือง ชนากร	ประธาน อสม.ชุมชนชายกระบือ	วัดมีที่ 2
8.	นางพิรา ทองกำเนิด	ประธานกองทุนแม่ ชุมชนสนามเป้า	วัดมีที่ 2
9.	นายประเมิน สุขวาริ	หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์กลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำระยองและป่าชายเลน.	วัดมีที่ 2
10.	นางไสว สุขสำราญ	ประธาน อสม.ประธาน อสม.ชุมชนสมุทรเจดีย์	วัดมีที่ 2
11.	นางสมศรี ปรางศรี	ประธาน อสม.ชุมชนทุ่งไตนด	วัดมีที่ 2
12.	นายอมรรัตน์ สนธิสวัสดิ์	ประธาน อสม.ชุมชนเกาะกลอย	วัดมีที่ 2
13.	นายบุญยพร ยี่มี	หมอพื้นบ้านชุมชนหลังวัดโขด	วัดมีที่ 2

5.1.3 กลุ่มตัวอย่างผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการ ในพื้นที่ 4 ตำบล

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายจรินทร์ พึ่งขจร	ผู้ใหญ่บ้านปลวกเกิด-เนินพุทรา	รัศมีที่ 1
2.	นายถวิล แสงกระจ่าง	ผู้ใหญ่บ้านตะพงโน	รัศมีที่ 1
3.	นางสีกัญญา ไชยพินิจ	ผู้ใหญ่บ้านหนองจอก	รัศมีที่ 1
4.	นายสุวิทย์ สุนทรเวชพงษ์	ผู้ใหญ่บ้านก้นหนอง	รัศมีที่ 1
5.	นายประมินทร์ วิบูลมานิตย์	ผู้ใหญ่บ้านเกาะหวาย	รัศมีที่ 1
6.	นายศิลปชัย แยมกลิน	ผู้ใหญ่บ้านหนองตารส	รัศมีที่ 1
7.	นายสมควร ศิริภักดิ์	ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองหว่า	รัศมีที่ 2
8.	นางมาลัย มัชฌิมะ	ผู้ใหญ่บ้านหนองพญา	รัศมีที่ 2
9.	นายมานัด โพธิ์แก้ว	ผู้ใหญ่บ้านยายดา	รัศมีที่ 2
10.	นายสาธิต สุขประเสริฐ	ผู้ใหญ่บ้านนาตาขวัญ	รัศมีที่ 2
11.	นายไฉน ออมศิริ	ผู้ใหญ่บ้านบ้านดอน	รัศมีที่ 2
12.	นายวีระ เสี่ยงประเสริฐ	ผู้ใหญ่บ้านเนินเสาธง ต.ตะพง	รัศมีที่ 2
13.	นายสุจินต์ เพ็ชรฉกรรณ	กำนัน ต.นาตาขวัญ	รัศมีที่ 3
14.	นายประจวบ พูลศิริข	ผู้ใหญ่บ้านเขาวังม่าน	รัศมีที่ 3
15.	นายประสาน บุญยังยืน	กำนัน ต.บ้านแลง	รัศมีที่ 3
16.	นายสัมฤทธิ์ เห่งยี่	กำนัน ต.เชิงเนิน	รัศมีที่ 3
17.	นายละออง วงษ์พิทักษ์	ผู้ใหญ่บ้านห้วยมะเฟือง	รัศมีที่ 3
18.	นายฉลอง ปั่นทอง	ผู้ใหญ่บ้านชน	รัศมีที่ 3

5.1.4 กลุ่มตัวอย่างผู้นำไม่เป็นทางการ ในพื้นที่ 4 ตำบล

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นางแฉล้ม บำรุงพรหม	ปทุมแม่บ้านปลวกเกิด-เนินพุทรา ต.เชิงเนิน	รัศมีที่ 1
2.	นางเปี้ยว ธรรมสุนทร	วิสาหกิจชุมชนบ้านตะพงโน ต.ตะพง	รัศมีที่ 1
3.	นางอัมมพา บุญระยอง	หมอพื้นบ้านหนองจอก ต.เชิงเนิน	รัศมีที่ 1
4.	นายบุญมาก อัสมาสัย	หมอพื้นบ้านก้นหนอง ต.บ้านแลง	รัศมีที่ 1

5.	นางลำอานค์ พิมพิริพงษ์	อสม.เกาะหวาย ต.เชิงเนิน	วัดมีที่ 1
6.	นางเสนาะ จันทรบัว	กลุ่มสตรีอาสาหนองตารส ต.ตะพง	วัดมีที่ 1
7.	นางบุญป้อม ศิราอาจ	กลุ่มปลูกดอกมะลิบ้านหนองหว้า ต.บ้านแดง	วัดมีที่ 2
8.	นายสุทัศน์ มีสบาย	ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหนองพญา ต.บ้านแดง	วัดมีที่ 2
9.	นางบุญขึ้น โพธิ์แก้ว	ประธานกลุ่มแม่บ้านยายดา	วัดมีที่ 2
10.	นางทองหล่อ เพ็ชรฉกรรณ	ประธานกลุ่มแม่บ้านนาตาขวัญ	วัดมีที่ 2
11.	นายอำนาจ มณีแสง	กวีพื้นบ้านบ้านดอน ต.เชิงเนิน	วัดมีที่ 2
12.	นางสำราญ แสงสวัสดิ์	กลุ่มสตรีอาสาบ้านเนินเสาธง	วัดมีที่ 2
13.	นางเสน่ห์ บุญหมั่น	กลุ่มสตรีอาสาชะวีก ต.นาตาขวัญ	วัดมีที่ 3
14.	นางสมทรง เจริญพงษ์	ประธานกลุ่มแม่บ้านเขาวังม่าน	วัดมีที่ 3
15.	นายอารมย์ สุนทรประเวช	ชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมตระเกราทอง ต.บ้านแดง	วัดมีที่ 3
16.	นางนงนุช พุกษา	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต.เชิงเนิน	วัดมีที่ 3
17.	นางสมพร เสี่ยงประเสริฐ	ประธานกลุ่มแม่บ้านห้วยมะเฟือง	วัดมีที่ 3
18.	นางนิตยา นุจิณิต	ประธานกลุ่มแม่บ้านบ้านชน	วัดมีที่ 3

5.2 ภาพรวมประเด็นสืบเสาะภาพ(Guideline Interview) ผู้นำในเขตเทศบาล

5.2.1 ความต้องการในการพัฒนาชุมชน

(1) ด้านสังคม / สาธารณูปโภค

- อยากให้มีการกำกับดูแลการเปิดสถานบริการเช่นร้านอาหาร คาราโอเกะ
- เปิดจุดบริการน้ำดื่มในชุมชน
- ตั้งตู้ยาม/จุดตรวจในชุมชน
- สร้างลานออกกำลังกาย
- สร้างหอกระจายข่าว
- อยากให้ชุมชนมีไฟฟ้าใช้(ไฟฟ้าทางเดิน/บริเวณชุมชน)
- อยากให้มีน้ำประปาใช้
- สร้างที่เผายขยะในชุมชน
- พัฒนาพลังงานทดแทน
- สร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

- อยากให้มีการบริหาร จัดการกับประชากรแฝงในชุมชนให้มีระบบ
 - อยากให้มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์กลุ่มเยาวชน เช่น อบรมเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น
 - พัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น มั่นคง เป็นสัดส่วน
 - ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มของเยาวชน
 - สร้างท่อระบายน้ำให้ใหญ่ขึ้น
 - อยากให้มีการกำกับดูแลการเปิดสถานบริการในชุมชน
 - เปิดจุดบริการน้ำดื่มในชุมชน
 - สร้างลานออกกำลังกายชุมชน
 - พัฒนาสวนสาธารณะให้ศาลเจ้า
 - แก้ไขปัญหายาเสพติด การเล่นเกมพนัน
 - จัดสวัสดิการผู้สูงอายุ
 - การส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขชุมชน โรคเอดส์
 - ต้องการที่ทำการชุมชนและศาลาเอนกประสงค์ชุมชน
 - ท่อระบายน้ำในชุมชนเพราะเวลาฝนตกหนักทำให้น้ำท่วมขังน้ำระบายไม่ทัน
 - ปรับปรุงเส้นทางในชุมชนที่เป็นทางสาธารณะประโยชน์
 - สนามกีฬาในชุมชนให้คนในชุมชนได้เล่นกีฬาร่วมกันแต่ไม่มีที่สาธารณะ
 - ต้องการไฟฉุกเฉินบริเวณแยกต่าง ๆ ป้องกันอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นทั้งเวลากลางวัน และ กลางคืน/- ป้ายบอกสัญญาณจราจรตามทางแยก
 - ศาลาเอนกประสงค์เป็นที่จัดที่ทำการชุมชนและจัดกิจกรรมประชุมต่าง ๆ
 - การจัดทำบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของชุมชนให้มั่นคงถาวร
 - ส่งเสริมกิจกรรมกองทุนแม่ให้คนดูแลครอบครัวตัวเองและเพื่อนบ้าน
 - ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ลูกหลานกำลังติดเกมสมา
 - ให้มีการสอนพิเศษเสริมให้เด็กในชุมชน
- (2) **ด้านเศรษฐกิจ /รายได้และอาชีพ**
- ส่งเสริมและสนับสนุน กลุ่มแม่บ้าน
 - สร้างงาน/อาชีพ/รายได้ให้กลุ่มผู้ว่างงานในชุมชน
 - สร้างตลาดนัดในชุมชน
 - ส่งเสริมการทำประมงเรือเล็กและให้ยกเลิกการทำประมงเรือลากโกล่งชุมชน
 - สร้างงาน/ รายได้ ในชุมชน
 - ส่งเสริมการทำประมงเรือเล็ก/ราคาน้ำมันแพง
 - สร้างงาน/ รายได้ ในชุมชน เช่น สร้างกลุ่มผลิตสินค้า ร้านค้าชุมชน

- หาแหล่งวัตถุดิบมาให้กลุ่มแม่บ้าน
- สร้างอาชีพให้คนในชุมชน/การรวมกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทำขนมไทย กลุ่ม ทำอาหาร
- หางานและอาชีพที่มั่นคงให้กับคนในชุมชน
- ตั้งกลุ่มสหกรณ์ร้านค้าในชุมชนให้จำหน่ายสินค้าราคาที่เป็นธรรม /ผลผลิตตกต่ำ/ราคาปุ๋ยแพง

(3) ด้านสิ่งแวดล้อม

- ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลน/ป่าชายเลนเสื่อมโทรม
- สร้างปะการังเทียม
- การกำจัดขยะในชุมชน/ สร้างที่กำจัดขยะในชุมชน
- จัดการแก้ปัญหาเรื่องน้ำเสีย แม่น้ำระยอง/คลองต่างๆ
- จัดการแก้ปัญหาเรื่องน้ำเสีย/ ส่งเสริมสภาพน้ำให้ดีขึ้น
- ต้องการเพิ่มจำนวนถังขยะในชุมชนมีการจัดการเก็บกันเองได้
- อยากให้ชุมชน/ครัวเรือนบำบัดน้ำก่อนทิ้งลง
- จัดหารถเข็นขยะในชุมชนให้สะดวกในการนำไปทิ้งปากซอย
- ให้มีรถสูบล้างเวลาฝนตกและช่วงฤดูฝน

(4) ด้านการปกครอง

- อยากให้ประธานชุมชนได้รับค่าตอบแทนเพราะทำงานส่วนรวม
- อยากให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่วนรวมมากขึ้น
- อยากให้ภาครัฐเข้าดูแลจัดการในชุมชนในทุกด้านให้มากขึ้น
- อยากให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองชุมชน
- ยึดชุมชนเป็นเป้าหมายการทำงาน/ เปลี่ยนประธานชุมชนคนใหม่เมื่อครบวาระ
- อยากแยกชุมชนจัดการกันเอง(กรณีชุมชนทางใต้-ห้าอำเภอ)มีลักษณะพื้นที่แยกจากกันเพราะอำเภอชั้นกลางทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง
- ให้เพิ่มจำนวนหน่วยเลือกตั้งเป็น 2 หน่วยเพื่อความสะดวกในการจัดการเลือกตั้งในชุมชน เพราะเดี๋ยวนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนกว่าพันแล้ว
- อบรรมและสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมืองในชุมชน
- ส่งเสริมให้เกิดมีกลุ่มย่อยในชุมชนดูแลกันเอง

(5) ด้านวัฒนธรรม/การศึกษา /การท่องเที่ยว

- ส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักและให้ความสำคัญกับประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม

- ให้เด็กในชุมชนได้เรียนโรงเรียนใกล้บ้าน
- ส่งเสริมการเที่ยวแม่น้ำระยองและในชุมชน/พื้นที่แม่น้ำระยอง
- สร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เช่นแม่น้ำระยอง เมืองเก่า เจดีย์กลางน้ำ เป็นต้น
- อยากให้เด็ก/คนในชุมชนมีการศึกษาสูงๆ
- หาทุนการศึกษาให้กับเด็ก
- พัฒนาการศึกษาและศูนย์เด็กเล็กในชุมชน
- แหล่งพักผ่อนหย่อนใจในชุมชน
- จัดทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาส
- ส่งเสริมโรงเรียนให้มาตรฐานและเท่าเทียมกัน

(6) ด้านอื่น ๆ

- กิจกรรมกลุ่มย่อยต่าง ๆ ในชุมชนทุกด้าน
- ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพราะคนในเมืองต่างคนต่างอยู่มากขึ้น
- สร้างเสริมเยาวชนคนรุ่นใหม่ / ห้างไกลยาเสพติดและเป็นคนดี

(5.2.2) ปัญหาของชุมชน

(1) ด้านสังคม / สาธารณูปโภค

- ประชากรแฝง / คนมาอยู่หนาแน่นแออัดขึ้น มีปัญหาตามมาเช่น ความหนาแน่น
- ขยะ ผู้หญิงขายบริการทางเพศ การมั่วสุมของวัยรุ่นและยาเสพติด
- น้ำดื่มในชุมชน
- การเปิดสถานบริการบันเทิงในชุมชนเสียงดัง/เกินเวลา เป็นต้น
- มีการรวมกลุ่มน้อย/การมีส่วนร่วมในชุมชนน้อยคนต่างคนต่างอยู่
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชนน้อย
- ไฟฟ้าตามบริเวณสาธารณะในชุมชนไม่มี
- น้ำประปาไม่มี
- มีการบุกรุกที่สาธารณะ
- พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก/- เด็กติดเกมส์
- การมั่วสุมของวัยรุ่น / ยาเสพติด
- ขาดสถานที่ทำงานกิจกรรมชุมชน
- ปัญหาน้ำท่วมในชุมชน
- ไม่มีป้ายและสัญญาณไฟจราจรตามแยกต่าง ๆ
- ทางสาธารณะไม่สะดวกในการสัญจรไปมาเพราะเป็นลูกรัง
- ขาดสถานที่สำหรับชุมชนได้ออกกำลังกาย

- มีการเล่นการพนันอยู่เป็นประจำ
- (2) **ด้านเศรษฐกิจ / รายได้และอาชีพ**
 - กลุ่มแม่บ้านในชุมชนไม่ค่อยมีงานทำ
 - คนในชุมชนมีรายได้น้อย
 - การทำประมงขาดทุนเนื่องจากน้ำมันแพง/ทรัพยากรที่เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพถูกทำลาย
 - ประชากรในชุมชนมีรายได้น้อยแต่ค่าครองชีพสูง เนื่องจากคนส่วนใหญ่ทำอาชีพรับจ้าง ทั่วไป ก่อสร้าง เกษษะขาย ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง
 - ไม่มีอาชีพเสริมที่ต่อเนื่อง/ขาดผู้สนับสนุนจริงจัง
 - การประกอบอาชีพหาปลาได้ปลาน้อยลงกว่าเดิม/ทรัพยากรลดลง
- (3) **ด้านสิ่งแวดล้อม**
 - ปริมาณขยะในชุมชนมาก/ จำนวนถังขยะยังไม่เพียงพอ
 - น้ำเน่าเสีย
 - ป่าชายเลนถูกทำลาย/ปะการังถูกทำลาย
 - ทรัพยากรชายฝั่งและสภาพป่าชายเลนถูกทำลายจากการเติบโตของอุตสาหกรรมโรงงาน (ไอราร์พีซี)
 - มีฝุ่นละอองและกลิ่นเหม็นเป็นช่วงๆในเวลากลางคืนลอยบนอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม(ไอราร์พีซี)
 - มีฝุ่นละอองบนท้องถนนในชุมชนเวลารถแล่นผ่านฟุ้งกระจายเข้าบ้านเรือน
- (4) **ด้านการปกครอง**
 - หน้าที่ความรับผิดชอบของประธานชุมชนมากแต่ไม่มีค่าตอบแทน
 - ขาดการดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึง
 - ส่งเสริมให้คนในชุมชนตระหนักและให้ความสำคัญกับประเพณี วัฒนธรรม
 - ประธานชุมชนอายุมาก สุขภาพไม่ค่อยดี ทำงานไม่สะดวก
 - การเมืองท้องถิ่นแบ่งเป็นสองฝ่ายสถานการณ์เลือกตั้งจึงจบไปหมด ๆ คนในชุมชนเองมีความขัดแย้งแบ่งฝักแบ่งฝ่าย
- (5) **ด้านวัฒนธรรม / การศึกษา / การท่องเที่ยว**
 - คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับประเพณีวัฒนธรรม
 - เด็กในชุมชนต้องไปเรียนไกลบ้าน
 - ไม่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน
 - สร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

- เด็กในชุมชนได้รับการศึกษาน้อย/ขาดทุนการศึกษา
- ให้เด็กในชุมชนได้เรียนสูงๆมีทุนการศึกษา
- ส่งเสริมการศึกษาของเด็กเล็กในชุมชน

(6) **ด้านอื่น ๆ**

- กรรมการชุมชนใช้พื้นที่ส่วนกลางที่ทำการชุมชนเป็นที่สำหรับเก็บเศษเหล็กของตนเอง

(5.2.3) **ศักยภาพชุมชน**

(1) **ผู้นำ/บุคคลในชุมชน**

- มีผู้นำที่มีความเสียสละและเอาใจใส่ชุมชน
- ศูนย์ อสม. ได้รับรางวัลดีเด่นระดับจังหวัด เป็นที่ดูงานจากต่างจังหวัด
- ผู้นำ อสม. มีจิตอาสาและทำงานเก่ง
- นายนวนล สาครเสถียร เป็นกรรมการชุดแรก ๆ เป็นคนนำยกย่องคนยอมรับ ในการจัดตั้งชุมชนจนกระทั่งทุกวันนี้ยัง ทำงานส่วนรวมโดยการปลูกต้นไม้เก็บเศษขยะตามแนวถนนเป็นประจำ
- บังอิม (สินชัย อัสมาแอล) เป็นที่ปรึกษาชุมชนที่ชุมชนนับถือ
- นายอำนาจ เณิมพันธ์ เป็นที่ปรึกษาชุมชนเป็นที่ยอมรับ
- มีแกนนำและทีมงานที่เข้มแข็ง
- มีเครือข่าย รั้วกลุ่มน้ำระยอง ของ 26 ชุมชน

(2) **ด้านกายภาพและภูมิประเทศ**

- เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์/ป่าชายเลน /ทะเล/แม่น้ำระยอง
- มีสมาคมประมงทั้งเรือใหญ่และประมงพื้นบ้าน
- เป็นแหล่งรวมผู้ประกอบการอาชีพประมงเรือ,แพปลา,โรงน้ำปลา
- เป็นชุมชนที่มีการผลิตน้ำปลา,กะปิ,ปลาหมึกตากแห้งขึ้นดี
- เป็นชุมชนที่อยู่ในเทศบาล มีความพร้อมด้านต่างๆ เช่น ถนน น้ำ ไฟ
- มีสถานที่ใกล้แหล่งน้ำที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจได้
- ชุมชนเป็นพื้นที่อาศัยใกล้ศูนย์การค้าและใกล้เมือง

(3) **ด้านขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณี**

- การจัดประเพณีสงกรานต์,แห่พระ,แข่งเรือ
- ประเพณีลอยกระทง/เจดีย์กลางน้ำ/ประเพณีสักการะหลวงพ่อขาววัดโขดทิมทาราม หลวง พ่อขาววัดโขดทิมธารามเป็นที่สักการะของผู้คน
- การจัดงานฉลองศาลเจ้าต่างๆในชุมชน

- มีปราชญ์ชาวบ้าน เช่น แม่เพลงไทยเดิม, การแต่งเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น
- ชาวชุมชนข้างอำเภอมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันชอบทำบุญที่วัดในวัน
พ้อวันแม่ ร่วมกัน มีวัดประจำคือวัดคลองมงคล อ. บ้านค่าย
- แห่บั้งไฟแต่ไม่ได้แข่งขัน
- ทำบุญเลี้ยงพระชุมชนทุกปี

(4) การรวมกลุ่มในชุมชน

- ในชุมชนยังขาดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง
- มีบางชุมชนการรวมกลุ่มที่ดีและเข้มแข็ง
- เคยมีการออมทรัพย์แต่ระยะหลังไม่ดำเนินการแล้วต่างคนมีงานและภาระช่วยกัน
เป็น ระยะและเฉพาะกิจกรรม
- กองทุนเพื่อแผ่นดิน
- เคยตั้งกลุ่มออมทรัพย์แต่เลิกไปแล้ว

(5) ด้านอื่น ๆ

- ในบางครั้งกรรมการและคนในชุมชนช่วยกันต่อสายไฟบริเวณถนนที่เห็นว่าอยู่
ระดับต่ำเพื่อให้สูงขึ้นไม่รบกวนงาน
- มีพื้นที่ว่างในชุมชนเป็นของเอกชนแต่ไม่มีสิทธิการใช้ประโยชน์
- มีโรงมวยเอกชนที่เป็นสถานที่จัดรายการมวยซึ่งสามารถส่งเสริมการกีฬาให้
เยาวชนได้
- ชุมชนจัดผ้าป่าเพื่อพัฒนาชุมชนทุกปี
- จัดสวัสดิการมอบเงินกองทุนให้ผู้สูงอายุ
- อยากให้มาส่งเสริม/สนับสนุนผู้สูงอายุ

(5.2.4) การรวมกลุ่มทางสังคม / อาชีพ / สิ่งแวดล้อม / การศึกษา วัฒนธรรม

- กลุ่มประมงเรือเล็ก
- ออมทรัพย์
- กลุ่มแม่บ้าน
- กลุ่มเยาวชน
- กลุ่ม อสม.
- กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน
- กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

(5.2.5) การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ

- บริษัทบีแอลซีพี สนับสนุน กิจกรรมปลูกป่าชายเลนร่วมกับกลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำระยองและ ป่าชายเลน(คิน นาวงศ์เป็นประธาน)
- รัฐบาล/ราชการ พัฒนา สาธารณูปโภค สุขภาพ สิ่งแวดล้อม โรงเรียน เด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น
- เทศบาลนครระยอง จัดการขยะ การสนับสนุน รักษาความปลอดภัย พัฒนา สาธารณูปโภค สุขภาพ สิ่งแวดล้อม โรงเรียน เด็ก ผู้สูงอายุ เป็นต้น อสม. กลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำระยองและป่าชายเลน (7 ชุมชนติดทะเล/ประมงพื้นบ้าน) และชมรมรักษากลุ่มน้ำระยอง (นายภิญโญ เขยชม พนักงานไออาร์พีซีเป็นประธานในฐานะประธานชุมชนวัดโขดและประธานจาก 26 ชุมชนในเทศบาล)
- บริษัทไออาร์พีซี โครงการต่างๆกีฬา ทุนการศึกษา ปลูกป่าชายเลน บริจาค คอมพิวเตอร์ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทอดกฐิน รวมทั้งการสนับสนุน ชมรมรักษากลุ่มน้ำระยอง เป็นต้น
- ศูนย์สิทธิด้านเอสดี รักษาดูแลฟื้นฟู ผู้ติดเชื้อฯ
- พอช. สนับสนุนชมรมรักษากลุ่มน้ำระยอง/ พัฒนาชุมชนแหลมรุ้งเรือง และ การพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้นำ/ชุมชน
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน ส่งเสริมกิจกรรมออมทรัพย์ และสวัสดิการชุมชน
- การเคหะแห่งชาติ พัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนแออัด และความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พัฒนาชุมชนต่างๆและแหลมรุ้งเรือง (ชุมชนบุกรุกที่ดินสาธารณะ)
- ห้างสรรพสินค้า Bic C บริจาค /ทุนการศึกษา /งานบุญประเพณี
- ปตท.(โรงแยกก๊าซ) สนับสนุนกิจกรรมชมรมรักษากลุ่มน้ำระยอง
- โครงการอยู่ดีมีสุข ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ และสิทธิของผู้บริโภค และสิทธิประโยชน์ ของบัตรทอง 30 บาท
- อื่นๆ สท. สจ. สส. นักการเมืองท้องถิ่น ช่วยเรื่องต่างๆไป

(6) ทิศนคติต่อเขตประกอบการไออาร์พีซี/งานซีเอสอาร์และประชาสัมพันธ์

6.1 การดำเนินการของโรงงานในเขตฯไออาร์พีซี

- สร้างงาน สร้างรายได้กับประเทศชาติและชุมชน
- เอาเปรียบชุมชน/ทำลายสิ่งแวดล้อม น้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็น ป่าชายเลนถูกทำลาย
- สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน น้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็น ป่าชายเลนถูกทำลาย

- โรงงานทุกประเภทส่งผลให้เกิดปัญหาหลายอย่าง และควรควบคุมการขยาย
- ไม่กระทบต่อชุมชนโดยตรงแต่ส่วนใหญ่ผลกระทบต่อทรัพยากรทะเลและอากาศที่อื่นใกล้ๆ
โรงงาน
- อยากให้มีการดำเนินการที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการแก้ไขอย่างจริงจัง
- หากจะมีการขยายโรงงานควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์ และทำให้โปร่งใส
- กำลังมีการขยายโรงงานและเคยจะสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินแต่ชุมชนไม่เห็นด้วย

6.2 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

- ในเขตเทศบาลไม่มีผลกระทบในชุมชนเท่าไรเพราะทิศทางลมไม่ได้พัดมาทางนี้/ ชุมชนอยู่ในเขตที่ไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง
- สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม น้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็น
- ผลกระทบยังไม่ชัดเจนและยังน้อย ไม่เหมือนฝั่งที่ติดโรงงานด้าน ต.ตะพง ชิงเนิน บ้าน
แลง เป็นต้น
- ไม่ทราบว่าโรงงานทำอะไรบ้าง/มีการดำเนินไปอย่างไรแล้ว
- ไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหาเพราะปัญหาที่ได้ยินมามีมานานแล้ว เช่น เรื่อง กลิ่นและ
อากาศ ควัน ฝุ่นละออง ยังมีอยู่

6.3 การจัดการและการแก้ปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

- เขาคงจัดการแก้ปัญหาอยู่แต่มันช้าเพราะปัญหามันมีสะสมมานานแล้ว
- ไม่ได้มีบทบาทที่ชัดเจนและไม่สร้างประโยชน์กับชุมชนมากนัก
- การจัดการสิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าทำอะไรบ้างและจะไม่มีผลกระทบต่อ
ชุมชนอีก
- ยังไม่ทราบแน่ชัด/บางที่อาจจួយโอกาสเวลาฝนตกแล้วปล่อยควันเห็นได้ชัดเจน (ลอง
สังเกตดูก็ได้)
- ไม่มั่นใจว่าการจัดการของโรงงานจะแก้ปัญหาได้ที่จะไม่มีผลกระทบกับชุมชน

6.4 การดำเนินงานของฝ่ายมวลชนสัมพันธ์/CEP

- การดำเนินงานของฝ่ายมวลชนสัมพันธ์/CEP ก็ใช้เวลาเราของงบประมาณทางบริษัทก็ให้การ
สนับสนุนดี
- ไม่ได้มีบทบาทและสร้างประโยชน์กับชุมชนเท่าไรนัก
- ไม่เชื่อมั่นการทำงานของฝ่ายมวลชนสัมพันธ์ว่าจะมีความจริงใจ เพื่อชุมชนหรือเพื่อ
โรงงาน

- ไม่ค่อยเห็นความชัดเจน เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์กับชุมชน นอกจากการบริจาคต่างๆกับโรงเรียน และวัด เป็นครั้งคราว
- การดำเนินงานของฝ่ายมวลชนสัมพันธ์/CEP ก็ดี มีการประสานงานกับชุมชนอยู่เสมอ เพราะคนในชุมชนเป็นพนักงานไออาร์พีซี/รู้จักมักคุ้นกันดี
- การดำเนินงานไม่กระจายครอบคลุมทุกชุมชนเท่าที่ควร
- ควรมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเข้าถึงชุมชนให้มากกว่านี้
- กิจกรรมที่ควรจะมีการกระจายให้ทั่วชุมชนและครอบคลุมหลาย ๆ เรื่อง

6.5 ทศนคติต่อการประชาสัมพันธ์ของโรงงานต่อชุมชน

- การประชาสัมพันธ์ยังน้อยอยู่/ เช่นโครงการไฟฟ้ากว่าเราจะทราบจนมีการประท้วงแล้ว เป็นต้น
- ได้มีการพาไปดูงานงานในโรงงานและการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้นำก็ดี แต่ชาวบ้านทั่วไปไม่ค่อยทราบข้อมูลของโรงงาน
- มีงานเปิดพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์จังหวัดระยองที่เชิญผู้นำชุมชนร่วมงาน

6.6 ด้านอื่น ๆ ต่อ ไออาร์พีซีกับชุมชน(ด้านบวกและด้านลบ)

ด้านบวก

- สร้างงาน สร้างรายได้กับประเทศชาติและชุมชน

ด้านลบ

- ด้านลบ สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม น้ำเน่าเสีย กลิ่นเหม็น
- อยากให้หยุดการขยายอุตสาหกรรมเพราะตั้งอยู่ใกล้ชุมชนและในเมือง
- แก้ไขปัญหาที่มีอย่างจริงจัง/จริงใจ/ หยุดการขยายอุตสาหกรรม
- สร้างปัญหาและสร้างความแตกแยก กรณีการชุมนุมประท้วงการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน/ โรงงานคพิภรณ์ผลกระทบบและจิตใจชาวบ้านด้วย
- การประชาสัมพันธ์มีน้อย/ ชุมชนไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าที่ควร
- ยังขาดการประชาสัมพันธ์และไม่ต่อเนื่องเช่นเรื่องโรงไฟฟ้าเราารู้ทีหลังพอทราบก็จะมีโครงการแล้วประชาชนเลยประท้วงกัน
- เป็นผลดีในทางเศรษฐกิจแต่แย่เรื่องสังคมทำให้คนมากขึ้นปัญหามากขึ้นตาม/คนในชุมชนจริงมีความรู้เข้าทำงานไม่มากจะเป็นคนที่อื่นมากกว่า

(7). ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชุมชน

ภาครัฐ/ราชการ

- อยากให้เข้าดูแลในการพัฒนาชุมชนด้านต่างๆอย่างจริงจัง
- ควรให้ความจริงใจในการพัฒนาในชุมชน สนับสนุนงบประมาณ

- กรมชลประทานจัดพื้นที่บริเวณหลังชุมชนเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ
- ให้เทศบาลนำดินมาถมทางสาธารณะให้สูงขึ้นทำถนนในชุมชนชุมชน
 - อยากให้คนในชุมชนหันมาสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น

บทที่ 6

วิเคราะห์สภาพชุมชน (community analysis)

6.1 สภาพโดยทั่วไป

จากการสำรวจข้อมูลแบบสืบสภาพสภาพพื้นที่โดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี โดยสรุป พอจะประเมินได้ดังนี้

6.1.1 พื้นที่โดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี (พื้นที่ 4 ตำบล)

(1) ลักษณะทางสังคม

พื้นที่โดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี หากจะแบ่งตามลักษณะของความเป็นชุมชนก็จะสามารถแบ่งได้เป็นแบบชุมชนเมือง / ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท โดยพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมือง ได้แก่ เชียงเนิน และพื้นที่ที่เป็นชุมชนแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ได้แก่ บ้านแลง / ตะพง/นาตาขวัญ โดยพื้นที่นี้ยังมีลักษณะของความเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมสอดแทรกอยู่ มีการเชื่อฟังผู้นำสูงกว่า มีสภาพการที่แยกออกจากกันระหว่างความเป็นคนดั้งเดิมกับผู้ที่มาอยู่อาศัยใหม่ (ชุมชนบ้านจัดสรร / ชุมชนพนักงานบริษัท/ ผู้ประกอบการ)

(2) ลักษณะการรวมกลุ่มของชุมชน

ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า พื้นที่โดยรอบโดยเฉพาะในพื้นที่เป็นกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน / ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการสร้างวิสาหกิจชุมชน จนบางแห่งประสบความสำเร็จและเป็นตัวอย่างในการศึกษาดูงานของประเทศ เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลบ้านแลง กลุ่มประมงพื้นบ้านแหลมรุ่งเรือง (กิจการเหล่านี้ งานที่เกี่ยวข้องกับกิจการสัมพันธ์ของโรงงาน/ไออาร์พีซี ไม่ว่าจะเป็นทั้ง ประชาสัมพันธ์ และ CEP ยังไม่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนต่อกลุ่มดังกล่าว หรือนำตัวอย่างที่ดีนี้ไปขยายผลในทางปฏิบัติต่อชุมชนในพื้นที่อื่น)

ในพื้นที่นอกจากจะมีการรวมกลุ่มอาชีพ และกลุ่มทางสังคม (การกุศล) แล้วยังมีการรวมตัวขึ้นเพื่อเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านแลง

(3) การเมืองท้องถิ่นและความขัดแย้ง

ข้อสังเกตในเรื่องของการเมืองท้องถิ่น จากข้อมูลของการสืบสภาพ พบว่า

บทบาทของกลุ่มน้ำจืด / ตระกูลปิตุเตชะ และพรรคประชาธิปัตย์ มีบทบาทมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในระดับการเลือกตั้งของ อบต. สจ. และเทศบาลทั้งเทศบาลนครระยอง / เมืองมาบตาพุดและเมืองบ้านฉาง กลุ่มอื่นที่พอจะยังมีบทบาทอยู่บ้างก็จะมีแต่เพียงกลุ่มน้ำเค็ม ส่วนกลุ่มน้ำกร่อย และบารมีของเลี้ยวไพรด์นั น่าจะลดลงไปตามลำดับ กรณีหลังนี้สังเกตได้จากผลการสนับสนุนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ซึ่งกำลังของกลุ่ม ดร.ประมวล เช่นคุณพรณทิพา ที่เป็นพนักงานคนสนิท ได้สนับสนุนฝ่ายคุณสุรพงษ์ ภูธรินบุญย์ แต่แพ้เลือกตั้ง หรือแม้กระทั่งในส่วนของคุณอัศวิน ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง สจ. ในเขตนาตาขวัญ แข่งขันกับคุณอุทิศ ชื่อประเสริฐ พนักงานประจำแผนก CEP ของโรงงาน / ไออาร์พีซี ก็แพ้การเลือกตั้งเช่นกัน

(4) เฉพาะกรณีต่อไออาร์พีซี

ประเด็นที่น่าสนใจต่อพื้นที่โดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี นี้ อยู่ที่ว่า เดิมผู้ทำงานในด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และสนับสนุนกิจกรรมชุมชน ของโรงงาน / ไออาร์พีซี ยืนยันเสมอว่า ไม่เชื่อว่าจะมีปัญหาด้านทัศนคติที่ไม่ดีต่อปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการรบกวนต่างๆ ยกเว้น ในหมู่ผู้นำชุมชนบางคนซึ่งเป็นส่วนน้อย และไม่ยอมรับในข้อเท็จจริง (ในความพยายามของโรงงาน/ไออาร์พีซี)

ท่าทีของชุมชนต่อโรงงาน / ไออาร์พีซี นั้นจะเห็นได้จากการร่วมสนับสนุนมือของเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก (คุณสุทธิ อัมมาลัย) ในการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินของ ไออาร์พีซี ที่เตรียมจะยื่นของประมูลตามแผนพีดีพี 2007 ได้ว่าท้ายที่สุดแล้วชุมชนไว้วางใจต่อการดำเนินงานในมาตรการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนมากน้อยอย่างไร

ในขณะที่ก่อนหน้านี้ มีการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นการขยายโรงไฟฟ้า และการเปลี่ยนเชื้อเพลิงพลังงานของโรงไฟฟ้าขนาดเล็ก (เปลี่ยนจากน้ำมันเตา เป็นก๊าซธรรมชาติ) นั้น ชุมชน / ผู้นำชุมชน ให้ความร่วมมือกับการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ที่มีการจัดประชุมชาวบ้านในโรงงาน / ในโรงเรียนเทคโนโลยี ไออาร์พีซี

กรณีข้างต้น พอจะประเมินได้ว่า การมีความสัมพันธ์เฉพาะกับผู้นำชุมชน โดยไม่มีการสร้างสัมพันธ์ (โดยกิจกรรม / เครือข่ายองค์กร) กับชาวบ้าน / ชุมชน จะไม่สามารถรองรับต่อปัญหาของโรงงาน / ไออาร์พีซี ที่มีประเด็นยกระดับขึ้นไปจากเรื่องของการรู้จักการสัมพันธ์ที่ดี หรือการมีมิตรต่อกัน ไปเป็นความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อชุมชน และการใช้ความรู้พื้นฐานที่มีความเป็นวิชาการมาสนับสนุนต่อการพิจารณา

6.1.2 พื้นที่ในเขตเทศบาลนครระยอง

พื้นที่โดยทั่วไปในเขตเทศบาลนครระยอง ส่วนที่มีความสำคัญต่อการทำงานชุมชนสัมพันธ์ (community relations) ของโรงงาน / ไออาร์พีซี คือ

- (1) **ชุมชนแหลมรุ่งเรือง** ซึ่งเป็นพื้นที่ปลายแหลมรุ่งเรือง (ตรงกันข้ามแหลมเจริญ / ย่านพักผ่อน – ชื่อร้านอาหารทะเล ชื่อดังของระยอง / แหลมเจริญซีฟู้ด) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของ overlap ระหว่าง อบต.เชิงเนินกับเทศบาลนครระยอง ในสมัยของนายสุรพงษ์ ภูธรนภิบูลย์ เป็นนายกเทศมนตรีนครระยอง จึงได้ใช้นโยบายดูแลเป็นเขตพื้นที่ของเทศบาลไว้ก่อน พร้อมกันนั้น ก็ประสานนโยบายกับสถาบันพัฒนาองค์กรเอกชน (พอช.) มาเป็นแม่ข่ายในการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว และได้สร้างผลงานร่วมกับกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) นำเอาพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์เข้ามาให้บริการในพื้นที่ เป็นต้น
 - (2) **วัดเนินพุทรา** ในพื้นที่ อบต.เชิงเนิน / วัดแห่งนี้ เจ้าอาวาส อาจารย์เข้มได้เป็นผู้นำในการรณรงค์ให้มีการฟื้นฟูปลูกป่าชายเลน ในพื้นที่ของคลองกันปัก (พื้นที่ที่เคยประสบปัญหาน้ำเสียของโรงงาน / ทีพีไอ ในประมาณ ปี พ.ศ. 2535
 - (3) **เครือข่ายในการรณรงค์ที่เกี่ยวกับลุ่มน้ำระยอง** มีกลุ่มอาสาสมัครที่รณรงค์เกี่ยวกับแม่น้ำระยอง / หรือกิจกรรมกับชุมชนตามแนวลุ่มน้ำระยอง หลายหน่วยงาน เช่น ในพื้นที่ของเทศบาลนครระยองโดยทั่วไป จะมี “ชมรมรักษาลุ่มน้ำระยอง” มีคุณกัญญา เขยชม เป็นผู้นำ(ซึ่งเป็นพนักงานของโรงงาน / ไออาร์พีซี) บริเวณปากน้ำระยอง จะมีกลุ่มอนุรักษ์แม่น้ำระยองและป่าชายเลน (7 ชุมชนที่ติดแม่น้ำ/ทะเล) โดยมีคุณคิน นาวงค์ เป็นผู้นำ และในพื้นที่ของชุมชนแหลมรุ่งเรือง ที่มีการก่อตั้งเป็น “กลุ่มประมงเรือเล็ก / ประมงชายฝั่ง” โดยมีนายจตุรัส เอี่ยมวรนิรันดร์ (คุณเก่ง)เป็นผู้นำ
- การรวมกลุ่มข้างต้น ไม่รวมเอาการรวมตัวของ “ประมงเรือใหญ่” หรือสมาคมประมงจังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ภายใต้การประสานงานของ นายคมเดช รัตนพร วาริสกุล(คุณปู้)/ เครือข่ายนี้ เคยจอดเรือปิดอ่าวระยองมาแล้ว ในสมัยปี 2540ที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และราคาน้ำมันสูงขึ้นอย่างมากทำให้ชาวประมงรับภาระต้นทุนไม่ได้ จึงรวมตัวกันนำเรือปิดอ่าวเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลและจังหวัดเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าว รวมถึงการปราบปรามแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นลูกเรือประมงของราชการ ซึ่งจะทำให้เรือประมงขนาดใหญ่ขาดแรงงาน
- (4) **ทัศนคติ** ที่มีต่อโรงงาน / ไออาร์พีซี คนในเขตเทศบาล (ตลาด) เป็นไปตามกระแสนิยมคนเมืองทั่วไปที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการที่เห็นจากตัวอย่างในกรณีปัญหาต่างๆ (เพราะอยู่ในพื้นที่ / ไม่ได้รับรู้จากสื่อเช่นคนเมืองในกรุงเทพฯหรือหัวเมืองใหญ่โดยทั่วไป)

6.2 วิเคราะห์ชุมชน ตามแบบSWOT analysis (มองมิติจากชุมชน)

ประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน เพื่อประเมินความเหมาะสมต่อการดำเนินงานของโรงงาน / ไออาร์พีซี

6.2.1 จุดแข็ง

- (1) เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนเดิมและมีจุดเด่นในการรวมกลุ่มอาชีพ (ยกเว้น อบต.เชิงเนิน)
- (2) ชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาและต่อยอด ทั้งในด้านการส่งเสริมอาชีพ / โภทอป / วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หนังใหญ่ ประเพณีแห่เจดีย์กลางน้ำ สักการะหลวงพ่อบุญรอด
- (3) มีตัวอย่างของวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นตัวอย่างในพื้นที่บ้านแดง / กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหนองตารส
- (4) มีกลุ่มทางสังคมและก่อตั้งกลุ่มการเคลื่อนไหวทางสังคม
- (5) มีบทเรียน / ประสบการณ์ร่วมกับการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม / สิทธิชุมชนร่วมกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

6.2.2 จุดอ่อน

- (1) ได้รับผลกระทบด้านกลิ่น / อื่นๆจากโรงงาน / ไออาร์พีซี
- (2) ประชากรแฝงที่มากขึ้น ได้เพิ่มปัญหาที่มากขึ้นเป็นลำดับ
- (3) คนในชุมชนมีความรู้สึกไม่ได้รับผลเชิงบวกจากโรงงานแม้กระทั่งเรื่องแรงงาน
- (4) การเมืองท้องถิ่น นำพาชุมชนไปขึ้นต่อการเมืองภาพรวม / ระดับประเทศ
- (5) เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก นำพาชุมชนไปขึ้นต่อการเคลื่อนไหวการเมืองสิ่งแวดล้อมในประเด็นเมืองระยอง-มาบตาพุด / มลภาวะของอุตสาหกรรม

6.2.3 โอกาส

- (1) เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสพัฒนาเป็นพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ชุมชนกับท่องเที่ยวชายทะเล (ท่องเที่ยวกระแสหลัก/ธุรกิจทั่วไป)

- (2) เป็นพื้นที่ที่มีเอกชนที่สนใจสร้างกิจกรรมรณรงค์ เช่น ไออาร์พีซี / ปตท. / โอเบะ / ทีพีไอ เอสซีจี บีแอลซีพี บีที และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยินดีสนับสนุน (งบประมาณ) ฯลฯ
- (3) การใช้บังคับรัฐธรรมนูญ 2550 ที่จะต้องมีบทบาทขององค์กรอิสระ / นักวิชาการ ตามมาตรา 67 , พรบ.สุขภาพแห่งชาติ 2550

6.2.4 อุปสรรค

- (1) เมืองระยอง รวมทั้งพื้นที่โดยรอบโรงงาน/ไออาร์พีซี เป็นพื้นที่ฝ่ายเอ็นจีโอ ฟ้องศาลปกครองให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ
- (2) การปรับตัวที่ล่าช้าของกลไกรัฐ กฎหมาย และความขัดแย้งกับแนวปฏิบัติเดิม

บทที่ 7

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ บริษัท อิมเมจ พลัส คอมมิวนิเคชั่น จำกัด ขอเสนอแนะในการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องต่อความต้องการ ช่วยบรรเทาปัญหาของชุมชน และสามารถที่จะยกระดับเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับการพัฒนาชุมชน (sustainable development) ไม่ใช่เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมแบบฉาบฉวย ไม่สอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน (คนส่วนใหญ่ของชุมชนได้รับประโยชน์) ไม่ช่วยบรรเทาปัญหาของชุมชนโดยเฉพาะด้านสังคม / เป็นงานเฉพาะหน้า ไม่มีความต่อเนื่อง

ในกรอบการนำเสนอแนะนี้จะพิจารณาจากความเหมาะสมของชุมชนเป็นตัวตั้ง / ไม่ใช่พิจารณาจากความต้องการของโรงงาน / ไออาร์พีซี เป็นตัวกำหนด บริษัทฯขอใช้วิธีการจับคู่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ 4 D เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชน ทั้งด้านที่จะพัฒนา และด้านที่จะ Against กับกระบวนการของสังคมหลัก (ทุนนิยมและประชาธิปไตยแบบตัวแทน) คือ

7.1 ความเหมาะสมต่อการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (do it) : เป็นศักยภาพด้านการพัฒนาของชุมชน

เป็นโครงการ / กิจกรรม ที่สอดคล้องกันในส่วนที่เป็นจุดแข็งของชุมชนและสอดคล้องกับเงื่อนไขที่เป็นโอกาส เช่น โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ / ท่องเที่ยวธุรกิจ

สนับสนุน

- จุดแข็ง

- เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนเดิมและมีจุดเด่นในการรวมกลุ่มอาชีพ (ยกเว้น อบต.เชิงเนิน)
- ชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาและต่อยอด ทั้งในด้านการส่งเสริมอาชีพ / โภทอป / วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น หนังใหญ่ ประเพณีห่มเจดีย์กลางน้ำ ลักการะหลวงพ่อบาตรวัดไชย

- มีตัวอย่างของวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นตัวอย่างในพื้นที่บ้านแลง / กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาหนองตารส

- โอกาส

- เป็นพื้นที่ที่มีโอกาสพัฒนาเป็นพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับท่องเที่ยวชายทะเล (ธุรกิจทั่วไป)
- เป็นพื้นที่ที่มีเอกชนที่สนใจสร้างกิจกรรมรณรงค์ เช่น ไออาร์พีซี / ปตท / โอเบะ / ทีพีไอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยินดีสนับสนุน (งบประมาณ) ฯลฯ
- (รวมทั้งยังมีโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรของพนักงานของอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นตัวสร้าง supply ทางการตลาด)

7.2 ความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะคัดค้านโครงการของรัฐและเอกชน (decide) : เป็นเงื่อนไขที่จะเกิดการปะทะระหว่างชุมชนกับระบบหลัก

เป็นการพิจารณาในส่วนที่เป็นจุดแข็งของชุมชน แต่มีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคจากปัจจัยภายนอก เช่น การคัดค้านการขยายพื้นที่อุตสาหกรรม การเรียกร้องหรือการสนับสนุนให้มีการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ- คดีศาลปกครอง / โอกาสที่จะไปสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางการเมืองกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

สนับสนุน

- จุดแข็ง

- มีกลุ่มทางสังคมและก่อตั้งกลุ่มการเคลื่อนไหวทางสังคม
- มีบทเรียน / ประสบการณ์ร่วมกับการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม / สิทธิชุมชนร่วมกับเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก

- อุปสรรค

- เมืองระยอง รวมทั้งพื้นที่โดยรอบโรงงาน/ไออาร์พีซี เป็นพื้นที่ฝ่ายเอ็นจีโอ พ้องศาลปกครองให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ
- การปรับตัวที่ล่าช้าของกลไกรัฐ กฎหมาย และความขัดแย้งกับแนวปฏิบัติเดิม

7.3 ความเป็นไปได้ที่ชุมชนต้องยอมรับในข้อจำกัดและยินยอมให้หน่วยงานอื่นรับไปดำเนินการแทน (delegate) : เป็นเงื่อนไขที่จะทำให้ชุมชนยอมรับในบทบาทขององค์กร / เครือข่ายจากภายนอก เพื่อไปแก้ไขปัญหาต่างๆแทนตน

เป็นการพิจารณาจากจุดอ่อน แต่เงื่อนไขภายนอกกลับสนับสนุน / เป็นโอกาส เช่น การพึ่งพา / การขอรับการสนับสนุนจากโรงงาน / ไออาร์พีซี ในด้านอาชีพ / วิสาหกิจ ในขณะเดียวกันในอีกด้านหนึ่งชุมชนก็จะไปสร้างความร่วมมือจากเอ็นจีโอ หน่วยงานของรัฐ นักวิชาการจากภายนอกมาตรวจสอบผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบการเคลื่อนไหว

สนับสนุน

- จุดอ่อน

- ได้รับผลกระทบด้านกลิ่น / อื่นๆจากโรงงาน / ไออาร์พีซี
- ประชากรแฝงที่มากขึ้น ได้เพิ่มปัญหาที่มากขึ้นเป็นลำดับ
- คนในชุมชนมีความรู้สึกไม่ได้รับผลเชิงบวกจากโรงงานแม้กระทั่งเรื่องแรงงาน

- โอกาส

- เป็นพื้นที่ที่มีเอกชนที่สนใจสร้างกิจกรรมรณรงค์ เช่น ไออาร์พีซี / ปตท / โอเบะ / ทีพีไอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ยินดีสนับสนุน (งบประมาณ) ฯลฯ
- การใช้บังคับรัฐธรรมนูญ 2550 ที่จะต้องมีบทบาทขององค์กรอิสระ / นักวิชาการ ตามมาตรา 67 , พรบ.สุขภาพแห่งชาติ 2550

7.4 ความเหมาะสมที่จะออกจากกรอบเดิม (delete) : เป็นประเด็นที่จะต้องมีการคิดใหม่ ทำใหม่ / ไม่สามารถใช้วิธีคิด กลไกเดิมในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้

เป็นการพิจารณาในส่วนที่เป็นจุดอ่อน และเงื่อนไขภายนอกกลับซ้ำเดิม/ เป็นอุปสรรค โดยจะเป็นเงื่อนไขในการจัดระเบียบสังคม ชุมชนใหม่ โดยการสร้างกติกาใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น การสร้างภาคีและมาตรการกำกับ / โกลด์เกลีย (empower) สำหรับการแก้ไขปัญหาที่ค้างค้ำเดิมพร้อมกับจัดรูปแบบของความร่วมมือและรูปแบบของการทำงานใหม่ เช่น อาจจะมีการจัดตั้งองค์การมหาชนเพื่อควบคุมดูแล กำกับมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมและชุมชน ในพื้นที่มาบตาพุด

สนับสนุน

- จุดอ่อน

- การเมืองท้องถิ่น นำพาชุมชนไปขึ้นต่อการเมืองภาพรวม /ระดับประเทศ
- เครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก นำพาชุมชนไปขึ้นต่อการเคลื่อนไหวการเมืองสิ่งแวดล้อมในประเด็นเมืองระยอง-มาบตาพุด /มลภาวะของอุตสาหกรรม

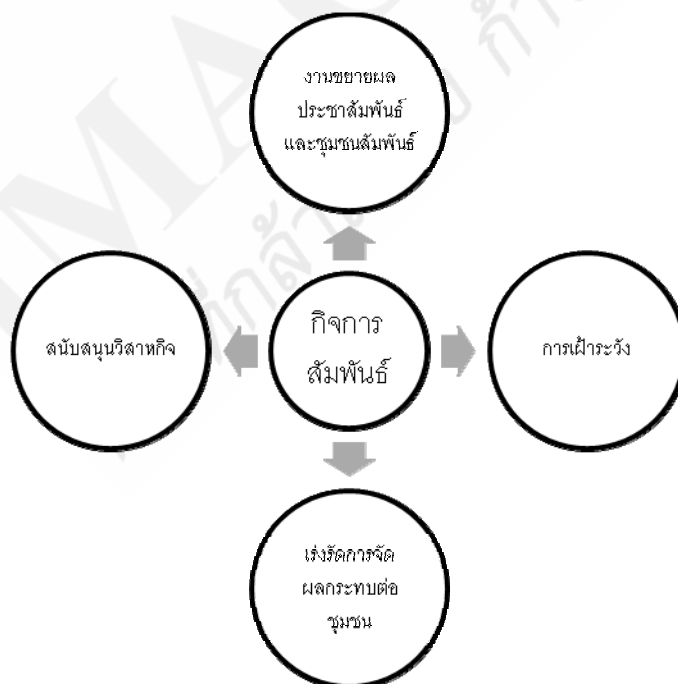
- อุปสรรค

- เมืองระยอง รวมทั้งพื้นที่โดยรอบโรงงาน/ไออาร์พีซี เป็นพื้นที่ฝ่ายเอ็นจีโอ ฟ้องศาลปกครองให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ
- การปรับตัวที่ล่าช้าของกลไกรัฐ กฎหมาย และความขัดแย้งกับแนวปฏิบัติเดิม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น โรงงาน / ไออาร์พีซี จะต้องทบทวนการดำเนินงานของงานที่เกี่ยวข้องกิจการสัมพันธ์ทั้งหมด เช่น งานประชาสัมพันธ์ งานชุมชนสัมพันธ์ งานประชุมรับฟังความคิดเห็น / สนับสนุนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) โดยมีกรอบทิศทางที่ต้องปรับปรุง ดังนี้

1. มุ่งสร้างงานส่งเสริมวิสาหกิจด้านอาชีพ / กิจกรรมต่อเนื่อง ระหว่างชุมชนกับโรงงาน / ไออาร์พีซี โดยได้คำนึงจุดแข็งและโอกาสที่ได้วิเคราะห์ข้างต้น เพื่อพิจารณาความเหมาะสมต่อการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (do it)
2. เร่งรัดที่จะปรับปรุงมาตรการที่เข้มงวดต่อการจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตามรายงานอีไอเอ / ในแต่ละโครงการ เพื่อลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การคัดค้านโครงการของรัฐและเอกชน(decide) และเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การยกเลิกการดำเนินตามกรอบกติกาที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วไปสร้างกติกาใหม่(delete)
3. จัดตั้งคณะทำงานในด้านเฝ้าระวัง ติดตามการเคลื่อนไหวด้านมวลชน (การเมืองด้านสิ่งแวดล้อม – การเมืองนอกระบบในพื้นที่) และติดตามประเมินความคืบหน้าของการดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมวิสาหกิจของชุมชนในพื้นที่ เป็นการ monitoring & evaluation ทั้งสองด้านควบคู่กันไป
4. ขยายผลประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ ถึงการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ การเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของโรงงาน / ไออาร์พีซี รวมทั้งจัดระบบการรายงานการเข้มงวดและผลที่ได้กำกับในมาตรการต่างๆ เพื่อลดผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยริเริ่มสร้างเป็นรายงานต่อจังหวัด / องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ตามลำดับ

อนึ่ง มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ในการขยายบทบาทของงานชุมชนสัมพันธ์ที่จะไปในพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่พื้นที่
โดยรอบโรงงาน / ไออาร์พีซี โดยเป็นพื้นที่ที่จะมีโครงการใหม่ในอนาคต เช่น ในพื้นที่อำเภอบ้านค่าย หรือ
อำเภอปลวกแดง นั้น ควรที่จะมีการประเมินบทบาทของผู้มีบารมี – เอเจนต์ (principal – agency) ทั้งใน
ส่วนที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการ / ไม่เป็นทางการ (ทั้งภาครัฐและเอกชน) กับภาคสังคม ซึ่งรวมตัวเป็นเครือข่าย
ทำงานอาสาสมัครในพื้นที่ เช่น กลุ่มรักษ์แม่น้ำคู้ (ปลวกแดง / ระยอง) รวมทั้งต้องติดตามความเคลื่อนไหว
และท่าทีของกลุ่มพลังต่างๆ เช่น เครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบ้านฉาง / กลุ่มรักษ์สิ่งแวดล้อมมาตาพูด
/ กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม / เครือข่ายชาวระยองรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนแผ่นดินมาตุภูมิ
ฯลฯ

[illegible]

ภาคผนวก

แนวคิดการจัดกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Public Participation)

ความเข้าใจที่มีต่อการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) นั้น โดยทั่วไปยังมีความเข้าใจที่แตกต่างกันในขณะนี้ จึงขอยึดเอาการจัดลำดับกระบวนการทำงานการมีส่วนร่วมกับประชาชน (Public Participation) แบบ IAP2 Spectrum of Public Participation ของ International Association for Public Participation : IAP2 ซึ่งได้จัดลำดับของการทำงานตามกระบวนการมีส่วนร่วม ให้สัมพันธ์ไปกับประเด็นที่เป็นผลกระทบต่อประชาชน (จากน้อยไปมาก / ตารางอยู่ในภาคผนวก) ดังนี้

IAP2 Spectrum of Public Participation

ระดับของผลกระทบที่มีต่อประชาชน

	Inform	Consult	Involve	Collaborate	Empower
Public participation goal	ให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหา แนวทางเลือก โอกาสและแนวทางแก้ไข	เอาความคิดเห็นจากประชาชนกลับมาประกอบการวิเคราะห์แนวทางเลือกและตัดสินใจ	ทำงานร่วมกับประชาชนโดยตรงเพื่อประเมินความเข้าใจของประชาชนประกอบการตัดสินใจ	ให้ประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจ รวมทั้งร่วมพัฒนาแนวทางเลือกและการแยกแยะประเด็นประกอบการตัดสินใจ	สร้างเวทีที่เป็นที่ยุติสำหรับการตัดสินใจ ในส่วนที่จะต้องรับฟังจากประชาชน
Promise To the public	เรายินดีให้ข้อมูลแก่ผู้ต้องการในทุกกรณี	เรายินดีให้ข้อมูล รับฟังและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคาดหวัง และการกลับมาทบทวนข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ	เรายินดีทำงานร่วมกับท่านเพื่อประเมินสิ่งที่สะท้อนที่จะได้รับโดยตรง	เรายินดีที่จะนำเอาข้อคิดเห็นของท่านไปคิดค้นหาแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างหลักประกันในสิ่งที่เป็นไปได้สูงสุด	เรายินดีจะร่วมปฏิบัติการพร้อมกับท่าน
Example techniques	1.Fact sheets 2.Web sites 3.Open houses	1.Public comment 2.Focus groups 3.Surveys 4.Public meetings	1.Workshops 2.Deliberative polling	1.Citizen advisory committees 2.Consensus – building 3.Participatory decision - making	1.Citizen juries 2.Ballots 3.Delegated decision

แนวคิดสำหรับการดำเนินงานตามความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

การดำเนินงานด้านซีเอสอาร์ นั้น ได้ดำเนินงานกันอย่างต่อเนื่องแพร่หลายทั่วโลก บางประเทศ เช่น อเมริกาได้รณรงค์เรื่องนี้มาเป็นเวลากว่า 20 ปี โดยใช้กฎหมายเป็นกลไกหลัก ในขณะที่ประเทศในแถบยุโรป – แคนาดา มีกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนเป็นผู้ผลักดัน ส่วนอังกฤษ เป็นแนวผสมผสานทั้งแบบอเมริกาและยุโรป โดยมีการแต่งตั้งรัฐมนตรีด้านซีเอสอาร์ แต่ก็ยังมีความคิดเห็นในบางแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป ในการศึกษาครั้งนี้จึงขอรวบรวมแนวคิดที่สำคัญๆ มาประกอบการพิจารณา ดังนี้

นิยาม

(1) วิกิพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย

คำว่า กิจกรรมที่จะต้องดำเนินการตามความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) หรือที่เรียกกันโดยย่อทับศัพท์ว่า ซีเอสอาร์ / CSR นั้น ความหมายตามวิกิพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย อธิบายความหมายไว้ หมายถึง แนวคิดที่องค์กรได้พิจารณาใช้เป็นแนวทางในการจัดประโยชน์ตอบแทนกับลูกค้า (Customers) พนักงาน (Employees) ผู้ถือหุ้น (Shareholders) ชุมชนและสภาพแวดล้อม (Communities and the environment) ตามความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นผลต่อเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กร ตามนิยามนี้รวมความถึงการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้วย

(2) The World Business Council for Sustainable Development / The European Commission

จากการรวบรวมของ ผศ.ดร.สุทธิดี กิโรสรุทธาสินี อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า มีสถาบันที่ให้คำนิยามต่อคำว่า CSR และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น The World Business Council for Sustainable Development ได้นิยามว่า CSR เป็น ความมุ่งหมายอย่างต่อเนื่องขององค์กรต่อการปฏิบัติตามพันธสัญญาในการดำเนินธุรกิจอย่างมีจริยธรรม เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้า ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงาน และครอบครัว ตลอดจนชุมชน และสังคม

The European Commission ได้นิยามว่า CSR เป็นแนวคิดที่ผสมผสานความใส่ใจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไว้ในกระบวนการดำเนินธุรกิจและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้เสีย ภายใต้พื้นฐานการกระทำตามความสมัครใจ

ในขณะเดียวกัน ผศ.ดร.สุทธิดี กิโรสรุทธาสินี ก็ได้นิยามโดยสรุปไว้ด้วยว่า CSR หรือความรับผิดชอบต่อสังคมที่แท้จริงขององค์กรอยู่ที่ การแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ต่อผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินธุรกิจ โดยผู้ที่มีส่วนได้เสียนี้สามารถเป็นไปได้ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น พนักงาน ชุมชน ลูกค้า คู่ค้า ไปจนถึงสังคมส่วนรวม

(3) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และมูลนิธิกองทุนไทย

ในสมัยรัฐบาลชุดที่เพิ่งผ่านไป (พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี) บริหารประเทศนั้น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม) ได้จัดตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมการให้และการอาสาช่วยเหลือสังคม (ศกอส)” โดยเป็นงานโครงการของสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ สำนักปลัดกระทรวงฯ ซึ่งแนวทางการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ รัฐบาลโดยกระทรวงพัฒนาสังคมฯ ก็ได้อธิบายความต่อสาธารณชน ว่า งานของศูนย์ดังกล่าว เป็นงาน CSR

แนวทางการดำเนินงานตามโครงการนี้ จะไปสอดคล้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์การให้เพื่อสังคม (Strategic Philanthropy) ของมูลนิธิกองทุนไทย ที่ได้จัดฝ่ายส่งเสริมการให้เพื่อสังคม โดยมีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Give 2 call โดยได้นิยามการให้ เป็นการแบ่งปันน้ำใจ แบ่งปันความเอื้ออาทร การให้ที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่เงินและวัตถุสิ่งของ เป็นการกระตุ้น ส่งเสริมให้ การให้ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อนำไปสู่สังคมสงบสุข ร่มเย็น

แนวทางข้างต้นนี้ เป็นที่รู้จักกันในแวดวงของวงการนักพัฒนา -อาสาสมัครเพื่อสังคม ว่า เป็นผู้รณรงค์ตามแนวทางเจ้าของวาทะ “จิตอาสา” ซึ่งมี นายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม (อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมฯ) และ นพ.พลเดช ปิ่นประทีป (อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมฯ) เป็นหัวเรือใหญ่

(4) สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

หน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการรณรงค์เรื่องซีเอสอาร์คือสถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นิยาม Corporate Social Responsibility (CSR) หรือบรรษัท
บริหาร ว่า หมายถึงการดำเนินกิจกรรมทั้งภายใน และภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งใน
ระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้
อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข นอกจากนั้น ยังได้ขยายความต่อไปอีกว่า **เป็นกิจกรรม** ที่รวมทั้ง
การคิด การพูด และการกระทำ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การ
บริหารจัดการ และการดำเนินงานขององค์กร **ที่ดำเนินการในพื้นที่ของสังคม โดยที่สังคมใกล้ – ลูกค้า คู่
ค้า ครอบครัวพนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ ซึ่งรวมถึงสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศน์ และสังคมไกล –
ผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรโดยอ้อม ได้แก่ คู่แข่งขันทางธุรกิจ ประชาชนทั่วไป เป็นต้น**

ในนิยามข้างต้น ยังได้อธิบายถึงเกี่ยวข้องกับผู้คนในมิติต่างๆ ประกอบด้วย

ลูกค้า - การสร้างผลิตภัณฑ์ที่เน้นคุณค่ามากกว่ามูลค่า ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ต่อผู้บริโภค
การให้ข้อมูลขององค์กรและตัวผลิตภัณฑ์อย่างเพียงพอ และอย่างถูกต้องเพียงตรง มีการให้บริการลูกค้าอย่าง
ตรงไปตรงมา

คู่ค้า – การแบ่งปันหรือการใช้ทรัพยากรร่วมกันหรือการรวมกลุ่มในแนวคิดตามสายอุปทาน ความ
รอบคอบระมัดระวังในการผสมผสานประโยชน์อย่างเป็นธรรม ไม่เอาัดเอาเปรียบต่อคู่ค้า เป็นต้น

ชุมชนและสภาพแวดล้อม – การส่งเสริมให้เกื้อกูลชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ การส่งเสริมแรงงานท้องถิ่น
ให้มีโอกาสในตำแหน่งงานต่างๆ ในองค์กร การสนับสนุนแนวทางการระแวดระวังในการดำเนินงานที่อาจ
ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ และ
การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

ประชาสังคม – การสร้างความร่วมมือระหว่างกลุ่มหรือเครือข่ายอื่นๆ ในการพัฒนาสังคม การตรวจ
ตราดูแลมิให้กิจการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการลวงละเมิดสิทธิมนุษยชน การรับฟังข้อมูลหรือทำประชา
พิจารณ์ต่อต้านการดำเนินกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมและการทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐ
อย่างตรงไปตรงมา

คู่แข่งขันธุรกิจ – การดูแลกิจการมิให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแข่งขันด้วยวิธีทุ่มตลาด การดำเนินงาน
ในทางต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการกรรโชกและการให้สินบนในทุกรูปแบบ

(5) Nottingham University Business School ,UK

จากคำนิยามทั้งหลายข้างต้น ดูเหมือนจะมีการสรุปความเกี่ยวข้องในแง่มุมต่างๆของ CSR ไว้แทน
การคำอธิบายแบบเรียงความ โดย Jeremy Moon , Professor Director, International Centre for
Corporate Social Responsibility Nottingham University Business School ,UK . Stanislav Grafski ,
MBA International Centre for Corporate Social Responsibility Nottingham University Business
School ,UK ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง Comparative Overview of Western and Russian CSR .(2004) และได้ให้

นิยามไว้ว่า “CSR เป็นการรวมกลุ่มความหมายที่มีพื้นที่เชื่อมโยงกันระหว่าง business ethics , corporate philanthropy, corporate citizenship , sustainability and environmental responsibility ”

CSR Definition

By Matten and Moon, 2004 a

CSR is a cluster concept which overlaps with such concepts as business ethics , corporate philanthropy, corporate citizenship , sustainability and environmental responsibility

การจัดกลุ่มงานซีเอสอาร์

Nottingham University Business School ,UK

Jeremy Moon / Stanislav Grawski Nottingham University Business School ,UK ได้จัดประเภทของการดำเนินงานตามกรอบของซีเอสอาร์ โดยอ้างอิง CSR patterns in America and Europe ไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

Explicit CSR

เป็นกิจกรรมที่เกิดจากนโยบายของบริษัท (corporate policies) ที่จะนำพากิจการของบริษัทไปรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองสนใจ (some interests of society) Explicit CSR เป็นกิจกรรมที่รวมกิจกรรมอาสาสมัคร (voluntary) / กิจกรรมในโครงการตามกลยุทธ์ของบริษัท (self-interest driven policies) ที่ทำให้ทั้งบริษัทและ stakeholders (ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคม) ได้รับประโยชน์เหล่านั้น

Implicit CSR

เป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บริษัทจะต้องดำเนินการตามการตกลง หรือรับมอบหมายตามกรณีที่ต้องรับผิดชอบต่อกิจการสังคม (society 's interests) จากสถาบันที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ Implicit CSR เป็นการประเมิน (consist) ตามคุณค่า ซึ่งขึ้นอยู่กับ ปทัสถานทางสังคมและกฎกติกา (norms and rules)

สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สถาบันไทยพัฒน์ได้แบ่งกระบวนการของการดำเนินงาน CSR ออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ซีเอสอาร์ที่อยู่ในกระบวนการ (CSR in process) และ ซีเอสอาร์ที่อยู่นอกกระบวนการธุรกิจ (CSR after process) ซึ่งส่วนที่สองนี้ ได้มีคำอธิบายไปในลักษณะเดียวกันกับงานการให้เพื่อสังคมและการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด ระยอง

ประวัติเมืองระยอง

ตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ระยอง เริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดาร เมื่อปี พ.ศ. 2113 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา ส่วนประวัติดั้งเดิมก่อนหน้านี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่พอจะเชื่อถือได้ว่าระยองน่าจะเป็นเมืองที่ก่อสร้างขึ้นสมัยขอม คือเมื่อประมาณ พ.ศ. 1500 ซึ่งสมัยที่ขอมมีอำนาจครอบคลุมอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ มีเมืองนครธมเป็นราชธานีขอมได้สร้างเมืองนครพนมเป็นเมืองหน้าด่านแรก เมืองพิมายเป็นเมืองอุปราช และได้สถาปนาเมืองลพบุรีขึ้นเป็นเมืองสำคัญด้วย ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนครธม เมืองหน้าด่านเมืองแรกที่ขอมสร้าง ก็คือเมืองจันทบูรหรือ จันทบุรี ในปัจจุบัน เมื่อขอมสร้างเมืองจันทบุรีเป็นเมืองหน้าด่าน อารยธรรมของขอมจึงแพร่เข้ามาสู่แคว้นทวารวดี จึงอนุมานว่าขอมเป็นผู้สร้างเมืองระยองนี้ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใด โดยนักโบราณคดีได้สันนิษฐานที่ค้นพบ คือซากหินสลักศิลปะแบบขอมรูปต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ที่บ้านดอน บ้านหนองเต่า ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง กับมีคูค่ายและซากศิลาแลง ศิลปะแบบขอมที่บ้านคลองยายร้า ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย

ความเป็นมาของเมืองระยองโดยสังเขป พอสรุปได้ดังนี้

1. เดิมถิ่นนี้มีชนเผ่า **ซอง** อาศัยอยู่ซึ่งอพยพมาจากเขมร ชาวป่าพวกนี้นิยมใช้ลูกปัดสีต่าง ๆ และทองเหลืองเป็นเครื่องประดับเรียก **ไม้ประดู่** ตามภาษาซองว่า **ราย็อง** ต่อมาเพี้ยนเป็น **ระยอง**

2. คำว่า **ระยอง** ไม่มีในพจนานุกรมดังนั้นจึงเพียงแต่สันนิษฐานว่า **ระยอง** คือเขตแดนของแผ่นดิน

3. อีกความเห็นหนึ่งให้ความเห็นว่า **ระยอง** น่าจะหมายถึงไม้ประดู่ (ภาษาซองชนคดีหนึ่งในภูมิภาคนี้) และปัจจุบันตำบลที่เป็นตัวเมืองระยองคือ **ตำบลท่าประดู่**

4. มีการสันนิษฐานว่า เดิมมีสตรีสูงอายุ ผู้หนึ่งชื่อว่า **ยายยอง** มาตั้งหลักปักฐานทำไร่ในแถบนี้ ก่อนผู้อื่น จึงเรียกบริเวณนี้ว่า **ไร่ยายยอง** ต่อมาเพี้ยนเป็น **ระยอง**

นอกจากนี้เมืองระยองยังมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของชาติไทย กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2309 พม่ายกทัพมาร้อมกรุงศรีอยุธยาด้วยกำลังพลมหาศาลฝ่ายไทยมีกำลังน้อยและขาดความสามัคคี **พระยาวชิรปราการ** หรือ **พระยาตาก** ซึ่งถูกเกณฑ์ไปช่วยป้องกันกรุงศรีอยุธยา ได้นำไพร่พลเข้าต่อสู้ป้องกันรักษากรุงฯ ไว้อย่างสุดความสามารถจนกระทั่งเห็นว่าไม่อาจรักษากรุงฯ ไว้ต่อไปได้จึงได้รวบรวมกำลังพลประมาณ 500 คน ตีฝ่าวงล้อมของข้าศึกออกมามุ่งหน้าสู่ภาคตะวันออก ได้เดินทางผ่านเมืองต่าง ๆ โดยมาหยุดพักไพร่พลที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ได้ **ต้นสะตือ** วัดลุ่มมหาชัยชุมพล (ปัจจุบันต้นสะตือยังคงปรากฏเป็นหลักฐาน) พระยาตากได้ปราบปรามคณะกรรมการเมืองที่แข็งข้อ และได้รวบรวมพลที่เมืองระยอง ข้าราชการ และประชาชนผู้จงรักภักดีได้พร้อมใจกันยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น "**เจ้าตากสิน**" เมื่อ พ.ศ. 2310 ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล เมืองระยองนี้เอง ต่อมาได้เดินทางไปตีเมืองจันทบุรียึดเป็นที่มั่น และกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ในที่สุด

อนึ่ง "ซอง" เป็นกลุ่มน้อยของภาคตะวันออก เชื่อกันว่าพื้นที่ตั้งแต่ตำบลเนินพระอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นต้นไปจนถึงพื้นที่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นดินแดนที่ **"ซอง"** เคยอาศัยอยู่ ภาษาของ **"ซอง"** นักภาษาศาสตร์ได้กล่าวไว้ว่าเป็นภาษาตระกูลมอญเขมรซึ่งมีลักษณะ และสำเนียงแตกต่างไปจากภาษาเขมร ไม่มีตัวอักษรในการเขียน ภาษาซองมีเพียงภาษาพูดเท่านั้น ส่วนสำเนียงแตกต่างไปจากภาษาเขมร ไม่มีตัวอักษรในการเขียน ภาษาซองมีเพียงภาษาพูดเท่านั้น ส่วนขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิดและความเชื่อ ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของ **"ซอง"** ในปัจจุบันนี้ยังหาได้จากบางส่วนของอำเภอท่าใหม่และบ้านทุ่งเพลของอำเภอมะขามจังหวัดจันทบุรี สำหรับในจังหวัดระยองสุนทรภู่ได้เขียนไว้ในนิราศเมืองแกลง เมื่อปี พ.ศ. 2350 โดยระบุไว้ว่า มีชนชาว **"ซอง"** ที่บ้านคงซ้อ (เนินซ้อ อำเภอแกลง)

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดระยองมีพื้นที่ประมาณ 3,552 ตร.กม. หรือประมาณ 2,220,000 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13-13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101-102 องศาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 179 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตอำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง และอำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตร ของอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตอำเภอนายายอาม และอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตอำเภอสัตหีบ และอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

การปกครอง

แบ่งเป็น 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอวังจันทร์ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอเขาชะเมา กิ่งอำเภอนิคมน้ำพอง โดยประกอบด้วย 84 ตำบล 440 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 16 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 52 แห่ง

ประชากร

เชื่อกันว่าในสมัยโบราณประชากรในจังหวัดระยองมีชาวชองเป็นชาวพื้นเมืองปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกันหมดแล้ว โดยประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจายอยู่ทั่วไปในชนบท

ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2548 มีประชากรทั้งสิ้น 548,163 คน เป็นชาย 271,578 คน และหญิง 276,585 คน อัตราความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ 154.32 คน ต่อตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

ประกอบด้วยที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยองและที่ลาดสลับเนินเขาและภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไป รวมกับพื้นที่ทิวเขา 2 แนว คือ ทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออก ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 1,035 เมตร และทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองขึ้นไปทางเหนือจนสุดเขตจังหวัด เป็นเนินเขาที่เตี้ยกว่าคือ เขาขุนอิน เขาจอมแห เขาวังช้าง ในเขตอำเภอบ้านค่าย และเขาท่าซุด เขายายดา เขาตะเกาคั่ว ในเขตอำเภอเมืองระยอง มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำระยองยาวประมาณ 50 กิโลเมตร ไหลผ่านท้องที่อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านค่าย อำเภอเมืองระยอง ไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำอำเภอเมืองระยองและแม่น้ำประแสร์ ยาวประมาณ 25 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากทิวเขาในจังหวัดจันทบุรี ไหลผ่านท้องที่ของกิ่งอำเภอเขาชะเมา อำเภอแกลง ลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง

ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุม เขตร้อนลมทะเลพัดผ่านตลอดปี อากาศอบอุ่นไม่ร้อนจัด บริเวณชายฝั่งทะเลเย็นสบาย ในฤดูฝนจะมีฝนตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมของทุกปี ในปี 2547 ที่ผ่านมามีฝนตก 109 วัน ปริมาณฝนตกวัด รวมได้ 1,155.2 มิลลิเมตร ปริมาณฝนตกรายเดือนมากที่สุดวันที่ 12 กันยายน วัดปริมาณได้ 73.5 มิลลิเมตร และอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 28.26 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดวันที่ 14 พฤศจิกายน 2547 35.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดวันที่ 20 ธันวาคม 2547 วัดได้ 18.2 องศาเซลเซียส

ป่าไม้

จังหวัดระยองมีพื้นที่ตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติและ พ.ร.ฎ. กำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 821.99 ตารางกิโลเมตร จากข้อมูลล่าสุดพบที่ป่าของจังหวัดระยองเหลือประมาณ 313 ตารางกิโลเมตรหรือ 195,498 ไร่ ร้อยละ 8.81 ของพื้นที่ จังหวัดมีป่าสงวนแห่งชาติ 8 แห่ง เนื้อที่ 513,743 ไร่ พื้นที่มอบให้ ส.ป.ก. 164,052,865 ไร่ และอุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด พื้นที่ 81,875 ไร่ และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง พื้นที่ 42,400 6 ไร่ มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน พื้นที่ 32,875 ไร่ มี สวนรุกขชาติ 2 แห่ง คือ สวนรุกขชาติเพและสวนรุกขชาติหนองสนม โดยป่าส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นป่าดิบแล้ง นอกจากนี้ยังมีป่าชายหาดป่าเบญจพรรณและป่าละเมาะ

ทรัพยากรแร่ธาตุ ชนิดและผลผลิตแร่ของแร่จังหวัดระยอง

แร่ทรายแก้ว

เหมืองส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่ตำบลชากพง ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง และตำบลเพ ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมทรายแก้วกระจก ขวดสารเคมี ตัวเร่งปฏิกิริยาในการกลั่นโลหะ เซรามิค

แร่ดินขาว 7

มีการผลิตอยู่ในท้องที่ตำบลห้วยยาง อำเภอแกลง ในจำนวนไม่มากนัก

แร่อุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง มีประมาณ 200 ไร่ ที่ตำบลกองดิน

อำเภอแกลง และตำบลห้วยทับมอญ กิ่งอำเภอเขาชะเมา ผลิตแร่เพื่อใช้ในการสร้างทั่วไป แร่หินอุตสาหกรรมชนิดแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง มีการผลิตในท้องที่ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง แร่ที่ผลิตได้นอกจากใช้ในการก่อสร้างทั่วไปแล้วยังใช้ในโครงการขนาดใหญ่ เช่น ถนนเพื่อก่อสร้างท่าเทียบเรือ เนื่องจากมีคุณสมบัติคงทนจากการผุกร่อนจากน้ำทะเลได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังมีก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยส่งมายังโรงแยกก๊าซธรรมชาติของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยที่จังหวัดระยอง นับเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ยิ่งใหญ่ของประเทศ

สภาพเศรษฐกิจ

ระยองเป็นจังหวัดที่มีสภาพเศรษฐกิจดีจังหวัดหนึ่ง จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี 2547 มีมูลค่า 379,104 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลจากการผลิตด้านอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 719,718 บาท / คน / ปี เป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ

สาขาการผลิตที่สำคัญ

เกษตรกรรม

จังหวัดระยองมีพื้นที่เกษตรกรรม 1,535,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.14 ของพื้นที่จังหวัดครุเวือนเกษตรกรจำนวน 41,526 ครุเวือน โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้ ข้าวนาปี,สับประรด,มันสำประหลัง,อ้อย,ทุเรียน,มะม่วง,เงาะ,ขนุน,มังคุด,มะพร้าว,ยางพารา

การประมงและการปศุสัตว์

การประมง

จังหวัดระยองมีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตรเศษ การประกอบอาชีพประมงน้ำเค็ม จึงเป็นอาชีพที่สำคัญ รวมทั้งการทำประมงน้ำจืดและน้ำกร่อย ก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน เนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ 6,225,000 ไร่ เนื้อที่ทำการประมงน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) จำนวน 179,705 ไร่ มีครุเวือนประมง 1,289 ครุเวือน เรือประมง 847 ลำ สมาคมประมง 5 สมาคม กลุ่มเกษตรกรทำการ ประมง 3 กลุ่ม และ สหกรณ์ประมง 3 สหกรณ์ ทำเรือประมง 53 ท่า

การปศุสัตว์

เกษตรกรจังหวัดมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไก่และเป็ด อันเป็นผลเนื่องมาจากราคาเป็นลิ่งสูงใจและการได้รับการส่งเสริมเงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ เงินกองทุนหมู่บ้าน เงินกู้ช่วยเหลืออื่น ๆ

การอุตสาหกรรม

นับจากปี 2524 ที่รัฐบาลดำเนินการตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกซึ่งจังหวัดระยองได้รับการกำหนดบทบาทให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกและถูกกำหนดแนวทางพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ เป็นศูนย์บริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี และ กำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับ ภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไว้อย่างสมบูรณ์ และกำหนดพื้นที่บริเวณมาบตาพุด อำเภอมะเข่ จังหวัดระยอง เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมปิโตรเคมี จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงในส่วนของ การลงทุนด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้จังหวัดระยองยังได้รับการกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้อยู่ในพื้นที่เขต 2 นับตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2543 แต่ภายในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมและเขตประกอบการอุตสาหกรรม ได้รับการส่งเสริมการลงทุนยังถือเป็นเขตส่งเสริมการลงทุน เขต 3 จนถึงปี 2547 จึงส่งผลให้จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว จากการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นผลให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเกิดขึ้น ได้เกิดนิคมอุตสาหกรรมทั้งที่ดำเนินการโดยการนิคมอุตสาหกรรม และ นิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินการกับเอกชน เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรมหรือสวนอุตสาหกรรม เช่น นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 10,000 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก 2,430 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมผาแดง 516 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด 2,062 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ 4,700 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย 2,500 ไร่ / เขตประกอบการอุตสาหกรรม สมายอีสเทิร์นอินดัสเตรียลพาร์ค 1,341 ไร่ / เขตประกอบการอุตสาหกรรม TPI (ไออาร์พีซี ในปัจจุบัน) 4,335 ไร่ / เขตประกอบการอุตสาหกรรม จี.เค.แลนด์ 882 ไร่ / เขตประกอบการอุตสาหกรรม บริษัท ระยองที่ดินอุตสาหกรรม จำกัด 3,427 ไร่ / นิคมอุตสาหกรรมนครินทร์อินดัสเตรียลพาร์ค 465 ไร่ / ชุมชนอุตสาหกรรม เอส เอส พี พร็อพเพอร์ตี้ 1,246 ไร่ / ชุมชนอุตสาหกรรม บริษัท ทน แท็กซ์ อินดัสเตรียลพาร์ค จำกัด 1,497 ไร่ / ชุมชนอุตสาหกรรม ไอ.พี.พี 390 ไร่ / ชุมชนอุตสาหกรรมโรจนะ 2,200 ไร่ / สวนอุตสาหกรรมบริษัทระยอง (Rayong Industrial Park) 1,500 ไร่ / สวนอุตสาหกรรมเครือเจริญโภคภัณฑ์ - ไร่ เป็นต้น

พืชเศรษฐกิจ

1. **ยางพารา** เป็นพืชที่เพาะปลูกมากที่สุดในจังหวัด เมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ เนื่องจากยางพาราเป็นพืชที่ปลูกง่ายไม่จำเป็นต้องดูแลรักษามากอีกทั้งสภาพทางภูมิประเทศของจังหวัดเอื้ออำนวยและความต้องการของตลาดยังคงมีปริมาณสูง

2. **มันสำปะหลัง** เกษตรกรนิยมปลูกกันมากที่สุดในอำเภอกาญจนบุรี อำเภอมัญจาคีรี และอำเภอมะเข่ ตามลำดับ โดยนิยมปลูกพันธุ์ระยอง 5 , เกษตรศาสตร์ 50 , ระยอง 90 , ระยอง 60 และระยอง 3 ตามลำดับ

3. **สับปะรด** จังหวัดระยองเป็นจังหวัดที่ปลูกสับปะรดมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือประมาณร้อยละ 20 ของผลผลิตทั้งประเทศโดยผลผลิตส่วนใหญ่จะส่งขายให้โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรดและบางส่วนนำไปจำหน่ายเป็นผลสดตามแผงจำหน่ายผลไม้

4.ทุเรียน การทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพที่เกษตรกรในจังหวัดระยองยึดเป็นอาชีพมาช้านานเนื่องจาก ประสพการณ์และความรู้ที่สะสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ประกอบกับพื้นที่เพาะปลูกที่เหมาะสมโดยมีพื้นที่ปลูก มากในพื้นที่อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเมือง กิ่งอำเภอชะเมา อำเภอบ้านค่าย ตามลำดับ แนวโน้มการปลูกทุเรียนจะมีพื้นที่ปลูกทุเรียนลดลงเนื่องจากในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ราคาผลผลิตทุเรียนมี ราคาตกต่ำ จึงทำให้เกษตรกรหันไปปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา เป็นต้น

5.เงาะ การทำสวนเงาะเกษตรกรนิยมปลูกในพื้นที่ที่เคียงคู่กับการปลูกทุเรียนโดยพันธุ์นิยมปลูก ได้แก่ เงาะพันธุ์โรงเรียน รองลงมาคือเงาะพันธุ์สีชมพู

6.มังคุด เป็นไม้ผลยืนต้นที่มีอายุยืนเป็นพืชเมืองร้อน สามารถปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ผลมังคุด มีรูปทรงและสีส้มสวยงาม รสชาติดีมีราคา และเป็นที่นิยมบริโภคทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จึงได้รับฉายา ว่าเป็น “ THE QUEEN OF FRUIT ” โดยมีแนวโน้มการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ผลผลิตมังคุดออกสู่ตลาดเพื่อ การบริโภคสด ส่งไปจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

สินค้าอาหารทะเล

เนื่องจากจังหวัดระยองมีชายฝั่งทะเลยาวกว่า 100 กิโลเมตร ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอบ้านฉาง และอำเภอแกลง จึงมีประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเลประกอบอาชีพการ ประมง ซึ่งรวมไปถึงการประมงน้ำกร่อยและการประมงน้ำจืด ในเขตพื้นที่ไม่ติดทะเลมีการเพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำชายฝั่ง เช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ ตะพาบน้ำ การผลิตและการจำหน่าย มีการจำหน่ายเพื่อการบริโภค ภายในจังหวัด บางส่วนจัดส่งเข้าโรงงานห้องเย็นเพื่อส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ ผลผลิตจากการประมงส่วน ใหญ่จะทำการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเล เช่น น้ำปลา กะปิ ปลาแห้ง ปลาเค็ม ปลาหมึกแห้ง ปลาหมึกกรอบ ปลาหมึกปรุงรส กุ้งแห้ง ฯลฯ สำหรับน้ำปลาจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัด ระยอง โดยมรโรงงานผลิตน้ำปลาประมาณ 26 แห่ง โดยจำหน่ายประเทศและส่งออกไปจำหน่าย ต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแม่บ้านผลิตน้ำปลาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในจังหวัด และพื้นที่ใกล้เคียง ดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า " ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่ กวีเอก "

ด้านการพาณิชย์

จากการที่จังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางระหว่างภาคตะวันออกและการพัฒนาตามโครงการ Eastern Seaboard ส่งผลให้เป็นศูนย์กลางในการส่งออก โดยมีท่าเรือน้ำลึกที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตา

พูด จัดเป็นท่าเรือที่สำคัญเปิดให้บริการแก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ

การท่องเที่ยวและการบริการ

ระยองเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวสูง มีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ มีลักษณะหลายหลากทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติ ภูเขา น้ำตก ชายหาด ทะเลที่ยาวไกล และหมู่เกาะที่สวยงามเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเกาะเสม็ดมีหาดทรายขาวสวยงามเลื่องชื่อไปทั่วโลก มีสวนผลไม้ให้เยี่ยมชมและชิมรสชาติที่สดอร่อย เป็นที่ชื่นชอบและรู้จักของบุคคลทั่วไป ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนจำนวนมาก

สภาพทางสังคม

ลักษณะทางสังคม

เดิมชาวระยองส่วนใหญ่อาศัยตามบริเวณชายฝั่งทะเลและแม่น้ำ โดยประกอบอาชีพประมง ต่อมา มีการขยายตัวขึ้นในบริเวณที่ราบชายฝั่งเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการตั้งบ้านเรือนตามลักษณะของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ต่อมาในปี 2524 จังหวัดระยองถูกกำหนดให้เป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นศูนย์ปิโตรเคมีที่สำคัญของชาติ จัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และมีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นจำนวนมาก ทั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม มีแรงงานจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ลักษณะทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ชาวระยองรักความสงบและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดี ดังนั้นจึงทำให้จังหวัดระยองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นก็ยังคงอยู่ โดยชาวพื้นเมืองมีสำเนียงการพูดและภาษาถิ่นเฉพาะ มีสำนวนถิ่นที่มักล้อเลียนกันจนติดปากของบุคคลทั่วไป และการเห็นพ้องต้องกันกับการพูดของบุคคลที่ขึ้นชมในความสามารถ คนเก่งคนดี ว่า "เอาได้" มีกลอนที่เขียนถึงคนระยองไว้ว่า "คนระยองเอาได้ใครถามไหน เจ้าตากสินรวมนักรั้วสุยาม แผนที่โลกมีชื่อไทยไม่สูญนาม อย่ามองข้ามบรรพชนคนระยอง"

การศึกษา

การจัดการศึกษาของจังหวัดระยอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามโครงสร้างใหม่ของการปฏิรูปกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 มีการจัดการศึกษาแบ่งออก คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน่วยงานการดำเนินงานด้านการศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา) ในเขตอำเภอ

เมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง และกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา มีสถานศึกษาของรัฐ 131 แห่ง

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา) ในเขตอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และกิ่งอำเภอเขาชะเมา มีสถานศึกษาของรัฐ 97 แห่ง

3. สำนักงานอาชีวศึกษาภาคตะวันออก กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสายวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 5 แห่ง และอนุปริญญา (ปวส.) จำนวน 3 แห่ง

4. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเทศบาล มีสถานศึกษา 5 แห่ง

5. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) มีสถานศึกษา 1 แห่ง

6. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระยอง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบงานการศึกษาตามอัธยาศัย มีสถานศึกษา 10 แห่ง จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศาสนา

ประชาชนในจังหวัดระยองมีความยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ตลอดมา ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 98.88 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ตามลำดับ ในวันพระหรือวันสำคัญทางพุทธศาสนาประชาชนส่วนใหญ่จะไปทำบุญตามวัดต่าง ๆ อย่างมากมาย ถือศีลปฏิบัติธรรม วัดยังคงเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของชาวระยองอยู่เสมอ

ด้านวัฒนธรรม

จากการที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีจะคล้ายคลึงกับชาวพุทธในจังหวัดอื่น ๆ วัฒนธรรมท้องถิ่นยังคงมีอยู่ แต่ชาวพื้นเมืองยังมีการพูดภาษาท้องถิ่นและมีการละเล่นที่เป็นพื้นเมืองเดิม คือหนังใหญ่วัดบ้านดอน และเพลงอ้ายเป้ พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านวัดเขากระโดน

การสาธารณสุข

การสาธารณสุขของจังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การรักษาพยาบาลและการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง ขนาด 563 เตียง ระดับอำเภอ มีโรงพยาบาล ชุมชน 6 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง สถานิออนามัยครบทุกตำบล จำนวน 94 แห่ง นอกจากนี้ยังมีคลินิกแพทย์ 117 แห่ง คลินิกทันตกรรม 29 แห่ง สถานผดุงครรภ์ 62 แห่ง

สภาพบริการขั้นพื้นฐาน

ประกอบด้วยสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน และมีความสำคัญต่อการพัฒนา มีดังนี้

1. ถนน ระบบถนน ระบบการคมนาคมทางบกที่สำคัญที่สุดของจังหวัดและในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักเพราะเป็นตัวเชื่อมการติดต่อทั้งทางเรือและทางรถไฟ มีการตัดถนนเชื่อมระหว่างจังหวัดเข้าสู่อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งทำให้การสัญจรและการขนส่งสินค้ามีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งถนนสายสำคัญในจังหวัดระยอง ได้แก่

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เชื่อมจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและวัตถุดิบจากภาคต่าง ๆ ที่จะมายังจังหวัดระยอง ผิวจราจรเป็น 4 ช่องทาง

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (บางละมุง-ระยอง) เริ่มต้นจากทางแยกสายสุขุมวิท ที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ถึงจังหวัดระยอง เป็นระยะทาง 54 กิโลเมตร เป็นถนนที่ช่วยแบ่งเบาภาระการจราจรของถนนสุขุมวิท ผิวจราจรเป็น 4 ช่องทาง

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 (บ้านบึง-แกลง) เริ่มต้นจากอำเภอบ้านบึงผ่านอำเภอวังจันทร์ถึงอำเภอแกลงเป็นระยะทาง 88 กิโลเมตร เป็นถนนสายหลักสายหนึ่งทางตะวันออกของจังหวัด ที่ใช้ขนส่งผลผลิตทางการเกษตรเป็นเส้นทางเชื่อมจังหวัดชลบุรีกับจังหวัดจันทบุรี และตราด โดยไม่ผ่านตัวเมืองระยอง ผิวจราจรเป็น 4 ช่องทาง

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3138 กิโลเมตร (บ้านค่าย-บ้านบึง) เริ่มต้นจากระยองถึงอำเภอบ้านค่าย เป็นระยะทาง 11 กิโลเมตร ผิวจราจรเป็น 4 ช่องทาง และจากอำเภอบ้านค่ายถึงอำเภอบ้านบึงเป็นระยะทาง 66 กิโลเมตร

ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (สายมอเตอร์เวย์) เริ่มต้นที่ถนนพัฒนาการเขตประเวศ กรุงเทพฯ และสิ้นสุดที่จังหวัดชลบุรี (พัทยา) ระยะทาง ประมาณ 125 กิโลเมตร จากนั้นใช้ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 ระยะทางอีก 50 กิโลเมตร ถึงอำเภอเมือง จังหวัดระยอง รวมระยะทาง 175 กิโลเมตร โดยทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 นี้ กรมทางหลวงได้มีแผนงานที่จะดำเนินการก่อสร้างเชื่อมต่อช่วงพัทยาระยอง (นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) คาดว่าจะดำเนินการก่อสร้างใน ปี 2548-2550

2. บริการขนส่งทางรถไฟ จังหวัดระยองมีเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังถึงนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นเส้นทางที่ใช้ขนส่งวัตถุดิบผลิตภัณฑ์และสินค้าของโรงงานในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง แต่ปัจจุบันรถไฟที่ใช้โดยสารอยู่มีความเร็วเฉลี่ยเพียง 54 กม./ชม. เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ทางรถไฟเกือบทั้งหมดยังติดกับถนนที่ระดับเดียวกัน ทางรถไฟยังเป็นรางเดี่ยวและสองข้างทางรถไฟยังไม่มีรั้วกันเพื่อป้องกัน คน สัตว์ และรถยนต์ มีให้ผ่าน ทำให้การเดินทางโดยรถไฟไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควร

3. รถไฟความเร็วสูง ในช่วงปี 2535 รัฐบาลได้วางรากฐานการศึกษาแผนแม่บทรถไฟที่มีความเร็วสูงขึ้นของประเทศไทย โดยการศึกษาแผนแม่บทแล้วเสร็จในปี 2537 มีข้อสรุปว่าประเทศไทยควรเริ่มก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงสายชายฝั่งทะเลตะวันออก (กรุงเทพฯ-สนามบินหนองงูเห่า-ระยอง) เป็นสายแรก เพราะมีความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจ วิศวกรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม ต่อมาวันที่ 30 สิงหาคม 2537 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้โครงการดำเนินการต่อไป โดยให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเส้นทางดังกล่าว มีระยะทาง 190 กม. โดยจะมีความเร็วอย่างน้อย 160 กม./ชม. ใช้พลังงานไฟฟ้าขนาด 25,000 โวลต์ จากสายไฟซึ่งพาดอยู่เหนือรางรถไฟ ตู้รถไฟติดเครื่องปรับอากาศทุกตู้ มีเก้าอี้ปรับเอนได้ พื้นรถไฟปูพรม สำหรับรางรถไฟเป็นรางมาตรฐานขนาดกว้าง 1,435 เมตร เป็นรางคู่ตลอดสายทาง โดยจะแยกต่างระดับกับถนนที่จุดตัดทุกจุด จึงไม่มีทางตัดในระดับเดียวกัน แต่ได้มีการชะลอโครงการไว้ก่อน เนื่องจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

4. สนามบิน จังหวัดระยองมีสนามบินอยู่ตะกั่วป่า เดิมเป็นสนามบินทหารขนาดใหญ่ ซึ่งสหรัฐอเมริกาก่อสร้างไว้สมัยสงครามเวียดนามโดยพัฒนาให้เป็นสนามบินพาณิชย์ ตั้งอยู่ที่ ตำบลพล อำเภอเมืองบ้านฉาง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดระยอง 30 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ระยะทางประมาณ 190 กิโลเมตร (ทางรถยนต์) และ 135 กิโลเมตร (ทางอากาศ) โดยจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศนานาชาติ **คณะ**โครงการศูนย์กลางการผลิตและการขนส่งทางอากาศนานาชาติ

5. การขนส่งทางเรือ

จังหวัดระยองมีท่าเรือน้ำลึก เพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการขนส่งที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ในปัจจุบันจัดเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดที่เปิดให้บริการแก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยท่าเทียบเรือประกอบด้วย

ท่าเทียบเรือสำหรับขนส่งสินค้า

ท่าเทียบเรือสำหรับการขนถ่ายสินค้าในเขตจังหวัดระยอง สามารถจำแนกตามกิจกรรมของท่าเทียบเรือได้ 3 ประเภท คือ

- 1) ประเภทขนถ่ายสินค้าเหลว ท่าเทียบเรือประเภทขนถ่ายสินค้าเหลวเป็นท่าเทียบเรือที่มีจำนวนท่ามากที่สุด ในเขตจังหวัดระยอง มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ท่า สินค้าสำคัญที่ผ่านท่าประเภทนี้ ได้แก่ น้ำมันดิบ, น้ำมันสำเร็จรูป และสารเคมีที่ได้จากการผลิต ท่าเรือขนถ่ายสินค้าเหลวทั้งหมดเป็นท่าเทียบเรือที่สร้างขึ้นโดยเอกชน เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมของตน รายชื่อของท่าเทียบเรือขนถ่ายสินค้าในจังหวัดระยอง มีท่าเรือของบริษัท ไทยแท็งเกอร์มินอล จำกัด / บริษัท ปิโตรเคมีแห่งชาติ

จำกัด /บริษัท มาบตาพุดแท็งก์เทอร์มินอล จำกัด / บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลป์ไทย จำกัด (มหาชน) /บริษัท อัลลายแอนซ์ รีไฟน์นิ่ง จำกัด /(บริษัท สตาร์ปิโตรเลียมรีไฟน์นิ่ง จำกัด และบริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด เดิม)

- 2) ประเภทขนถ่ายสินค้าเทกอง ทำเทียบเรือประเภทสินค้าเทกองในจังหวัดระยองมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ท่า สินค้าที่สำคัญที่ขนถ่ายได้แก่ ถ่านหิน , ปุ๋ยหรือวัตถุดิบสำหรับผลิตปุ๋ย และเศษเหล็ก รายชื่อท่าเทียบเรือประเภท ขนถ่ายสินค้าเทกองในเขตจังหวัดระยอง มีท่าเรือ บริษัท ท่าเรือระยอง จำกัด/ท่าเรือบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด /ท่าเรือบริษัทไทยโคเจนเรซิน จำกัด /ท่าเรือ บริษัทอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลป์ไทย จำกัด (มหาชน)
- 3) ประเภทสินค้าทั่วไป ทำเทียบเรือประเภทขนถ่ายสินค้าทั่วไป มีจำนวน 2 ท่า เป็นท่าเทียบเรือที่ลงทุนโดยรัฐบาล จำนวน 1 ท่า ปัจจุบันท่าดังกล่าวเปิดให้บริการเอกชนประมูลจัดการ โดยมีสัมปทานดำเนินการ 25 ปี บริษัทที่ทำการบริหารท่าอยู่ ณ ปัจจุบัน ได้แก่ บริษัท ไทยพร้อมเพอร์ริตี้เทอร์มินอล จำกัด สินค้าที่สำคัญที่ขนถ่ายได้แก่ เหล็กม้วน , วัตถุดิบสำหรับการผลิตและเครื่องจักร นอกจากนี้ยังมีท่าดังกล่าวยังมีอุปกรณ์สำหรับยก ตู้คอนเทนเนอร์ด้วย แม้ว่าจะมีจำนวนตู้คอนเทนเนอร์ผ่านท่าแต่ละปีไม่มากนัก ท่าเทียบเรือสำหรับขนถ่ายสินค้าทั่วไปอีกแห่งอยู่ที่บริษัท อุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลป์ไทย จำกัด (มหาชน) เดิมออกแบบ เพื่อการสนับสนุนอุตสาหกรรมในเครือของบริษัทฯปัจจุบันไม่มีการใช้ท่า เพื่อการขนถ่ายสินค้าในเชิงพาณิชย์ ท่าเทียบเรือของบริษัท บี แอล ซี พี จำกัด จำนวน 1 ท่า ซึ่งออกแบบใช้ท่าขนถ่ายสินค้าเทกอง (ถ่านหิน) สำหรับใช้ในกิจการของบริษัทฯ

ท่าเทียบเรือสำหรับการขนถ่ายผู้โดยสาร

เนื่องจากในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเกาะต่าง ๆ ในเขตจังหวัดระยองเป็นอันมาก ทำให้เกิดการสร้างท่าเทียบเรือเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวในเขตบริเวณตำบลเพสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว ที่ข้ามไปยังเกาะเสม็ด และบริเวณอ่าวมะขามป้อม สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะข้ามไปยังเกาะมัน ปัจจุบันในตำบลเพ มีท่าเทียบเรือโดยสารจำนวนทั้งสิ้น 8 ท่า และบริเวณอ่าวมะขามป้อม มีท่าเรือโดยสารจำนวน 1 ท่า โดยมีรายชื่อท่าเทียบเรือตามลำดับดังนี้

บริเวณตำบลเพ

- ท่าเรือนวนทิพย์
- ท่าเรืออุตสาหกรรมห้องเย็น
- ท่าเรือประสิทธิ์ผล
- ท่าเรือโชคกฤษดา

- ทำเรือเพ
- ทำเรืออ่าวพร้าว
- ทำเรือบัวหลวง
- ทำเรือศรีบ้านเพ
- ทำเรือสมาคมประมงสมุทร

สถานีวิทยุและโทรทัศน์

จังหวัดระยองมีสถานีวิทยุ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและการบันเทิง จำนวน 6 สถานี คือ

- 1) สถานีวิทยุยานเกราะ (ศูนย์ การทหารม้า) ระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 828 กิโลเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่ริมถนนสายระยอง – บ้านค่าย ตำบลตาขัน อำเภอบ้านค่าย
- 2) สถานีวิทยุกรมอุตุนิยมวิทยา (ส.อ.ต.) ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 105.25 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลตะพง อำเภอเมืองระยอง
- 3) สถานีวิทยุราชดำริสัมพันธ์ (ร.ส.) ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 102.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลเนินพระ อำเภอ เมืองระยอง
- 4) สถานีวิทยุองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 96.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ ตำบลทับมา อำเภอเมืองระยอง
- 5) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (สวท.ระยอง) ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 96.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง
- 6) สถานีวิทยุกระจายเสียงกรม ประมง จังหวัดระยอง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 100.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งอยู่ที่ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง

นอกจากนี้ สถานีถ่ายทอดและรับสัญญาณ ดาวเทียม มี 6 ช่อง คือ ช่อง 7 ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ช่อง 5 ททบ. ช่อง 3 ช่อง 11 ช่อง ITV นอกจากนี้ยังโทรทัศน์ทางสาย จังหวัดระยอง (NTV) และโทรทัศน์ทางสาย อำเภอบ้านฉาง (BCT) โทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกของ UBC

การประปา

การประปาจังหวัดระยอง มีการประปาจำนวน 6 แห่ง คือ การประปาสวนภูมิภาค 3 แห่ง ประกอบด้วย การประปาระยอง การประปาปากน้ำประแสร์ และการประป้าบ้านฉาง นอกจากนี้ยังมีการประปาเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลเมืองแกลง อำเภอแกลง และการประปาเทศบาล ตำบลปลวกแดง

1) การประปาระยอง

มีขอบข่ายการจ่ายน้ำ

- บริเวณชุมชนในเขตเทศบาลนครระยอง และรอบนอกบางส่วน
- เขตชุมชนเทศบาลตำบลบ้านค่าย
- เขตชุมชนเทศบาลตำบลมาบตาพุด
- เขตชุมชนเทศบาลตำบลเพ

แหล่งน้ำดิบ โรงกรองน้ำและสถานีจ่ายน้ำ

ใช้น้ำดิบคลองใหญ่เหนือฝายน้ำล้น ชลประทานบ้านค่าย ต.บางบุตร อ.บ้านค่าย จ.ระยอง โรงกรองน้ำ 2 แห่ง โรงกรองน้ำบ้านค่ายบริเวณ ต.บางบุตร อ.บ้านค่าย และโรงกรองน้ำ บึงสำหนักใหญ่ ต.ชากพง อ.แกลง จ.ระยอง สถานีจ่ายน้ำบ้านเพ สถานีจ่ายน้ำน้ำคอก สถานีจ่ายน้ำบ้านค่าย สถานีจ่ายน้ำมาบตาพุด สถานีจ่ายน้ำแม่พิมพ์ สถานีจ่ายน้ำบึงสำหนักใหญ่

2) การประปาปากน้ำประแสร์

มีกำลังการผลิต 2,400 ลบ.ม. / วัน โดยอาศัยแหล่งน้ำจากคลองโพลี มีเขตจำหน่ายครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลปากน้ำประแสร์

3) การประปาบ้านฉาง

มีกำลังการผลิต 2,640 ลบ.ม. / วัน โดยอาศัยแหล่งน้ำดิบจากบริษัท EAST WATER มีเขตการจำหน่ายน้ำครอบคลุมอำเภอบ้านฉางนอกจากนี้การประปาใช้ในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดอยู่ในความรับผิดชอบของบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) (EAST WATER) ที่จ่ายน้ำดิบให้กับโรงกรองน้ำของการประปานครหลวงมาบตาพุด เพื่อดำเนินการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้นจ่ายต่อไปให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดระยองยังมีความต้องการน้ำอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง การให้บริการประปาไม่ทั่วถึง เช่น อ.วังจันทร์, อ.ปลวกแดง รวมถึงท้องที่อู้อิมทะเลและในเกาะต่างๆ ต้องอาศัยน้ำบ่อหรือซื้อน้ำเพื่อการบริโภค

แหล่งน้ำและการชลประทาน แหล่งน้ำสำคัญในเขตจังหวัด ระยอง มีดังนี้

คลองดอกทราย มีต้นน้ำจากเขาซากอ้อยในเขตอำเภอบางละมุงจังหวัดชลบุรี ไหลลงคลองหนองปลาไหลก่อนที่จะบรรจบกับคลองใหญ่ คลองดอกทรายยาวประมาณ 50 กิโลเมตร

คลองหนองปลาไหล มีต้นน้ำจากเทือกเขาน้ำโจน เขาชมพู และเขาเรื่อนตก ในเขตจังหวัดชลบุรีที่ไหลมาตามห้วยและคลองต่างๆ เช่น คลองระเวิง คลองกร้า คลองปลวกแดง แล้งไหลมารวมกันเรียกว่า คลองหนองปลาไหล แล้วไหลลงสู่คลองใหญ่ที่บ้านหัวทุ่ง ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง คลองหนองปลาไหลยาวประมาณ 42 กิโลเมตร

แม่น้ำระยองหรือคลองใหญ่ เป็นต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาทองและเขาพนมศาสตร์ แม่ซึ่งไหลมาตามห้วยต่าง ๆ หลายสายรวมกันเรียกว่า แม่น้ำระยอง หรือคลองใหญ่ มีความยาวประมาณ 50 กิโลเมตร และไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

คลองทับมา มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาต่าง ๆ เช่น เขาจอมแห เขาซากใหญ่ คลองหนองคล้าและคลองช้างตาย ไหลมารวมกันเรียกว่า คลองทับมา มีความยาวประมาณ 12 กิโลเมตร และไหลลงสู่แม่น้ำระยอง ที่บ้านเกาะกลอย อำเภอเมืองระยอง

คลองโพล้ ต้นน้ำเกิดจากเขาชะมูน เขาชะอม และเขาปลายคลองโพล้ มีความยาวประมาณ 38 กิโลเมตร แล้วไหลลงสู่แม่น้ำประแสร์ที่บ้านท่ากระชาย อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

แม่น้ำประแสร์ มีต้นน้ำเกิดจากเขาใหญ่ เขาอ่างฤๅไน เขาหินโรงเขาอ่างกระเด็น ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่าง ๆ หลายสาย เช่น คลองประแสร์ คลองปลิง คลองบ่อทอง ห้วยหินคม คลองเจ็ด คลองตากกล้วย คลองชุมแสง คลองไผ่เหนือ คลองไผ่ใต้ คลองตวาวด คลองพังหวาย คลองจำกา คลองไข่ คลองแหวน คลองโพล้ คลองทาสีแก้ว และคลองหนองพลง ได้ไหลมารวมกันเรียกว่า แม่น้ำประแสร์ มีความยาวประมาณ 120 กิโลเมตร และไหลลงสู่ทะเลที่ปากน้ำ ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

คลองละลอก มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาชะเมา ซึ่งไหลลงมาตามคลองต่าง ๆ เช่น คลองเขาจุก คลองสะทอน และคลองน้ำเป็น ไหลมารวมกันเรียกว่า คลองละลอก มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร และไหลลงสู่คลองโพล้ที่บ้านเนินสุขสำราญ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

การไฟฟ้า

การไฟฟ้าจังหวัดระยองมีพื้นที่รับผิดชอบในการจ่ายกระแสไฟฟ้าย่อย การไฟฟ้าภูมิภาค ดังนี้ จำนวน 5 อำเภอ โดยมีการไฟฟ้าในสังกัด รวม 6 แห่ง ดังนี้

1. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยอง
2. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ตำบลเพ
3. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ตำบลมาบตาพุด
4. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอบ้านค่าย
5. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอปลวกแดง
6. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา.

สำหรับพื้นที่อำเภอแกลงและอำเภอรังจันทร อยู่ในความรับผิดชอบการจ่ายกระแสไฟฟ้าของส่วนภูมิภาค อำเภอแกลง และพื้นที่อำเภอบ้านฉาง อยู่ในความรับผิดชอบการจ่ายกระแสไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอบ้านค่าย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีสถานีไฟฟ้าแรงสูงในจังหวัดระยอง จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

1. สถานีไฟฟ้าแรงสูง ระยอง 1
2. สถานีไฟฟ้าแรงสูง ระยอง 2

3. สถานีไฟฟ้าแรงสูง ระยะอง 3

4. สถานีไฟฟ้าแรงสูง แกลง

5. สถานีไฟฟ้าแรงสูง บ้านค่าย

6. สถานีไฟฟ้าแรงสูง ปลวกแดง

โดยมีโรงไฟฟ้าที่ผลิตกระแสไฟฟ้าป้อนเข้าสู่ระบบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และสถานประกอบการอุตสาหกรรมในเครือ ได้แก่

- โรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน (ECGOMP) บริษัท โรงไฟฟ้า ระยะอง จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 1,232 MW.
- บริษัทเครือโกโก้กรุ๊ป ผลิตไฟฟ้าประมาณ 340 MW.
- บริษัท ทีพีไอ ผลิตไฟฟ้าประมาณ 180 MW.
- บริษัท NPC ผลิตไฟฟ้าประมาณ 134 MW.
- บริษัท พลังงานอุตสาหกรรม ผลิตไฟฟ้าประมาณ 120 MW.
- บริษัท TUNTEX ผลิตไฟฟ้าประมาณ 55 MW.
- บริษัท บางกอกโคเจนเนอเรชั่น ผลิตไฟฟ้าประมาณ 514 MW.
- บริษัท TLP โคเจนเนอเรชั่น จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 103 MW.
- บริษัทไทยเนชั่นแนลพาวเวอร์ จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 110 MW.
- บริษัทสยามพาวเวอร์ จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 300 MW.
- บริษัทปตท. จำกัด (มหาชน) ผลิตไฟฟ้าประมาณ 37 MW.
- บริษัทไทยแท่งไฟฟ้า จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 23 MW.
- บริษัทหอมตะพาวเวอร์ จำกัด ผลิตไฟฟ้าประมาณ 8 MW. เป็นต้น

การกำหนดผังเมือง

จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีข้อขัดแย้งทางด้านการใช้ประโยชน์ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านเหนือและตอนกลางบริเวณกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา อำเภอลวกแดง และอำเภอบ้านฉาง มีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง ซึ่งหากไม่มีมาตรการควบคุมทางด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรวมของจังหวัดในอนาคต อาจก่อให้เกิดปัญหาการพัฒนาพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมตามมาในการกำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่จังหวัดระยอง ได้แบ่งพื้นที่ตามศักยภาพออกเป็น 4 บริเวณ ได้แก่

1. พื้นที่ด้านตะวันออกและตะวันตก กำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมตลอดจนเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตร
2. พื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ กำหนดให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักของภาพและประเทศ

3. พื้นที่บริเวณชายฝั่งตะวันออก ตั้งแต่ชายหาดแม่รำพึงไปทางด้านตะวันออกกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

4. พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณชายฝั่งทะเล กำหนดให้เป็นเขตเพาะเลี้ยงประมงชายฝั่ง
การดำเนินการวางผังเมืองบริเวณพื้นที่จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ผังจังหวัดระยอง เป็นการวางผังเมืองควบคุมพื้นที่จังหวัดระยอง เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ทางด้านกายภาพ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยแบ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ให้สอดคล้องและเหมาะสมทั้งชุมชนเมืองและชนบท ตลอดจนใช้ประสานการพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ผังเมืองรวม เป็นการวางผังแม่บทเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความเหมาะสมเป็นระเบียบ ไม่ปะปนและละลบกว้างซึ่งกันและกัน และเป็นการวางโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่งของชุมชนในอนาคต โดยสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยองได้ดำเนินการร่างผังเมืองรวมโดยออกเป็นกฎกระทรวงใช้บังคับบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดระยอง คือ

ผังเมืองรวมเมืองระยอง มีพื้นที่ทั้งหมด 94 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองระยอง และอำเภอบ้านค่าย โดยประกอบด้วย พื้นที่เทศบาลนครระยอง อบต. เชิงเนิน อบต. นาตาขวัญ อบต. เนินพระ อบต. ทับมา อบต. น้ำคอก อบต. บ้านแวง อบต. ตาขัน และ อบต. หนองตะพาน

ผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง มีพื้นที่ 219 ตารางกิโลเมตร ควบคุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านฉาง และกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา โดยในเขตอำเภอเมืองระยอง ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด อบต. เนินพระ และ อบต. ทับมา สำหรับอำเภอบ้านฉาง ครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาล ตำบลบ้านฉาง บางส่วนของเทศบาลตำบลสำนักท้อน อบต. บ้านฉาง อบต. พลา อบต. สำนักท้อน และในส่วนของกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของ อบต. มาบข่า

ผังเมืองรวมเมืองบ้านเพ มีพื้นที่ 35.95 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองระยอง ได้แก่ เทศบาลตำบลบ้านเพ อบต. แกลง และอบต. เพ

ผังเมืองรวมชุมชนตะพง มีพื้นที่ 34.4 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองระยอง ได้แก่ อบต. ตะพง

ผังเมืองรวมเมืองแกลง มีพื้นที่ 27.30 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอแกลง ได้แก่ เทศบาลตำบลเมืองแกลง อบต. ทางเกวียน และอบต. วังหว่า

ผังเมืองรวมชุมชนมาบข่าและชุมชนบ้านค่าย ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลมาบข่า กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา และเทศบาลตำบลบ้านค่าย อำเภอเมืองระยอง 27.3 ตารางกิโลเมตร

ผังเมืองรวมชุมชนสำนักท้อน ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง 111.8 ตารางกิโลเมตร

ผังเมืองรวมชุมชนบ้านปลวกแดง ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง อำเภอปลวกแดง 74.09 ตารางกิโลเมตร

ผังเมืองรวมชุมชนกองดิน ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลกองดิน อำเภอแกลง
ผังเมืองรวมชุมชนทุ่งควายกิน ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน อำเภอแกลง (ชุมชนกองดินและทุ่งควายกิน ครอบคลุมพื้นที่ 65.47 ตารางกิโลเมตร)

ผังเมืองรวมชุมชนจอมพลเจ้าพระยา ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลจอมพลเจ้าพระยา อำเภอปลวกแดง 72.93 ตารางกิโลเมตร

ผังเมืองรวมชุมชนชุมแสง ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลชุมแสง อำเภอเมืองวังจันทร์ 66.64 ตารางกิโลเมตร

ผังเมืองรวมชุมชนสุนทรภู่ ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลตำบลสุนทรภู่ อำเภอแกลง 173.38 ตารางกิโลเมตร

สถานที่ท่องเที่ยว ในเมืองระยอง

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

อยู่ในบริเวณวัดลุ่มมหาชัยชุมพลถนนตากสิน มีต้นสะตือขนาดใหญ่อยู่หน้าศาล อายุประมาณ 300 ปี กล่าวกันว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงช้างมาผูกไว้ที่ต้นสะตือนี้ ครั้งเมื่อเสด็จและสถาปนาเป็นเจ้าตากสิน ณ เมืองระยองนี้ ก่อนไปรวบรวมไพร่พลและตั้งทัพมั่นที่จันทบุรี เพื่อเตรียมกู้อิสรภาพของชาติไทย ในสารมีรูปหล่อของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ศาลแห่งนี้เป็นที่เคารพนับถือของชาวเมืองมีงานสมโภชประจำปีในช่วงตรุษจีน

สวนศรีเมือง

ชาวเมืองนิยมเรียกว่า " เกาะกลาง " ตั้งอยู่กลางเมือง เนื้อที่ประมาณ 70 ไร่ เคยเป็นแดนสำหรับประหารนักโทษ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งสวนสาธารณะและสวนสุขภาพสำหรับประชาชน ร่มเย็นด้วยพันธุ์ไม้คู่บัว ด้านเป็นที่ตั้งของหอพระพุทธองค์ศรีส ซึ่งเป็นอาคารทรงไทยหลังคาจัตุรมุข อันเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธองค์ศรีสซึ่งถือเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดระยอง

วัดป่าประดู่

ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครระยอง บนถนนสุขุมวิท เป็นวัดเก่าแก่ซึ่งสันนิฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ภายในพระวิหารมีพระพุทธรูปไสยาสน์ขนาดใหญ่ยาว 11.95 เมตร สูง 3.60 เมตร เป็น

พระพุทธไสยาสน์ซึ่งประทับอยู่ในท่านอนตะแคงซ้าย ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นพุทธลักษณะที่พิเศษว่า พระพุทธรูปองค์อื่น ๆ เดิมอยู่กลางแจ้ง เพิ่งจะมีการสร้างวิหารครอบ เมื่อปี พ.ศ. 2524 ได้รับการยกฐานะเป็นอารามหลวงมาตั้งแต่ปี 2533

พระเจดีย์กลางน้ำ

อยู่ถนนตากสินมหาราช แยกขวาเข้าถนนสมุทรคงคา ห่างจากตัวเมืองไปทางใต้ 2 กิโลเมตร องค์พระเจดีย์ตั้งอยู่บนเกาะกลางแม่น้ำระยอง สร้างในสมัยเมื่อใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำ " เจดีย์กลางน้ำ " ใช้เป็นสัญลักษณ์ของชาวเรือไว้เดินทางมาถึงเมืองระยองแล้ว ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของ วัดปากน้ำ ในวันเพ็ญเดือนสิบสองของทุกปี จะมีงานประเพณีห่มผ้าพระเจดีย์ แข่งเรือยาวและงานลอยกระทง ซึ่งจัดสืบเนื่องกันมากกว่า 60 ปี

แหลมเจริญ

ตั้งอยู่ปากน้ำ ห่างจากตัวเมืองระยอง 5 กม. บริเวณแหลมเจริญ สามารถสัมผัสได้ทั้งสองบรรยากาศในขณะเดียวกัน คือบรรยากาศของทะเลและแม่น้ำ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่อยู่ใกล้เมืองมากที่สุด เหมาะสำหรับการพักผ่อนในช่วงบ่าย มีร้านอาหารทะเลสดที่ชาวระยองและนักท่องเที่ยวนิยมไปรับประทานอาหารกันมาก

หาดแสงจันทร์

ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำใหม่ ห่างจากตัวเมืองระยอง 7 กม. เป็นชายหาดติดต่อกับแหลมเจริญ เหมาะสำหรับการพักผ่อน สามารถเล่นน้ำทะเลได้ มีร้านอาหารและโรงแรมที่พักไว้บริการนักท่องเที่ยว

พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน

ตั้งอยู่ที่วัดบ้านดอน ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง ห่างจากตัวเมืองระยอง 5 กิโลเมตร ภายในพิพิธภัณฑ์จัดเก็บตัวหนังใหญ่อายุมากกว่า 200 ปี จำนวนถึง 110 ตัว ปัจจุบันการเล่นหนังใหญ่ของ จ.ระยอง จะให้ชมในงานบุญที่มีผู้สนใจหนังใหญ่มาจัดแสดง เพื่อให้คนรุ่นหลังได้โอกาสเห็นมรดกล้ำค่าของจังหวัดระยอง โดยจะใช้หนังชุดใหม่ในการแสดงเท่านั้น

สถานที่ท่องเที่ยว นอกเมือง

หาดน้ำริน

เป็นชายหาดขนาดเล็กที่คนในท้องถิ่นนิยมไปนั่งพักผ่อนและนำอาหารไป รับประทานริมชายหาดในช่วงเย็น ๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ร้านจำหน่ายอาหารและ เครื่องดื่ม ลานจอดรถ สัญลักษณ์ที่เด่นสะดุดตาของหาดแห่งนี้ คือ หินเกาะสลักรูปครอบครัวปลาพญูณที่ตั้งอยู่บนโขดหินปลายชายหาด

สวนสุภาวแลนด์

อยู่ในเขต อ.บ้านค่าย ห่างจากตัวเมืองระยอง 30 กม. เป็นสวนผลไม้ที่เปิดให้ประชาชนเที่ยวชมสวนและชมการสาธิตการเก็บผลไม้ ตลอดจนการบำรุงรักษาพันธุ์ผลไม้พื้นเมือง อาทิ ทูเรียน เงาะ มังคุด สวนแห่งนี้ เปิดให้เข้าชมทุกวันตั้งแต่เวลา 08.00 – 18.00 น. ผู้สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่ โทร. 0-3889 2048-9 แฟกซ์ 0-3861 2257

อ่างเก็บน้ำดอกกราย

อยู่ใน อ.ปลวกแดง ห่างจากเมือง ระยอง 35 กม. เป็นที่ตั้งของโครงการศูนย์บริการพัฒนาปลวกแดงตามโครงการพระราชดำริ จ.ระยอง – ชลบุรี เป็นศูนย์กลางการศึกษาพัฒนาการเกษตรและศิลปชีพแก่ราษฎร มีหน่วยประสานงานโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ได้แก่ การเกษตร การประมง การปศุสัตว์ การชลประทาน การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาที่ดินโครงการฯ ครอบคลุมพื้นที่กว่า 20,000 ไร่ เป็นสถานที่มีคุณค่าแก่การศึกษาหาความรู้ด้านการพักผ่อนหย่อนใจในแวดวงของธรรมชาติที่งดงาม ภายในอ่างเก็บน้ำซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 1,300 ไร่ อุดมไปด้วยปลานานาพันธุ์ บนทุ่งกว้างรอบอ่างเก็บน้ำ มีศูนย์ทดลองการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ

สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์บำรุงรักษา และบ้านพักมามบ่า การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย บนทางหลวงหมายเลข 3191 ต.มามบ่า กิ่งอ.นิคมพัฒนา จ.ระยอง ห่างจากตัวเมืองระยองประมาณ 25 กม. มีพื้นที่ประมาณ 60 ไร่ จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมสมุนไพรและเป็นศูนย์รวบรวมความรู้และงานวิจัยทดลองเรื่องสมุนไพรที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่ง เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30 – 16.30 น. ต้องการเข้าชมเป็นหมู่คณะกรุณาติดต่อล่วงหน้าในเวลาราชการ โทร. 0 3868 1827 – 30 หรือทำหนังสือถึงผู้จัดการใหญ่ ด้านปฏิบัติการโรงแยกก๊าซระยอง เลขที่ 555 โงแยกก๊าซ ปตท. ถ.สุขุมวิท ต.มามบ่าพุด อ.เมือง จ.ระยอง 21150

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด

เป็นอุทยานแห่งชาติทางทะเลแห่งชาติที่ 3 ซึ่งได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2524 มีเนื้อที่ประมาณ 81,875 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่บนฝั่งและในทะเลตลอดจนเกาะต่าง ๆ ประกอบด้วย สถานที่ที่น่าสนใจคือ หาดแม่รำพึง เขาแหลมหญ้า และหมู่เกาะเสม็ด ประกอบไปด้วย เกาะเสม็ด เกาะจันทร์ เกาะสันลาม เกาะหินขาว เกาะค้างคาว เกาะกูด เกาะกรวย เกาะปลาตีน

หาดแม่รำพึง – บ้านก้นอ่าว

อยู่ห่างจากเมืองระยองประมาณ 11 กม. จากถนนสุขุมวิท มีทางแยกขวาที่บ้านตะพง กม. 229 เข้าหาดแม่รำพึงมีความยาว 12 กม. ถนนเลียบชายหาดยาว 10 กม. หาดแม่รำพึงเป็นส่วนหนึ่งของอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าหมู่เกาะเสม็ด เป็นชายหาดที่มีความสวยงาม มีความลาดชันน้อย

เหมาะแก่การเล่นน้ำ บริเวณชายหาดร่มรื่นด้วยต้นไม้เหมาะแก่การพักผ่อน สูดชายหาดเป็นที่ตั้งของบ้าน
กันอ่าว ซึ่งเป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อนเล่นน้ำ

เกาะเสม็ด

เกาะเสม็ดหรือเกาะแก้วพิสดาร ตั้งอยู่ในเขต ต.เพ อ.เมือง อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพ
ประมาณ 6.5 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 3,125 ไร่หรือ 5 ตร.กม. มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ส่วนฐานของ
เกาะอยู่ด้านทิศเหนือ ซึ่งหันหน้าเข้าสู่ฝั่งบ้านเพ มีภูเขาสลับซับซ้อนกันอยู่ 2-3 ลูก จากหัวเกาะด้านทิศ
เหนือจรดท้ายเกาะด้านทิศใต้ มีที่ราบและชายหาดที่สวยงามหลายหาด ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านเหนือ
และตะวันออกของเกาะและบริเวณปลายแหลมด้านใต้มีเกาะเล็ก ๆ อยู่ใกล้ 3 เกาะ คือ เกาะจันทร์ เกาะ
สันลาม และเกาะหินขาวซึ่งเป็นหินล้วนสลับซับซ้อน ไม่มีพืชพันธุ์ใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นที่อาศัยและวางไข่ของ
นกนางนวลประมาณ 80 % ของพื้นที่ เป็นภูเขาและป่าไม้เบญจพรรณ บนเกาะเสม็ดไม่มีแม่น้ำลำคลอง
คงมีแต่สระน้ำซึ่งน้ำจะแห้งในฤดูแล้ง เนื้อที่ประมาณ 4.5 ไร่ มีชื่อว่า หนองอินดา

เกาะเสม็ดได้ชื่อว่าเป็นเพชรน้ำงามของจังหวัด เป็นแหล่งท่องเที่ยวและสถานพักผ่อนต่างอากาศ
ชายทะเลที่มีธรรมชาติงามยิ่ง ประกอบด้วยทะเลที่เงียบสงบ น้ำใสสะอาดหาดทรายที่ขาวบริสุทธิ์ ป่าไม้และ
ภูเขาที่ธรรมชาติสร้างอย่างผสมผสานกลมกลืน มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การไปพักผ่อนเล่นน้ำ
กล่าวกันว่าเกาะเสม็ด คือเกาะแก้วพิสดารในกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่ อาจเป็นเพราะที่มีหาดทรายขาวปาน
แก้วอยู่ทั่วไปก็เป็นได้และเหตุที่ชื่อว่าเกาะเสม็ด เพราะเกาะนี้มีต้นเสม็ดขึ้นอยู่มาก ทั้งต้นเสม็ดขาวและต้น
เสม็ดแดงซึ่งชาวบ้านใช้เป็นไม้จุดไฟ

สถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดประกอบด้วย อ่าวและหาดทรายสวยงามมากมาย ได้แก่ **อ่าวกลาง**
อยู่ทางตอนเหนือของเกาะ มองเห็นจากฝั่งบ้านเพ มีหาดทรายขาวยาวประมาณ 1 กม. เป็นที่ตั้งของ
ชุมชนหมู่เกาะเสม็ด และเป็นที่จอดเรือท่องเที่ยว **หาดทรายแก้ว** อยู่ทางตะวันออกของเกาะ ห่างจาก
หมู่บ้านเกาะเสม็ดประมาณ 800 เมตร เป็นหาดทรายที่สวยงามที่สุดของเกาะ เป็นหาดที่นักท่องเที่ยวทั้งหลาย
มุ่งหน้าไปชมและเล่นน้ำ มีทรายละเอียดและขาวสะอาดยาวประมาณ 780 เมตร **อ่าววงเดือน** อยู่ด้าน
ตะวันออกทางตอนกลางของเกาะเป็นอ่าวโค้งคล้ายพระจันทร์ครึ่งดวง หาดทรายขาวสะอาด ยาวประมาณ
500 เมตร **หาดอ่าวพร้าว** เป็นหาดเดียวที่อยู่ทางด้านตะวันตกของเกาะ มีความยาวประมาณ 200 เมตร
นอกจากนี้ยังมีอ่าวและหาดที่สวยงามอีกมาก ได้แก่ หาดหินโค้ง อ่าวไผ่ อ่าวทับทิม อ่าวนวล อ่าวคอก
อ่าวซ้อ อ่าวเทียน อ่าวห้วย อ่าวกึ่งนอก และ อ่าวกระรัง

ระหว่างบ้านเพกับเกาะเสม็ด มีเรือให้บริการที่ท่าเรือหลายท่าเรือ สามารถดูข้อมูลจากตารางเรือ
โดยสาร (หน้า 107) การเดินทางบนเกาะเสม็ด มีถนนซึ่งสร้างโดยใช้ดินถมให้สูงเป็นทางเดินเท้ายาว 3
กม. สำหรับไปยังหาดต่าง ๆ ทางสายหลักเริ่มจากตอนเหนือของเกาะ บริเวณบ้านเกาะเสม็ดอ่าวทับทิมตัด
ผ่านหนองอินดาไปยังหาดทรายแก้ว ระยะทางประมาณ 800 เมตร มีรถสองแถววิ่งให้บริการ
นักท่องเที่ยวบนเกาะ

เกาะกฐิ

เป็นเกาะหนึ่งในวรรณกรรมสุนทรภู่ เช่นเดียวกับเกาะแก้วพิสดาร อยู่ห่างทิศตะวันออกของเกาะเสม็ด ห่างจากฝั่งประมาณ 6 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ และมีลูกเกาะบริวาร 2 เกาะ คือ เกาะท้ายค้างคาว และเกาะถ้ำฤาษี เกาะกฐิ เป็นจุดที่ตั้งที่ทำการหน่วยย่อยของอุทยานฯ มีธรรมชาติที่เงียบสงบ หาดทรายสวยงาม โดยรอบเกาะมีแนวปะการังตลอดชายฝั่งเหมาะแก่การดำน้ำดูปะการัง

เกาะทะลุ

ห่างจากเกาะเสม็ด 12 กม. เป็นเกาะที่เงียบสงบ มีชายหาดที่สวยงามเช่นเดียวกับที่หาดทรายแก้ว เกาะเสม็ด บริเวณโดยรอบเกาะแวดล้อมไปด้วยหินปะการังที่สวยงาม

บ้านเพ

อยู่ห่างจากตัวเมืองระยอง 19 กม. เป็นตำบลในเขต อ.เมือง เป็นท่าเทียบเรือประมงและสะพานปลา นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของท่าเรือไปเกาะเสม็ด

สวนสนหรือสวนรุกขชาติเพ

อยู่ถัดจากบ้านเพ ตามถนนเลียบชายหาดทางไปแหลมแม่พิมพ์ ชายทะเลช่วงนี้ร่มรื่นด้วยป่าสนทะเลขนาดอยู่ 2 ข้างทางรถยนต์ เป็นระยะทางประมาณ 4 กม. บางส่วนของถนนมีต้นสนหนาแน่น มองดูคล้ายรถยนต์แล่นผ่านอุโมงค์ต้นสนดูสวยงามมาก เป็นบริเวณที่นักท่องเที่ยวนิยมไปพักผ่อน ไปเล่นน้ำ มีร้านอาหารและที่อาบน้ำที่บริการแก่นักท่องเที่ยว เป็นแหล่งที่ขายสินค้าพื้นเมืองที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหารจากอาหารทะเลแหล่งใหญ่ของจังหวัดระยอง

สวนวังแก้ว

เป็นส่วนป่าของบริษัทเอกชน อยู่เลยสวนสนไปตามถนนเลียบชายฝั่งทะเลประมาณ 11 กม. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของเอกชนที่เก่าแก่ที่สุดของจังหวัดระยอง ภายในบริเวณมีธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งสวนป่าธรรมชาติและไม้ดอกไม้ประดับ มีหาดทรายและอ่าวหลายแห่งเปิดให้เข้าชมทุกวัน และมีบริการด้านที่พัก

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำระยอง

ตั้งอยู่ ณ ตำบลเพ อำเภอเมืองจังหวัดระยอง ห่างจากท่าเรือข้ามเกาะเสม็ด ประมาณ 4 กม. เริ่มเปิดดำเนินการโดยถือเอาวโรกาสวันมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ครบรอบ 72 พรรษา วันที่ 12 สิงหาคม 2546 เป็นวันปฐมฤกษ์เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าเยี่ยมชม โดยเป็นสถานที่จัดแสดงและรวบรวมพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำสวยงามหลากหลายชนิดจำนวนมาก เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชีววิทยาและพฤติกรรมของสัตว์น้ำแก่ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าและใช้ประโยชน์ การจัดแสดงประกอบด้วยบ่อปลาขนาดใหญ่ความจุ 400 ตัน มีทางเดินชมด้านข้างและอุโมงค์กระจกทางเดินลอดใต้บ่อเพื่อชมสัตว์น้ำขนาดใหญ่ เช่น ปลาฉลาม ปลาหมอตะเล ปลากระเบน และอื่น ๆ อีกทั้งยังมีบ่อทรงกระบอกความจุ 40 ตัน แสดงปลาเศรษฐกิจ และมีบ่อเต่าทะเล

ขนาดใหญ่ ห้องนิทรรศการการวิวัฒนาการของเรือประมงและเครื่องมือต่าง ๆ และรูปจำลองเหมือนจริงของ ปลา เต่าทะเล พะยูน โลมา มีตู้แสดงพันธุ์สัตว์น้ำอีกหลายชนิดที่จัดได้อย่างสวยงามลงตัว สนใจเข้าชม ติดต่อศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงอ่าวไทยฝั่งตะวันออกกระยอง ตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โทร. 0-3865-3741

แหลมแม่พิมพ์

อยู่เลยสวนวังแก้วไปตามถนน เลียบชายฝั่งทะเล 11 กม. ห่างจากตัวเมืองระยอง 48 กม. ซึ่งการเดินทางจากถนนสุขุมวิท มีทางแยกไปแหลมแม่พิมพ์หลายทางแหลมแม่พิมพ์มีธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การเล่นน้ำ มีบริการที่พักและร้านอาหารตลอดแนวชายหาด

หมู่เกาะมัน

เป็นหมู่เกาะอยู่ในเขตตำบลกร่ำ อำเภอเมืองแกลง มีอยู่ 3 เกาะ เกาะที่อยู่ใกล้ฝั่งทะเลมากที่สุดคือ เกาะมันใน ถัดไปคือเกาะ มันกลาง และเกาะมันนอก

หมู่เกาะมันใน

เป็นทรัพย์สินส่วนพระองศ์ใน สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ โดยมีพระราชประสงค์ให้เกาะมันในเป็นที่ดำเนินโครงการสมเด็จพระอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลมีอ่าวที่หน้าสนใจอยู่หลายแห่ง เช่น อ่าวต้นมะขาม อ่าวหินโขดหญ้า อ่าวโกกง และอ่าวหน้าบ้าน ซึ่งมีปะการังสวยงามมาก อยู่ห่างจากแหลมแม่พิมพ์ประมาณ 5 กม.อยู่ห่างจากปากน้ำประแสร์ 10 กม.

เกาะมันกลางเกาะมันนอก

เป็นเกาะสัมปทานมีหาดทรายสวยงาม เหมาะสำหรับการพักผ่อน ทั้ง 2 เกาะมีบริการบ้านที่พัก

อนุสาวรีย์สุนทรภู่

อยู่เลยแหลมแม่พิมพ์ตามทางไป อ.แกลง ประมาณ 5 กม. เป็นอนุสาวรีย์ที่สร้างเพื่อเป็นที่ระลึกถึงท่านสุนทรภู่ กวีเอกของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น บริเวณอนุสาวรีย์มีรูปปั้นตัวละครเอกในเรื่องพระอภัยมณีจัดแสดงไว้อย่างสวยงาม

ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตั้งอยู่ใกล้ปากน้ำประแสร์ อ.แกลง อยู่ห่าง จากถนนสุขุมวิท กม. ที่ 278 เข้าไป 9 กม. ภายในศาล ประดิษฐานรูปหล่อขนาดเท่าองค์จริงของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพร เขตอุดมศักดิ์ พระบิดาแห่งกองทัพเรือไทย เป็นที่เคารพสักการะของชาวระยอง

อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง

อยู่ใน อำเภอแกลง ห่างจากตัวเมืองระยอง 71 กม. ถือเป็นสภาพธรรมชาติแหล่งสุดท้ายของ จ.ระยอง ประกอบด้วยป่าดงดิบที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้จำพวกวานต่าง ๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป มีน้ำตกที่

สวยงาม หน้าผาและถ้ำหลายแห่งมีชื่อเสียง นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง ยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญที่สุด คือ แม่น้ำประแสร์ มีเนื้อที่ 83.6 ตร.กม. ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518 สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในอุทยานแห่งชาตินี้ได้แก่

น้ำตกเขาชะเมา (น้ำตกคลองน้ำใส)

แยกจากถนนสุขุมวิท ที่กม. 274 เข้าไป 17 กม. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง และเป็นที่ทำการของอุทยานฯ น้ำตกเขาชะเมามีน้ำไหลตลอดปี มีความยาวของช่องน้ำตกประมาณ 3 กม. แต่ละชั้นของน้ำตกมีลักษณะเป็นวังน้ำสวยงาม มีทั้งหมด 8 ชั้น มีชื่อเรียกชั้นต่าง ๆ คือ วังหนึ่ง วังมัจฉา วังมรกต วังไทรงาม ผากล้วยไม้ ช่องแคบหกลสาย และผาสูง ที่วังมัจฉาเป็นวังน้ำใหญ่ มีฝูงปลาพวงอยู่มาก ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และถือว่าเป็นลักษณะของน้ำตกเขาชะเมา

เขาวง

มีสภาพเป็นภูเขาหินปูนหลายลูกล้อมเป็นวง เขิงเขาเป็นที่ราบลุ่มอยู่ตรงกลางด้านจังหวัดจันทบุรี เป็นภูเขาสูงชันมีหน้าผาชะโงกที่สวยงาม เขาวงมีพื้นที่ไม่กว้างเท่าใดนักมีถ้ำหินงอกหินย้อยที่สวยงามมาก มีประมาณ 80 ถ้ำที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำเพชร ถ้ำละคร ถ้ำสิงโต ถ้ำสามมิตร เป็นต้น นอกจากนี้บริเวณเขาวงยังเป็นแหล่งอาศัยของเลียงผาซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวน 1 ใน 9 ชนิด การเดินทางไปยังเขาวงเข้าทางตลาดนายายอามไปประมาณ 15 กม. หรือเข้าทางตลาดกงดินไปประมาณ 11 กม.

น้ำตกคลองปลาก้าง

อยู่ห่างจากที่ทำการ ประมาณ 3 กม. น้ำตกมีอยู่หลายชั้นและตลอดทางขึ้นน้ำตกจะเป็นป่าธรรมชาติมีพันธุ์ไม้พวกเฟิร์นและกล้วยไม้ป่าขึ้นอยู่ทั่วไป น้ำตกคลองปลาก้างจัดเป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมากของอุทยานแห่งนี้

น้ำตกคลองหินเพลิง

ตั้งอยู่ทางด้านจันทบุรี ห่างจากที่ทำการอุทยานเขาชะเมา – เขาวง ประมาณ 10 กม. เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ๆ มีน้ำไหลตลอดปี สภาพป่ายังสมบูรณ์ ตลอดสองข้างของน้ำตก มีดงว่านและดอกไม้ที่แปลกตา มีสัตว์ป่าที่พบเห็นได้ง่าย

กิจกรรมท่องเที่ยวและบริการ ในจังหวัดระยอง

นวดแผนไทยวัดบ้านดอน

สถานบริการแพทย์แผนไทยมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของชาวระยองและจังหวัดใกล้เคียงเป็นอย่างดีในด้านการให้บริการนวดแผนไทย การอบสมุนไพรด้วยสมุนไพร ประคบสมุนไพร และจำหน่ายยาสมุนไพร เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทร 0-3862 0127

การแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลวังจันทร์

ตั้งอยู่ที่โรงพยาบาลวังจันทร์ อ.วังจันทร์ จ.ระยอง เป็นสถานบริการทางการแพทย์ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างดีในด้านการให้บริการนวดแผนไทย ประคบสมุนไพร และจำหน่ายยาสมุนไพร สนใจติดต่อสอบถามรายละเอียดที่ โทร 0-3866-6174-5

เส้นทางจักรยานท่องเที่ยวตะพง

เป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตตำบลตะพง มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ 6 จุด ได้แก่ ดูนกพันธุ์หายาก การแปรรูปสินค้าเกษตร เขาพระบาท โฮมสเตย์ อ่างเก็บน้ำห้วยหินด่าน และโครงการบ้านปลา มีการจัดนำเที่ยวโดยชาวบ้านตำบลตะพงในรูปแบบแพคเกจทัวร์ สนใจสอบถามเพิ่มเติมที่ อบต. ตะพง วันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 08.30 – 16.30 น. โทร 0-3866-4053

ที่พักร้านอาหารและสถานบันเทิง

จังหวัดระยอง มีสถานที่พักบริการนักท่องเที่ยวทุกระดับ ตั้งแต่โรงแรมระดับ 5 ดาว ซึ่งมาตรฐานการบริการในระดับสากลจนถึงบังกะโล ซึ่งมีราคาประหยัดเหมาะสำหรับนักศึกษา และผู้ที่ต้องการพักเป็นหมู่คณะ นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารมากมาย ทั้งอาหารไทย จีน ญี่ปุ่น และอาหารทะเล ซึ่งมียุทธวิธีไปในเมืองและตามสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 4 โทร 0-3865-5420-1 , 0-3866-4585

ทะเบียน โรงเรียน ประถม-มัธยม-อาชีวศึกษา ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี

ชื่อโรงเรียน/สถานศึกษา	ระดับ				ที่ตั้ง
	อนุบาล-ประถม	มัธยม	อาชีวะ	อื่นๆ	
โรงเรียนบ้านหนองจอก		✓			ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนวัดปลวกเหตุ		✓			ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนวัดบ้านดอน		✓			ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนโปธิ์เทคนิคระยอง			✓		ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนเทคโนโลยีไออาร์พีซี			✓		ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในมัสยิด				✓	ต.เชิงเนิน อ.เมือง

					ระยอง
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน				✓	ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน				✓	ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
ศูนย์ข้อมูลตำบล				✓	ต.เชิงเนิน อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแลง	✓				ต.บ้านแลง อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนบ้านตระเกราทอง	✓				ต.บ้านแลง อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนระยองปัญญานุกูล	✓				ต.บ้านแลง อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนชุมชนวัดบ้านแลง		✓			ต.บ้านแลง อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนระยองปัญญานุกูล		✓			ต.บ้านแลง อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนวัดตานาขัวญ	✓				ต.นาตาขวัญ อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนบ้านชะวีก	✓				ต.นาตาขวัญ อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนบ้านเขาวังม่าน	✓				ต.นาตาขวัญ อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ระยอง		✓			ต.นาตาขวัญ อ.เมือง ระยอง
โรงเรียนบ้านเนินเสาธง	✓				ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
โรงเรียนวัดตะพงนอก	✓				ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
โรงเรียนวัดยายดา	✓				ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
โรงเรียนวัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง	✓				ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
โรงเรียนวัดตะพงนอก		✓			ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด				✓	ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน				✓	ต.ตะพง อ.เมืองระยอง

ทะเบียน สถาบันและองค์การทางศาสนา ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี

ชื่อวัด/สถานที่ทางศาสนา	ประเภท					ที่ตั้ง
	วัด-สำนักสงฆ์	มัสยิด	โบสถ์	ศาลเจ้า	สถานธรรม	
วัดบ้านดอน	✓					ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
วัดปลวกเกตุ	✓					ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
วัดเนินพุทรา	✓					ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
วัดน้ำคอกเก่า	✓					ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
มัสยิดนูรุลอิสลาม		✓				ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
มัสยิดนูรุลอิมาดะห์		✓				ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
โบสถ์			✓			ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
ศาลเจ้า				✓		ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
สถานธรรม					✓	ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
วัดบ้านแลง	✓					ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
วัดตรีมิตรประดิษฐาราม	✓					ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
วัดเขาพระบาท	✓					ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
วัดจุฬามณี	✓					ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
ศาลเจ้าปู่ญ่ท่ากมเบี้ยว				✓		ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
วัดนาตาขวัญ	✓					ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
วัดชะวึก	✓					ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
วัดเขาวังมาน	✓					ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
ศาลเจ้า				✓		ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
วัดตะพงนอก	✓					ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
วัดตะพงใน	✓					ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
วัดช้างชนศิริราษฎร์บำรุง	✓					ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
วัดยายดา	✓					ต.ตะพง อ.เมืองระยอง

ทะเบียนสาธารณสุข สถานิอนามัย ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี

ชื่อสถานพยาบาล-สาธารณสุข	ประเภท		ที่ตั้ง
	สถานิอนามัย	สถานแพทย์แผนไทย	
สถานิอนามัยบ้านหนองจอก	✓		ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
สถานิอนามัยบ้านดอน	✓		ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
สถานแพทย์แผนไทยวัดบ้านดอน		✓	ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง

สถานแพทย์แผนไทย สถานีอนามัยบ้านดอน		√	ต.เชิงเนิน อ.เมืองระยอง
สถานีอนามัยบ้านก้นหนอง	√		ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
สถานีอนามัยบ้านแลง	√		ต.บ้านแลง อ.เมืองระยอง
สถานีอนามัยตะพง	√		ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
สถานีอนามัยยายดา	√		ต.ตะพง อ.เมืองระยอง

ทะเบียนรายชื่อผู้นำชุมชน ในพื้นที่โดยรอบเขตประกอบการไออาร์พีซี

ลำดับ	รายชื่อผู้นำชุมชน	ตำแหน่ง					เขตพื้นที่
		นายก อบต.	รองนายก อบต. 1	รองนายก อบต. 2	เลขานุการ อบต.	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	
1	นายประเชิญ เห่งยี่	√					ตำบลเชิงเนิน อ.เมืองระยอง
2	นายสมนึก ศรีนัคเรศ		√				ตำบลเชิงเนิน อ.เมืองระยอง
3	นายอรุณ โพธิ์แก้ว			√			ตำบลเชิงเนิน อ.เมืองระยอง
4	นางสีกัญญา ไชยพินิจ					√	หมู่บ้านหนองจอก
5	นายประมินทร์ วัฒนมานิตย์					√	หมู่บ้านเกาะหวาย
6	นายสัมฤทธิ์ เห่งยี่					√	หมู่บ้านหนองบึงแฝง
7	นายไฉน ออมศิริ					√	หมู่บ้านบ้านดอน
8	นายจรินทร์ พึ่งขจร					√	หมู่บ้านปลวกเกิด-เนินพุทรา
9	นายณัฐพล เหมวงศ์					√	หมู่บ้านซากใหญ่
10	นายสงัด กาญจนสุข					√	หมู่บ้านหนองบัว
11	จำเอนบำรุง จันทรพิทักษ์	√					ตำบลบ้านแลง อ.เมืองระยอง
12	นายอนิรุทธิ์ ประทุมยศ		√				ตำบลบ้านแลง อ.เมืองระยอง
13	นายสายันต์ ศรีเผือก			√			ตำบลบ้านแลง อ.เมืองระยอง
14	นายสุวิทย์ สุนทรเวชพงษ์					√	หมู่บ้านกันหนอง
15	นางมาลัย มัชฌิมะ					√	หมู่บ้านหนองพญา
16	นายอานันท์ วงศ์เสงี่ยม					√	หมู่บ้านขวากลิง
17	นายสมควร ศิริภักดิ์					√	หมู่บ้านหนองหว่า
18	นายประสาน บุญยังยืน					√	หมู่บ้านตระเกราทอง
19	นายบุญรอด รสศิริ					√	หมู่บ้านหนองหิน

20	นายลายอง ธรรมยิ่ง	√					ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
21	นายมานพ คงคารวารี		√				ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
22	นายนิพัฒน์ นาควิเวก				√		ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง
23	นายพจน์ นวลศรี					√	หมู่บ้านทุ่งโพธิ์
24	นายสุจินต์ เพ็ชรกรรจ					√	หมู่บ้านชะวีก
25	นายโกมล ราชวัฒน์					√	หมู่บ้านชากขนุน
26	นายประจวบ พูลศิริคช					√	หมู่บ้านเขาวังมาน
27	นายขวัญเมือง รณชิต					√	หมู่บ้านหนองละลอก
28	นายทวีป แสงกระจ่าง	√					ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
29	นายฉกรรณ คชรินทร์		√				ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
30	นายสฤณี เรียมทอง			√			ต.ตะพง อ.เมืองระยอง
31	นายถวิล แสงกระจ่าง					√	ตะพงใน
32	นายปรีชา ธรรมสุนทร					√	หมู่บ้านเนินชัน
33	นายมานัด โพธิ์แก้ว					√	หมู่บ้านยายดา
34	นายรังสรรค์ กุลนิล					√	หมู่บ้านตะพงใน
35	นายฉลอง บันทอง					√	หมู่บ้านบ้านชน
36	นายกำจัด บันทอง					√	หมู่บ้านเนินเสาธง
37	นายมนัส พูลศิริคช					√	หมู่บ้านชากลาว
38	นายอุดมโพธิ์แก้ว					√	หมู่บ้านบ้านนา
39	นายสมบุญ แสงเมฆ					√	หมู่บ้านตะพงนอก
40	นางจางวาง ทวีสัตย์					√	หมู่บ้านป่าคัน

41	นายเสวตร บุญฤทธิ์					✓	หมู่บ้านศาลเจ้า
42	นายศิลปชัย แยมกลิน					✓	หมู่บ้านหนองตารส
42	นายสุทนต์ โพธิ์แก้ว					✓	หมู่บ้านโนนบ้าน
43	นายสนิท กาหลง					✓	หมู่บ้านบ่อหิน
44	นายละออง วงษ์พิทักษ์					✓	หมู่บ้านห้วยมะเฟือง
45	นายวินัย สุขคุ้ม					✓	หมู่บ้านตะกาด